



Arrest

**nr. 341 504 van 20 februari 2026
in de zaak RvV X / VK**

Inzake: X

**Gekozen woonplaats: ten kantore van advocaat M.-C. WARLOP
J. Swartenbroucklaan 14
1090 BRUSSEL**

tegen:

de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen

DE VERENIGDE KAMERS VAN DE RAAD VOOR VREEMDELINGENBETWISTINGEN,

Gezien het verzoekschrift dat X, die verklaart van Palestijnse nationaliteit te zijn, op 25 april 2025 heeft ingediend tegen de beslissing van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen van 16 april 2025.

Gelet op artikel 51/4 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Gezien het administratief dossier.

Gelet op de beschikking van 2 september 2025, waarbij de terechtzitting wordt bepaald op 23 september 2025.

Gezien het tussenarrest van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen met nr. 337 475 van 10 december 2025, waarbij de debatten worden heropend op 7 januari 2026.

Gehoord het verslag van rechter in vreemdelingenzaken K. POLLET.

Gehoord de opmerkingen van de verzoekende partij en haar advocaat A. HAEGEMAN *loco* advocaat M.-C. WARLOP, en van attaché E. VANMECHELEN, die verschijnt voor de verwerende partij.

WIJST NA BERAAD HET VOLGENDE ARREST:

1. Over de gegevens van de zaak

1.1. Verzoeker, die verklaart van Palestijnse origine te zijn, diende een verzoek om internationale bescherming in op 4 januari 2024.

1.2. Het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (hierna: het CGVS) hoorde verzoeker op 24 maart 2025. Verzoeker werd daarbij bijgestaan door een tolk Arabisch en zijn advocaat was daarbij aanwezig.

1.3. Op 16 april 2025 nam de commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (hierna: de commissaris-generaal) de bestreden beslissing niet-ontvankelijk verzoek (internationale bescherming in een andere EU Lidstaat), die luidt:

“(...)

A. Feitenrelaas

U, N. I. M A, bent van Arabische origine, u heeft de Palestijnse nationaliteit en bent geboren op 25 maart 1990 in Jabalia en woonde daar altijd tot aan uw vertrek uit Gaza. U bent ongehuwd. Uw vader overleed ten gevolge van longkanker in 2021. Uw moeder woont op heden nog in Gaza. Daarnaast hebt u nog twee broers en drie zussen in Gaza wonen. Uw broer A. M. kwam om het leven in 2004.

Eind 2019 verliet u Gaza omwille van de algemene veiligheidssituatie. Via Egypte en Turkije reisde u naar het Griekse eiland Rhodos waar u in november 2021 toekwam en een verzoek om internationale bescherming (VIB) indiende. In Griekenland werd u bij aankomst gedurende één maand in de gevangenis opgesloten. Na het ontvangen van een positieve beslissing boekte u een hotelkamer en later een studio om te verblijven. Enkele maanden later ontving u uw Griekse documenten en u ging op zoek naar werk. U vond uiteindelijk werk in de keuken van een hotel. In 2022 werkte u gedurende zes maanden de nachtshift in dit hotel en in 2023 werkte u gedurende zeven maanden de dagdienst. Tijdens uw werk vond u dat u racistisch behandeld werd, immers moest u geregeld overwerken en de collega's riepen vaak op u. Tijdens uw werk had u een collega genaamd A. A. M. die de dagdienst deed in 2022. In 2023 merkte u dat A. niet langer werkzaam was in dit hotel. In augustus 2023 kwam u A. tegen naast het strand. U wou A. vervolgens begroeten maar hij begon naar u te schreeuwen van zodra hij u zag. Hij zei tegen u dat u hem van iets beschuldigd had waardoor hij zijn werk verloren was. A. begon u te slaan en te wurgen. U kon A. van u afduwen en wegvluchten van hem. Uit angst voor A. besloot u steeds in het hotel waar u werkte te blijven. Het werkseizoen zat er vervolgens op en u begaf zich naar een ander hotel waar u een kamer boekte en verbleef. Eind december 2023 kwam u A. en enkele mannen tegen. U probeerde weg te lopen van hen maar ze konden u vatten. U probeerde uit te leggen dat het een misverstand was maar ze begonnen u te slaan op uw rug, buik en borst. U werd vervolgens gezegd door A. dat hij dit elke keer zou doen als hij u zag en u zou doden als u niet stopte met het werk dat u deed. U begaf zich de volgende dag naar het ziekenhuis waar röntgenfoto's genomen werden en u pijnstillers voorgeschreven kreeg. U nam vervolgens contact met uw neef in België en vertelde hem dat u het niet langer kon verdragen en hem wou zien.

U verliet Griekenland aan het begin van 2024 en kwam naar België waar u op 4 januari 2024 een verzoek om internationale bescherming (VIB) indiende.

In geval van terugkeer naar Griekenland vreest u te zullen worden achtervolgd en gedood door A. en zijn kompanen.

Ter ondersteuning van uw verzoek werden volgende documenten voorgelegd: Een fotokopie van uw Palestijns paspoort, een fotokopie van uw Palestijnse identiteitskaart, een fotokopie van uw Grieks verblijfsdocument, een fotokopie van uw Grieks paspoort, een foto van uzelf in het ziekenhuis, fotokopieën van Griekse ziekenhuisdocumenten, een fotokopie van uw UNRWA kaart, uw origineel geboortecertificaat, originele documenten met betrekking tot uw school, fotokopieën van documenten met betrekking tot uw werk als verpleegkundige in Gaza, verschillende fotokopieën ter staving van uw psychologische problemen en een origineel medisch verslag van Gaza.

Op 26 maart 2025 maakte u via uw advocaat nog een screenshot van een conversatie tussen u en uw zus over ter staving van uw vertrek uit Gaza.

B. Motivering

Er moet worden opgemerkt dat het Commissariaat-generaal op grond van het geheel van de gegevens in uw administratief dossier van oordeel is dat er in uw hoofde bepaalde bijzondere procedurele noden kunnen worden aangenomen. Zo werden twee verslagen aangaande uw psychologische toestand en de bijhorende opvolging overgemaakt aan het CGVS (Administratief dossier – Groene map, stuk 11).

Om op passende wijze tegemoet te komen aan uw situatie werden er u steunmaatregelen verleend in het kader van de behandeling van uw verzoek door het CGVS. Zo werd benadrukt dat er vertrouwelijk en professioneel wordt omgegaan met uw verklaringen en dat de nodige discretie aan de dag gelegd wordt bij de behandeling van uw verzoek. Ook werd aangegeven dat er, naast de pauze die standaard ingelast wordt halverwege het interview, een pauze door u gevraagd kon worden wanneer u hier nood aan had. Er werd u ook water aangeboden vooraleer het lokaal waar het interview plaatsvond binnengegaan werd (CGVS, p. 2). Bij aanvang van het gehoor wordt gepolst naar uw medische problemen. U gaf toen te verstaan dat u maandelijks nog één keer naar de psycholoog gaat en geen medicatie neemt. U werd gevraagd hoe u zich

voelde en u verklaarde zich goed te voelen. De Protection Officer wees u erop dat u in het geval u toch problemen ondervond er melding van diende te maken (iets wat u niet deed) (CGVS, p. 3). Tijdens het gehoor blijkt op geen enkel moment dat u zich vanwege uw gezondheidssituatie of vanwege uw gespannen situatie belemmerd zou voelen in het uiteenzetten van uw verklaringen. U werpt dit ook zelf niet op waardoor, gelet op het vlotte verloop van het gehoor, vastgesteld werd dat uw rechten gerespecteerd werden.

Na onderzoek van alle gegevens in uw administratief dossier, wordt uw verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk verklaard in overeenstemming met artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° van de wet van 15 december 1980. Uit de elementen die voorhanden zijn (Administratief dossier – Verklaring DVZ, 23; Blauwe map, stuk 1), blijkt dat u reeds internationale bescherming geniet in een andere lidstaat van de Europese Unie, namelijk in Griekenland. Deze vaststelling wordt door u niet betwist (CGVS, p. 5). Alsook werd een kopie van uw Griekse verblijfsvergunning en Griekse reispaspoort voorgelegd (Administratief dossier – Groene map, stuk 3 & 4).

In het kader van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel (GEAS) moet worden aangenomen dat uw behandeling en rechten er in overeenstemming zijn met de vereisten van het Verdrag van Genève, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Het Unierecht steunt immers op de fundamentele premisse dat elke lidstaat met alle andere lidstaten een reeks gemeenschappelijke waarden deelt waarop de Unie berust, en dat elke lidstaat erkent dat de andere lidstaten deze waarden met hem delen. Dit impliceert en rechtvaardigt dat de lidstaten er onderling op vertrouwen dat de andere lidstaten deze waarden erkennen en het Unierecht, dat deze waarden ten uitvoer brengt, dus in acht nemen, en dat hun respectieve nationale rechtsordes in staat zijn een effectieve en gelijkwaardige bescherming te bieden van de door dat recht erkende grondrechten [zie: HvJ (Grote kamer) 19 maart 2019, nrs. C 297/17, C 318/17, C 319/17 en C 438/17, ECLI:EU:C:2019:219, Ibrahim e.a., randnummers 83-85 en HvJ (Grote kamer) 19 maart 2019, nr. C 163/17, ECLI:EU:C:2019:218, Jawo, randnummers 80-82]. Hieruit volgt dat verzoeken van personen die reeds internationale bescherming genieten in een EU-lidstaat in beginsel niet-ontvankelijk kunnen worden verklaard als uitdrukking van het beginsel van wederzijds vertrouwen.

De vaststelling dat er tussen de EU-lidstaten verschillen kunnen bestaan met betrekking tot de mate waarin aan begunstigden van internationale bescherming rechten worden toegekend en zij deze kunnen uitoefenen, doet geen afbreuk aan het gegeven dat zij onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van de lidstaat die de bescherming heeft toegekend toegang krijgen tot bijvoorbeeld (sociale) huisvesting, sociale bijstand, gezondheidszorg of tewerkstelling, en bijgevolg óók dezelfde stappen zullen moeten ondernemen om hiervan gebruik te maken. Bij de beoordeling van de situatie van begunstigden gelden dan ook de omstandigheden van de daar aanwezige onderdanen als maatstaf, niet de omstandigheden in andere lidstaten van de Europese Unie, en wordt rekening gehouden met de realiteit dat óók de socio-economische mogelijkheden van deze onderdanen erg problematisch en complex kunnen zijn.

In het andere geval zou het gaan om een vergelijk van nationale socio-economische systemen, bestaansvoorzieningen en nationale regelgeving, waarbij begunstigden van internationale bescherming een meer voordelige regeling zouden kunnen bekomen dan de onderdanen van de lidstaat die hen bescherming heeft verleend. Dit zet niet alleen het voortbestaan van het GEAS op de helling, maar werkt tevens irreguliere, secundaire migratiestromen in de hand, evenals discriminatie ten overstaan van EU-onderdanen,...

Ook het Europees Hof van Justitie oordeelde dat enkel uitzonderlijke omstandigheden in de weg staan dat het verzoek van een persoon die reeds internationale bescherming geniet in een andere EU-lidstaat, niet-ontvankelijk wordt verklaard, namelijk wanneer de voorzienbare levensomstandigheden van de begunstigde van internationale bescherming in een andere lidstaat hem er blootstellen aan een ernstig risico op onmenselijke of vernederende behandeling zoals bepaald in artikel 4 van het Handvest, welk artikel overeenstemt met artikel 3 EVRM. Het Hof voegde eraan toe dat bij de beoordeling van alle gegevens van de zaak een “bijzonder hoge drempel van zwaarwegendheid” moet worden bereikt, wat slechts het geval is “wanneer de onverschilligheid van de autoriteiten van een lidstaat tot gevolg zou hebben dat een persoon die volledig afhankelijk is van overheidssteun, buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om, terechtkomt in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie die hem niet in staat stelt om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften, zoals eten, zich wassen en beschikken over woonruimte, en negatieve gevolgen zou hebben voor zijn fysieke of mentale gezondheid of hem in een toestand van achterstelling zou brengen die onverenigbaar is met de menselijke waardigheid” [Ibid., Ibrahim e.a., randnummers 88-90 en Jawo, randnummers 90-92].

Situaties die géén “zeer verregaande materiële deprivatie” teweegbrengen, zijn volgens het Hof van Justitie niét van aard zijn om de vereiste drempel van zwaarwegendheid te bereiken, zelfs al worden deze

bijvoorbeeld gekenmerkt door een grote onzekerheid of sterke verslechtering van de levensomstandigheden, door de omstandigheid dat begunstigden van internationale bescherming in een andere lidstaat er geen bestaansondersteunende voorzieningen genieten of voorzieningen die duidelijk beperkter zijn dan die welke in andere lidstaten worden geboden zonder dat zij anders worden behandeld dan de onderdanen van deze lidstaat, door het enkele feit dat de sociale bescherming en/of de levensomstandigheden gunstiger zijn in de lidstaat waar het nieuw verzoek om internationale bescherming is ingediend dan in de lidstaat die reeds bescherming heeft verleend, door de omstandigheid dat de vormen van familiale solidariteit waarop onderdanen van een lidstaat een beroep kunnen doen om het hoofd te bieden aan tekortkomingen van het sociale stelsel van die lidstaat meestal niet voorhanden zijn voor personen die er internationale bescherming genieten, door een bijzondere kwetsbaarheid die specifiek de begunstigde betreft of door het bestaan van tekortkomingen bij de uitvoering van integratieprogramma's voor begunstigden [Ibid., Ibrahim e.a., randnummers 91-94 en Jawo, randnummers 93-97].

Het Commissariaat-generaal is zich bewust van het gegeven dat diverse bronnen en rapporten waarop het acht vermag te slaan sinds enkele jaren een problematisch en precair beeld beschrijven op het vlak van de levensomstandigheden van begunstigden van internationale bescherming in Griekenland. Deze situatie wordt mee ingegeven door het Griekse politieke en socio-economische klimaat, en brengt voor (terugkerende) statushouders meer bepaald met zich mee dat zij zich geconfronteerd kunnen zien met administratieve complicaties bij de afgifte of hernieuwing van elementaire documenten die op hun beurt de toegang tot basisvoorzieningen (huisvesting, voedsel, hygiëne, medische zorgen) kunnen bemoeilijken (zie: Country Report: Greece. Update 2023, gepubliceerd door AIDA/ECRE d.d. 6/2024 en beschikbaar op https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2024/06/AIDA-GR_2023-Update.pdf; Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland, gepubliceerd door het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken d.d. juni 2022 en beschikbaar op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2022/06/24/verslagfeitenonderzoek-naar-statushouders-in-griekenland-juni-2022>; en Beneficiaries of international protection in Greece. Access to documents and socio-economic rights, gepubliceerd door RSA/PRO ASYL d.d. maart 2024 en beschikbaar op https://rsaeean.org/wp-content/uploads/2024/04/2024-03_RSA_BIP.pdf).

Echter, de commissaris-generaal is van oordeel dat deze informatie **niet toelaat om te concluderen dat een (terugkerende) begunstigde van internationale bescherming in Griekenland er op systematische wijze in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie verkeert of zal terechtkomen die hem niet in staat stelt om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften, zoals eten, zich wassen en beschikken over woonruimte, en negatieve gevolgen zou hebben voor zijn fysieke of mentale gezondheid of hem in een toestand van achterstelling zou brengen die onverenigbaar is met de menselijke waardigheid.** Het Commissariaat-generaal heeft in dit verband overigens evenmin kennis van jurisprudentie van bijvoorbeeld het Europees Hof voor de Rechten van de Mens of arresten van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen in deze zin.

Het Commissariaat-Generaal is derhalve van mening dat, hoewel een grotere voorzichtigheid aan de dag moet worden gelegd bij het onderzoek naar de levensomstandigheden van begunstigden van internationale bescherming in Griekenland en de toepassing van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° in een aantal gevallen niet aan orde zal zijn, een individuele analyse noodzakelijk blijft. Het Commissariaat-Generaal besteedt hierbij in het bijzonder aandacht voor het bestaan van een verhoogde kwetsbaarheid van de verzoekers, aan hun individuele profiel en hun vermogen om rechten te doen gelden, stappen te ondernemen en in hun eigen basisbehoeften te voorzien.

Op basis van een analyse van het geheel van de elementen in uw administratief dossier, waarbij het aan u toekomt om het vermoeden dat uw grondrechten als begunstigde van internationale bescherming in de EU-lidstaat die u deze bescherming verleende geëerbiedigd worden op individuele wijze te weerleggen, moet worden vastgesteld dat u onvoldoende concrete elementen aanhaalt die de niet-ontvankelijkheid van uw verzoek in de weg staan.

Uit de informatie die zich in uw administratief dossier bevindt, blijkt dat uw verblijfstitel verviel op 16 november 2024. Uw reispaspoort is nog geldig tot 10 januari 2027.

Wat betreft de afgifte/het hernieuwen van uw verblijfstitel in Griekenland (ADET), wijst het Commissariaat-generaal er vooreerst op dat **artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3°** van de wet van 15 december 1980 de commissaris-generaal slechts **één enkele voorwaarde voor de toepassing van deze niet-ontvankelijkheidsgrond** oplegt, namelijk dat de verzoekende partij "reeds bescherming geniet in een andere lidstaat van de Europese Unie."

Wat betreft de mogelijke moeilijkheden bij de afgifte of hernieuwing van een Griekse verblijfstitel (ADET) en de gevolgen hiervan, vestigt het Commissariaat-generaal de aandacht op volgende rapporten: “**Country Report: Greece. Update 2023**”, gepubliceerd door AIDA/ECRE in juni 2024 (beschikbaar op https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2024/06/AIDA-GR_2023-Update.pdf), het “**Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland**”, gepubliceerd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken in juni 2022 (beschikbaar op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2022/06/24/verslagfeitenonderzoek-naar-statushouders-in-griekenland-juni-2022>) en “**Beneficiaries of international protection in Greece – Access to documents and socio-economic rights**”, gepubliceerd door RSA/PRO ASYL in maart 2024 (beschikbaar op https://rsaegan.org/wp-content/uploads/2024/04/2024-03_RSA_BIP.pdf).

Hierbij kan vooreerst in herinnering worden gebracht dat artikel 24 van de Kwalificatierichtlijn (Richtlijn 2011/95/ EU) bepaalt dat de lidstaten **zo spoedig mogelijk** nadat internationale bescherming werd verleend, aan personen met de vluchtelingenstatus een verblijfstitel verstrekken die ten minste drie jaar geldig is en kan worden verlengd, tenzij dwingende redenen van nationale veiligheid of openbare orde zich daartegen verzetten alsook aan personen met de subsidiaire beschermingsstatus een verlengbare verblijfstitel verstrekken die ten minste één jaar geldig is en ten minste twee jaar in geval van verlenging, tenzij dwingende redenen van nationale veiligheid of openbare orde zich daartegen verzetten.

Het Commissariaat-generaal betwist niet dat de landenrapporten die betrekking hebben op de globale situatie en levensomstandigheden van begunstigen van internationale bescherming in Griekenland sedert enkele jaren een gelijkaardig problematisch en precair beeld beschrijven, dat mede ingegeven wordt door het Griekse politieke en socio-economische klimaat, en waarbij statushouders in Griekenland zich geconfronteerd kunnen zien met administratieve hindernissen of complicaties die de toegang tot basisvoorzieningen (huisvesting, voedsel, hygiëne) bemoeilijken.

Uit deze informatie blijkt bijvoorbeeld dat dat **begunstigen van internationale bescherming bepaalde persoonlijke documenten en gegevens benodigen** om in Griekenland toegang te verkrijgen tot de daar aanwezige voorzieningen, terwijl het mogelijk is dat zij hierover nooit beschikt hebben (bijvoorbeeld omdat zij Griekenland reeds verlaten hebben vóór de afgifte ervan) of niet langer beschikken (bijvoorbeeld omdat zij zich er intussen doelbewust van hebben ontdaan, of omdat de geldigheid ervan inmiddels verlopen is). Meer bepaald gaat het om een verblijfsvergunning (ADET) die wordt afgeleverd op basis van de verleende internationale beschermingsstatus (met een geldigheid van 3 jaar en hernieuwbaar voor de vluchtelingenstatus versus 1 jaar en hernieuwbaar voor de subsidiaire beschermingsstatus), een fiscaal registratienummer (AFM) en een sociale zekerheidsnummer (AMKA). Met betrekking tot deze elementen kan verder worden vastgesteld dat **begunstigen van internationale bescherming in Griekenland geconfronteerd kunnen worden met praktische moeilijkheden op het vlak van de afgifte of vernieuwing van hun ADET, evenals wat betreft het verkrijgen van een AFM of AMKA, en dat deze situatie nog gecompliceerder kan zijn voor terugkerende statushouders**. Bovendien kan uit de landeninformatie worden afgeleid dat **voorgaande hindernissen gevolgen met zich mee kunnen brengen op het vlak van de toegang van begunstigen tot voorzieningen** in Griekenland en dus hun mogelijkheden om in hun levensonderhoud en basisbehoeften te voorzien. Het bezit van een geldige ADET is immers een voorwaarde voor het bekomen van het AMKA en sociale bijstand, terwijl het bezit van een AFM een voorwaarde vormt voor het openen van een bankrekening, het huren van een woning of verkrijgen van een AMKA, en het bezit van een AMKA een voorwaarde uitmaakt om toegang te krijgen tot (gratis) gezondheidszorg en de arbeidsmarkt.

Het Commissariaat-generaal acht het belangrijk om hierbij steeds voor ogen te houden dat de **rapporten die voorhanden zijn veelal een kwalitatieve beschrijving geven van bepaalde situaties of problemen die zich kunnen aandienen**, maar dat het tot op heden aan exact en kwantitatief cijfermateriaal ontbreekt en slechts indicatief kan worden vastgesteld hoe groot de groep Griekse statushouders is die problemen ervaart om de rechten die aan de internationale beschermingsstatus verbonden zijn te vertalen in een praktische toegang tot de nodige documenten en voorzieningen. De rapporten tonen naar mening van de commissaris-generaal alleszins niet aan dat elke (terugkerende) begunstigde van internationale bescherming in Griekenland hierdoor getroffen zou worden.

Hoewel deze rapporten een problematische situatie schetsen die extra voorzichtigheid vereist, tonen zij **niet** aan dat personen die internationale bescherming genieten in Griekenland en naar Griekenland terugkeren, **systematisch** zouden worden geconfronteerd met onredelijke vertragingen bij de afgifte of hernieuwing van hun ADET. Uit deze informatie blijkt **evenmin** dat het voor een dergelijke persoon **onmogelijk** zou zijn om zijn ADET te bekomen of verlengen, op voorwaarde dat bepaalde stappen worden ondernomen.

De commissaris-generaal wijst er vervolgens op dat het Hof van Justitie heeft geoordeeld dat **enkel uitzonderlijke omstandigheden zich verzetten tegen een niet-ontvankelijkheidsbeslissing** in hoofde van een persoon die reeds internationale bescherming in een andere EU-lidstaat geniet. Volgens het Hof is “deze **bijzonder hoge drempel van zwaarwegendheid** enkel bereikt wanneer de onverschilligheid van de autoriteiten van een lidstaat tot gevolg zou hebben dat een persoon die volledig afhankelijk is van overheidssteun, buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om, terechtkomt in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie die hem niet in staat stelt om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften, zoals eten, zich wassen en beschikken over woonruimte, en negatieve gevolgen zou hebben voor zijn fysieke of mentale gezondheid of hem in een toestand van achterstelling zou brengen die onverenigbaar is met de menselijke waardigheid.” Nog volgens het Hof wordt die drempel “**dus niet bereikt in situaties die, ook al worden zij gekenmerkt door een grote onzekerheid of een sterke verslechtering van de levensomstandigheden van de betrokken persoon, geen zeer verregaande materiële deprivatie meebrengen** waardoor deze persoon in een situatie terechtkomt die zo ernstig is dat zijn toestand kan worden gelijkgesteld met een onmenselijke of vernederende behandeling.” Ook de omstandigheid dat begunstigden van internationale bescherming in een andere EU-lidstaat er géén bestaansondersteunende voorzieningen genieten of voorzieningen genieten die duidelijk beperkter zijn dan die welke in andere lidstaten worden geboden, zonder dat zij evenwel anders worden behandeld dan de onderdanen van deze lidstaat, kan volgens het oordeel van het Hof alleen dan leiden tot de vaststelling dat de verzoeker er wordt blootgesteld aan een reëel risico op een onmenselijke of vernederende behandeling, wanneer die omstandigheid tot gevolg heeft dat die verzoeker vanwege zijn bijzondere kwetsbaarheid, buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om, zou terechtkomen in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie. Bovendien kan op grond van het enkele feit dat de sociale bescherming en/of de levensomstandigheden gunstiger zijn in de lidstaat waar het nieuwe verzoek om internationale bescherming is ingediend dan in de lidstaat die reeds internationale bescherming heeft verleend, niet worden geconcludeerd dat de betrokken persoon bij overdracht aan die lidstaat, zal worden blootgesteld aan een reëel gevaar voor zulk een behandeling, alsnog het Hof [HvJ (Grote kamer) 19 maart 2019, nrs. C-297/17, C-318/17, C-319/17 en C-438/17, ECLI:EU:C:2019:219, Ibrahim e.a., punten 84-85, 90-94 en HvJ (Grote kamer) 19 maart 2019, nr. C-163/17, ECLI:EU:C:2019:218, Jawo, punten 81-82, 92-97].

Uit de beschikbare landeninformatie blijkt dat veel personen die in Griekenland internationale bescherming genieten en naar Griekenland terugkeren, in afwachting van de afgifte of verlenging van hun ADET minder sociale rechten zullen genieten (zoals hierboven is opgemerkt) en, afhankelijk van het geval, geconfronteerd kunnen worden met **onzekere en preciaire situaties** terwijl zij wachten op het verkrijgen van hun ADET. Dezelfde informatie toont echter niet aan dat een persoon die in Griekenland internationale bescherming geniet en ernaar terugkeert noodzakelijkerwijze geconfronteerd zal worden met een situatie die de door het Hof van Justitie vastgestelde uitzonderlijke drempel van ernst bereikt, zoals hierboven beschreven, en die gekenmerkt wordt door de onmogelijkheid om in zijn meest elementaire behoeften op het vlak van huisvesting, voeding en hygiëne te voorzien.

Het Commissariaat-generaal onderstreept bovendien dat een begunstigde van internationale bescherming in Griekenland, in afwachting van de afgifte of hernieuwing van de verblijfstitel, en zodoende zonder sociale zekerheidsnummer (AMKA), géén toegang tot kosteloze gezondheidszorgen ontzegd zal worden, op voorwaarde dat deze zich tot een openbaar ziekenhuis of medisch centrum wendt (zie: UNHCR Greece, **Living In Greece – Access To Healthcare**, en beschikbaar op <https://help.unhcr.org/greece/living-in-greece/access-to-healthcare/>; **Country Report: Greece. Update 2023**, op. cit.).

Het Commissariaat-generaal is bijgevolg van oordeel dat het **risico om in een toestand terecht te komen die in strijd is met artikel 3 EVRM in wezen afhangt van de middelen, autonomie en zelfredzaamheid van de betrokkene** om zelf diens rechten uit te oefenen en in diens levensonderhoud te (kunnen) voorzien.

Hoewel de algemene rapporten met betrekking tot de situatie en levensomstandigheden van begunstigden van internationale bescherming in Griekenland volgens het Commissariaat-generaal niet volstaan om a priori te besluiten dat er in hoofde van elke (terugkerende) begunstigde van internationale bescherming aldaar sprake zou zijn van een reëel risico op een schending van artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens of artikel 4 Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie wegens systematische of structurele gebreken, meent de commissaris dat deze niettemin een preciaire situatie schetsen waardoor **voorzichtigheid en zorgvuldigheid zijn geboden** bij de beoordeling van beschermingsverzoeken van statushouders in Griekenland, evenals dat in dit verband rekening gehouden moet worden met “alle gegevens van de zaak.” Bovendien is het volgens het Commissariaat-generaal **mogelijk dat de persoon die om internationale bescherming verzoekt, kan aantonen dat er sprake is van buitengewone omstandigheden die specifiek hemzelf betreffen** en die ertoe kunnen leiden dat hij bij

terugzending naar de lidstaat die hem reeds internationale bescherming heeft toegekend, wegens zijn **bijzondere kwetsbaarheid**, buiten zijn wil en persoonlijke keuzes om, terechtkomt in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie [HvJ (Grote kamer) 19 maart 2019, C-297/17, C-318/17, C-319/17 en C-438/17, ECLI:EU:C:2019:219, Ibrahim e.a., punten 89 en 93 en HvJ 16 juli 2020, C- 517/17, ECLI:EU:C:2020:579, Addis, punt 52).

Bijgevolg zijn uw **individuele situatie – in het bijzonder ingeval van een bijzondere kwetsbaarheid – en uw persoonlijke ervaringen in Griekenland** van essentieel belang bij de beoordeling van uw verzoek, waarbij het aan u toekomt om in dit verband de nodige concrete elementen aan te reiken die van aard zijn om het vermoeden dat u zich kan beroepen op de internationale beschermingsstatus die u in Griekenland werd verleend en dat de rechten die daaruit voortvloeien zodanig zijn dat hij niet terechtkomt in een staat van zeer verregaande materiële deprivatie, te weerleggen.

Het Commissariaat-generaal is echter van oordeel (zie infra) dat u er in casu niet in geslaagd bent om genoegzaam aan te tonen dat er in uw hoofde sprake zou zijn van “buitengewone omstandigheden die specifiek uzelf betreffen en die ertoe kunnen leiden dat u bij terugzending naar de lidstaat die u reeds internationale bescherming heeft toegekend, vanwege uw bijzondere kwetsbaarheid, buiten uw wil en persoonlijke keuzes om, terechtkomt in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie.”

In het licht van het voorgaande, en ondanks de verhoogde waakzaamheid en voorzichtigheid die aan de dag gelegd moet worden bij de beoordeling van uw verzoek, dient te worden vastgesteld dat u niet aantoonbaar dat u in geval van terugkeer niet in staat zal zijn om de nodige stappen te ondernemen voor de afgifte/hernieuwing van uw ADET, noch dat u in afwachting van de afgifte/hernieuwing van deze ADET noodzakelijkerwijze in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie zult terechtkomen.

Het Commissariaat-generaal benadrukt dat van een begunstigde van internationale bescherming in een andere EU-lidstaat **verwacht wordt dat deze de nodige ernstige stappen onderneemt** om er zijn rechten uit te oefenen en leven op duurzame wijze uit te bouwen, evenals om er oplossingen te zoeken voor eventuele problemen of moeilijkheden waarmee hij in die lidstaat zou worden geconfronteerd, net zoals dit in een andere lidstaat zoals België het geval zou zijn, zowel op het vlak van diens documenten als op het vlak van diens levensonderhoud. Bovendien moet worden benadrukt dat **bepaalde procedures, voorwaarden en daaraan verbonden gevolgen** zoals wachttijden, te leveren inspanningen, ... waarmee een begunstigde in Griekenland geconfronteerd kan worden op administratiefrechtelijk vlak of op het vlak van diens toegang tot bepaalde voorzieningen **eigen zijn aan de processen en werking van structuren in elke lidstaat**, en dat dit in het bijzonder het geval zal zijn wanneer de betrokkene een en ander zelf in de hand werkt (en bemoeilijkt) door zich te verplaatsen doorheen en tussen diverse lidstaten of wanneer deze zelfs doelbewust essentiële stukken zou achterhouden of vernietigen en zodoende a fortiori niet zou tegemoet komen aan de bijzonder hoge drempel van zwaarwegendheid daar niet wordt aangetoond dat een en ander verband zou houden met een situatie “buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om.”

Bovendien blijkt uit de landeninformatie dat de procedures voor de afgifte of verlenging van de ADET vanuit het buitenland kunnen worden gestart door het versturen van een standaardformulier via e-mail naar de Griekse asieliinstanties (hoewel het afhalen van de ADET zelf ter plaatse moet gebeuren). Zo wordt volgens het laatste AIDA-rapport “the application for renewal, together with a digital photo of the beneficiary, is submitted via email to the Asylum Service and the latter’s decision is notified to the applicant also via email” (vrije vertaling: “de aanvraag tot verlenging wordt, tesamen met een digitale foto van de begunstigde, via e-mail ingediend bij de Asieldienst en het besluit van deze laatste wordt via e-mail aan de aanvrager meegedeeld”) (AIDA, Country Report: Greece. Update 2023, op. cit., p. 244). Uit de landeninformatie blijkt ook dat de mogelijkheid om sinds november 2021 een online aanvraag tot verlenging van de ADET in te dienen door een aantal Ngo’s als een positieve ontwikkeling is verwelkomd (Ministerie van Buitenlandse Zaken van Nederland, Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland, op. cit., p. 14).

Het Commissariaat-generaal stelt vast dat u niet hebt aangetoond dat u stappen hebt ondernomen om een verlenging van uw verblijfsvergunning in Griekenland te verkrijgen noch dat u derhalve geconfronteerd werd met een weigering of een onredelijke vertraging vanwege de Griekse autoriteiten.

Bijgevolg moet worden vastgesteld dat u niet hebt aangetoond dat de bescherming van Griekenland ondoeltreffend is, noch dat de procedure voor het bekomen van een (geldige) ADET u bij terugkeer noodzakelijkerwijs zou blootstellen aan een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie.

Ten slotte wijst het Commissariaat-generaal erop dat uw vertrek uit Griekenland het **resultaat is van uw eigen wil en uw persoonlijke keuze**.

Zij eraan herinnerd dat het Europees Hof van Justitie, duidelijk oordeelde dat “deze bijzonder hoge drempel van zwaarwegendheid enkel bereikt wanneer de onverschilligheid van de autoriteiten van een lidstaat tot gevolg zou hebben dat een persoon die volledig afhankelijk is van overheidssteun, **buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om**, terechtkomt in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie die hem niet in staat stelt om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften, zoals eten, zich wassen en beschikken over woonruimte, en negatieve gevolgen zou hebben voor zijn fysieke of mentale gezondheid of hem in een toestand van achterstelling zou brengen die onverenigbaar is met de menselijke waardigheid.” Uit deze Europese jurisprudentie blijkt zodoende duidelijk dat enkel situaties van zeer verregaande materiële deprivatie die **niet** het gevolg zijn van de eigen wil en persoonlijke keuzes van de verzoeker zich kunnen verzetten tegen een nietontvankelijkheidsbeslissing op basis van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° Vreemdelingenwet. Zulk een standpunt werd overigens ook reeds meermaals bevestigd door uw Raad (in deze zin, zie bijvoorbeeld: RvV 8 april 2022, nr. 271 058, RvV 11 februari 2022, nr. 268 167, RvV 12 mei 2021, nr. 254 471, RvV 25 maart 2021, nr. 251 679).

Aangezien het gebrek aan een (geldige) Griekse verblijfsvergunning en de stappen die u hieromtrent desgevallend dient te ondernemen in casu het logische gevolg is van uw persoonlijke beslissing om Griekenland te verlaten zonder dat u evenwel op overtuigende, individuele wijze aantoont dat u ten overstaan van Griekenland een schending van artikel 3 EVRM of artikel 4 Handvest kan doen gelden, kunnen de eventuele moeilijkheden waarmee u in geval van terugkeer naar Griekenland kan worden geconfronteerd, **niet worden beschouwd als “buiten uw wil en uw persoonlijke keuzes om”** en kunnen zij zich derhalve niet verzetten tegen een nietontvankelijkheidsbeslissing in toepassing van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° van de Vreemdelingenwet, zoals uitgelegd door het HvJ-EU. Een andere uitlegging zou duidelijk in strijd zijn met de beginselen van de rechtspraak van het HvJ-EU inzake verzoeken om internationale bescherming die worden ingediend door personen die reeds internationale bescherming in een andere lidstaat van de Europese Unie genieten.

Waar uit de elementen in uw administratief dossier zou blijken dat u als verzoeker om internationale bescherming in Griekenland, dus vooraleer er u internationale bescherming werd verleend, vastgezet werd in een gevangenis (CGVS, p. 5), moet worden opgemerkt dat deze feiten zich situeren op een welbepaalde plaats, gedurende een welbepaalde periode en binnen een welbepaalde context. Bijgevolg is deze situatie niet zonder meer representatief voor de kwalificatie en beoordeling van uw situatie als begunstigde van internationale bescherming nadien, aan wiens status, overeenkomstig het recht van de Unie, diverse rechten en voordelen verbonden zijn.

Waar uit de elementen in uw administratief dossier zou blijken dat u als begunstigde van internationale bescherming in Griekenland het slachtoffer bent geworden van discriminatie en racisme (CGVS, p. 5), moet worden opgemerkt dat deze situatie niet kan worden aangemerkt als een onmenselijke of vernederende behandeling.

Bovendien kan het gegeven dat men u tijdens uw werk liet overwerken en soms riep op u niet onmiddellijk beschouwd worden als racisme of discriminatie (CGVS, p. 9). Immers is de horeca een harde sector waarbij geregeld eens geroepen wordt in de keuken en overuren gedaan dienen te worden. Vaak heeft dit niks te zien met de persoon maar gewoon met de job an sich. Indien u werkelijk vond dat u racistisch bejegend werd dan diende u zich te wenden tot de bevoegde instanties om dit aan te kaarten.

Waar uit de elementen in uw administratief dossier zou blijken dat u als begunstigde van internationale bescherming in Griekenland problemen gekregen zou hebben met een Egyptenaar genaamd A. A. M. (CGVS, p. 5-6, 7), moet vooreerst worden opgemerkt dat u niet op overtuigende wijze aantoont dat u, rekening houdend met uw individuele situatie, de nodige ernstige pogingen ondernomen hebt om er uw rechten te doen gelden. Alsook dient hierbij opgemerkt te worden dat u geen stukken aanbrengt ter staving van deze beweerde problemen.

Immers zou u geen pogingen ondernomen hebben om een beroep te doen op de hulp of bescherming van de bevoegde instanties (CGVS, p. 8). Nochtans kan in casu wel verwacht worden dat u naar de politie gegaan zou zijn indien u werkelijk tot tweemaal toe aangevallen werd door een Egyptenaar in Griekenland (CGVS, p. 7). Dat u niet naar de politie wou gaan omdat u gevangen gezeten hebt is geen afdoende verschoningsgrond (CGVS, p. 8). Immers is het weinig waarschijnlijk dat degenen die u gevangen gehouden zouden hebben dezelfde personen waren als de politieleden waar u zich op diende te beroepen voor hulp. Bovendien was de context waarin u zich toen bevond ook volledig anders dan de context waarin u aangehouden werd. U was ondertussen een begunstigde van internationale bescherming met een legaal onderkomen en werk.

Voorts stellen dat u niet naar de politie wou gaan daar u de problemen met A. niet erger wou maken weet evenmin te overtuigen (CGVS, p. 8). Immers had A. ermee gedreigd u telkenmale aan te vallen wanneer hij u zag en u zelfs zou doden als u niet stopte met uw werk (CGVS, p. 8). Veel erger kon uw probleem met hem dus niet worden.

Tevens uw bewering overwogen te hebben naar Athene te verhuizen maar dit niet gedaan te hebben uit angst dat A. en diens kompanen u daar ook zouden vinden houdt weinig steek (CGVS, p. 8). Het is immers volstrekt onduidelijk waarom A. Rhodos zou verlaten om u te komen opzoeken in Athene, dit terwijl u dan gestopt zou zijn met uw werk, hetgeen hij wou (CGVS, p. 5-6).

Daarenboven blijkt dat u na uw vertrek niks meer vernomen hebt van A., noch er iets van wil weten, hetgeen opvallend en weinig ernstig is (CGVS, p. 8). Er kan immers verwacht worden dat u wel nog iets van A., of over A., vernomen zou hebben indien uw problemen overeenstemmen met de werkelijkheid. U woonde immers twee jaar in Griekenland en werkte er gedurende meer dan één jaar op eenzelfde plek (CGVS, p. 7).

Bovendien lijkt de foto die u voorlegt ter staving van uw verblijf in het ziekenhuis na de beweerde aanval wel erg geënceneerd te zijn (CGVS, p. 4, 8; Groene map, stuk 8). Hoe dan ook kan op basis van een foto niet bepaald worden onder welke omstandigheden deze werkelijk genomen werd.

Wat er ook van zij, u kan niet verwachten dat uw grondrechten als begunstigde van internationale bescherming in Griekenland geëerbiedigd worden wanneer u niet de nodige hulp zoekt. De daar aanwezige autoriteiten zijn pas in staat een effectieve en gelijkwaardige bescherming te bieden mits u hertoe de nodige stappen zet.

De vaststelling dat er in uw hoofde mogelijke indicaties van een verhoogde kwetsbaarheid zijn, omwille van uw psychologische problemen (CGVS, p. 3, 5), is niet voldoende om aannemelijk te maken dat een terugkeer naar Griekenland niet mogelijk is voor u. Immers kan niet aangenomen worden dat uw mentale problemen danig zwaarwichtig zijn dat deze een complexe, regelmatige en gespecialiseerde opvolging vereisen. Immers blijkt dat u vaak piekerde, last had van slapeloosheid en slechte droomde. Desondanks blijkt dat u op heden slechts nog één keer per maand, waar dit aanvankelijk tweemaal per maand was, een psycholoog ziet en u goed voelt (CGVS, p. 3).

Voorts toont u niet aan dat u geen psychologische hulp zou kunnen verkrijgen in Griekenland. Immers bent u er al eens in geslaagd medische hulp te verkrijgen (Administratief dossier – Groene map, stuk 6; CGVS, p. 8).

Daarenboven hebt u reeds aangetoond dat u voldoende zelfredzaam bent teneinde uw rechten te laten gelden. U bent er immers altijd in geslaagd op zelfstandige wijze onderdak te vinden. Zo huurde u een studio of boekte u er een hotelkamer. Alsook vond u er vrij vlot werk en u spreekt Engels waardoor u zich bij een deel van de Griekse bevolking verstaanbaar kan maken (CGVS, p. 6, 7). Ook blijkt dat u op heden, desondanks uw psy-problemen, nog steeds in de mogelijkheid verkeert te voorzien in uw basisbehoeften. Immers werkt u hier als coördinator in een depot van GLS (CGVS, p. 9).

Er zijn dus geen indicaties dat uw mogelijkheden of beperkingen om in dit verband uw rechten uit te oefenen anders zijn dan de mogelijkheden of beperkingen waarmee ook de onderdanen van deze lidstaat geconfronteerd kunnen worden.

De door u voorgelegde attesten met betrekking tot uw psychologische toestand zijn niet bij machte een ander licht te werpen op voorgaande vaststellingen (Administratief dossier – Groene map, stuk 11).

Indien u desondanks voorgaande bevindingen toch van oordeel zou zijn dat uw psychische problemen danig zwaarwichtig zijn (Administratief dossier – Groene map, stuk 11), in casu dat deze een terugkeer naar Griekenland voor u verhinderen, dan dient u zich te wenden tot de geëigende procedure die hiervoor bestaat.

Gelet op wat voorafgaat, moet worden besloten dat u het vermoeden dat uw grondrechten als begunstigde van internationale bescherming in Griekenland geëerbiedigd worden, niet weerlegt. Bijgevolg zijn er géén feiten of elementen voorhanden die de toepassing van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° op uw specifieke omstandigheden in de weg staan, en wordt uw verzoek niet-ontvankelijk verklaard.

De overige documenten die u hebt voorgelegd zijn niet bij machte de door het CGVS bekomen appreciatie om te buigen. Zo hebben uw Palestijns paspoort, Palestijnse ID-kaart en geboorteakte betrekking op uw identiteit en herkomst, hetgeen op heden niet ter discussie staat. Het UNWRA-document en de documenten

met betrekking tot uw school en werk in Gaza zijn niet relevant in het kader van een beoordeling naar uw vrees ten aanzien van Griekenland.

C. Conclusie

Op basis van de elementen uit uw dossier, verklaar ik uw verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk op basis van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° van de Vreemdelingenwet.

Ik vestig de aandacht van de Minister op het feit dat u internationale bescherming werd verleend door Griekenland en dat u om die reden niet mag worden teruggezonden naar Gaza.

(...)”

2. Het verzoekschrift

2.1. In een enig middel voert verzoeker de schending aan van artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: het EVRM), van de artikelen 4 en 47 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (hierna: het Handvest), van de artikelen 23 en 39 van de richtlijn 2005/85/EG van de Raad van 1 december 2005 betreffende minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus, van de artikelen 2, § 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, van de artikelen 48/3, 48/4, 48/7, 48/9 en 57/6, § 3, (eerste lid), 3° van de wet 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelinge (hierna: de Vreemdelingenwet) en van het zorgvuldigheidsbeginsel. Hij voert ook een duidelijke beoordelingsfout aan.

In een eerste middelonderdeel bespreekt verzoeker de samenwerkingsplicht. Hij citeert uit het arrest Addis van het Hof van Justitie en een arrest van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (hierna: de Raad) en betoogt dat het eerst aan de verzoeker is om elementen aan te dragen, waaruit blijkt dat hij in geval van terugkeer naar Griekenland wordt blootgesteld aan een reëel risico op een onmenselijke of vernederende behandeling maar dat het dan aan de commissaris-generaal is om dit risico te bevestigen of te weerleggen aan de hand van objectieve, betrouwbare en nauwkeurige informatie. Hij wijst erop dat hij reeds tijdens het persoonlijk onderhoud uiteenzette dat hij zich niet veilig voelde in Griekenland, er geen steun kreeg en moeite ondervond bij het vinden van onderdak en werk en dat hij geconfronteerd werd met racisme en geweld. Hij meent dat de bijgebrachte stukken deze bevindingen ondersteunen en dat de commissaris-generaal dit risico uit eigen beweging grondig dient te onderzoeken, rekening houdend met de persoonlijke problematiek van verzoeker. De commissaris-generaal heeft evenwel aan deze verplichting verzaakt en een grotendeels stereotype beslissing genomen. De medewerker van het CGVS was op de hoogte van het gegeven dat verzoekers verblijfsvergunning vervallen was en kan niet voorhouden niet op de hoogte te zijn geweest van de problematische situatie in Griekenland van statushouders met een vervallen ADET. Toch werd hij onvoldoende diepgaand ondervraagd over de aanwezigheid van middelen, een netwerk en andere ondersteuning om, in afwachting van de verlenging van zijn Griekse verblijfsdocumenten, het hoofd te kunnen bieden aan de moeilijkheden waarmee hij na zijn terugkeer naar Griekenland tijdens deze wachtperiode te maken kan krijgen wat betreft toegang tot gezondheidszorg, de arbeidsmarkt, sociale voorzieningen en huisvesting. Verzoeker stelt verder dat ook geen rekening werd gehouden met zijn psychologische problemen die gestaafd zijn door twee attesten (stukken 4 en 5) en het gebrek aan behandeling in Griekenland. Verzoeker besluit dat geen grondig onderzoek werd gevoerd en dat de commissaris-generaal er zich toe beperkt te motiveren dat bij gebrek aan concrete cijfers niet iedere statushouder in Griekenland noodzakelijkerwijze in een toestand van zeer materiële deprivatie terechtkomt. Verzoeker had voor het nemen van de beslissing uitdrukkelijk gewezen op zijn moeilijke levensomstandigheden in Griekenland en dus had de commissaris-generaal uit eigen beweging het ingeroepen risico in het licht van objectieve landeninformatie moeten onderzoeken. *In casu* blijkt niet dat de commissaris-generaal daartoe is overgegaan, hoewel zij daartoe gehouden was op basis van de samenwerkingsplicht.

Verzoeker gaat vervolgens in een tweede middelonderdeel in op zijn psychologische problemen. Hij betoogt dat hij aan een ernstige depressie en post-traumatische stressstoornis lijdt, die deels te wijten zijn aan wat hij heeft meegemaakt in zijn thuisland Palestina, maar ook deels aan wat hij in Griekenland meemaakte (stukken 4 en 5). Verzoeker stelt dat hij hiervoor in behandeling is, dat het aantal afspraken per maand varieert naargelang zijn gemoedstoestand en zijn financiële toestand en wijst erop dat hij op het ogenblik van het persoonlijk onderhoud om financiële redenen veel uren werkte. Op het ogenblik van het indienen van het verzoekschrift heeft hij meer nood aan zorg en heeft hij drie afspraken per maand. De levensomstandigheden in Griekenland, met name zijn detentie bij aankomst in Griekenland gedurende een maand, de racistische opmerkingen die hij regelmatig kreeg en de fysieke aanvallen door A.A.M., die hem er ten onrechte van beschuldigde hem zijn job te hebben afgenomen, hebben bijgedragen tot zijn

psychologische toestand. Deze ervaringen stemmen overeen met de ervaringen van andere statushouders en asielzoekers in Griekenland, zoals ook blijkt uit onderzoek van UNHCR in het rapport *“Key Findings: July 2022-June 2023 Protection Monitoring of Refugees in Greece, August 2023”* (p. 4) (stuk 6). Daaruit blijkt dat 30% van de bevraagden te maken krijgt met racistische opmerkingen en dat van de 22% die zich bedreigd voelden of een vorm van misbruik meemaakten, slechts 26% nadien melding van het misbruik maakten. Ook verzoeker heeft dit niet gedaan omdat hij geen enkel vertrouwen had in de Griekse autoriteiten. Hij vreest anderzijds geen toegang te zullen krijgen tot medische zorg en hij verwijst naar het *AIDA, Country Report Greece: Update 2023* van juni 2024 (stuk 7), waaruit blijkt dat statushouders wettelijk gezien onder dezelfde voorwaarden als Grieken gratis toegang hebben tot gezondheidszorg maar dat er in werkelijkheid een tekort is aan middelen en zij te maken krijgen met heel wat administratieve hindernissen, onder meer als gevolg van een vervallen ADET.

In een derde middelonderdeel gaat verzoeker in op de moeilijke en schrijnende levensomstandigheden in Griekenland. Hij benadrukt dat hij bij aankomst onmiddellijk werd opgesloten in de gevangenis en pas na een maand, toen hij een positieve beslissing kreeg, werd vrijgelaten, evenwel zonder ondersteuning. Verzoeker zet uiteen dat hij daarna zijn weinige spaargeld gebruikte om een hotelkamer en daarna een kleine studio te betalen. Het kostte hem vervolgens vijf maanden om werk te vinden in een hotel. Aangezien A.A.M. hem ervan beschuldigde zijn werk te hebben afgenomen en hem meermaals aanviel, kon hij dit werk niet langer op een veilige manier uitvoeren en ook zijn mentale gezondheid ging sterk achteruit. Verzoeker betoogt vervolgens dat het voor statushouders in Griekenland zeer moeilijk is om werk en onderdak te vinden en verwijst naar het reeds geciteerde onderzoek van UNHCR van augustus 2023 (p. 2) en de daarin geciteerde werkloosheidscijfers en het AIDA-rapport van 2024 (p. 273-274). Verzoeker meent dat zijn verklaringen overeenstemmen met de informatie in deze rapporten dat de geloofwaardigheid ervan niet in twijfel kan worden getrokken. De bewijslast ligt bijgevolg bij de commissaris-generaal. Deze legt geen cijfers voor in verband met de werkloosheidscijfers in Griekenland wat minstens een aanwijzing moet zijn voor de concrete mogelijkheid voor allochtonen die de taal niet of nauwelijks beheersen om aan een job te geraken. Verzoeker meent dat de commissaris-generaal niet is tegemoet gekomen aan de samenwerkingsplicht en vreest dat hij in geval van terugkeer naar Griekenland geen werk zal vinden en bij gebrek aan verdere spaargelden is het risico reëel dat hij er op straat belandt, zonder mogelijkheid in zijn basisbehoeften te voldoen. Hij vreest in mensonwaardige omstandigheden terecht te komen en dit wordt niet weerlegd door de commissaris-generaal.

In een vierde middelonderdeel gaat verzoeker in op de gevolgen van het feit dat hij niet langer over een geldige verblijfstitel in Griekenland beschikt (stuk 9). De bestreden beslissing citerend, stelt verzoeker dat de commissaris-generaal zelf erkent dat uit de rapporten blijkt dat de kans reëel is dat verzoeker in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie zou terechtkomen. Hij citeert vervolgens uit het AIDA-rapport van juni 2024 die deze problematiek bevestigt en betoogt dat, ongeacht over hij nu wel of niet een verlenging van zijn verblijfsvergunning had gevraagd, duidelijk blijkt dat hij een zeer reëel risico liep om tijdens de wachtperiode te worden uitgesloten van de arbeidsmarkt en de gezondheidszorg, wat een bijkomend element is dat ertoe doet besluiten dat verzoeker in een toestand van verregaande materiële deprivatie zou terechtkomen.

In een vijfde en laatste middelonderdeel stelt verzoeker het niet eens te zijn met de stelling van de commissaris-generaal dat verzoeker niet aantoonde dat hij buiten zijn wil en persoonlijke keuze om in een situatie van verregaande materiële deprivatie terecht zou komen omdat hij niet de nodige stappen heeft gezet om de verlenging van zijn ADET te vragen en er zelf voor heeft gekozen Griekenland te verlaten. Hij verwijst opnieuw naar de fysieke aanvallen die hij te verduren kreeg en die ook een mentale impact op hem had en stelt dat zijn keuze om naar België te komen logisch is. Hij voelde zich onveilig in Griekenland, zou daar veel moeite hebben om er een nieuwe job te vinden en zijn spaargeld was niet meer voldoende om in zijn levensbehoeften te voldoen. Verzoeker stelt dat hij contact had met zijn neef in België en hier dus wel familie heeft waarop hij kan steunen en bij wie hij zich veilig voelt. Bovendien stelt verzoeker dat *“er niets aan de toestand van verzoeker veranderd zijn moest hij naar een andere plaats in Griekenland zijn getrokken in plaats van naar België te komen. Verzoeker zou dan nog steeds op zoek moeten naar een nieuwe job en een nieuw onderkomen, wat extreem moeilijk zou zijn in afwachting van een hernieuwing van zijn ADET, zonder de middelen of het sociaal netwerk om deze periode te overbruggen. Verzoeker had ook dan een zeer reëel en ernstig risico gelopen om in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie”*.

Verzoeker vraagt de bestreden beslissing te vernietigen en het dossier terug te zenden naar de commissaris-generaal voor bijkomend onderzoek.

2.2. Verzoeker voegt volgende stukken toe aan het verzoekschrift:

- “1. beslissing van de Commissaris-Generaal tot niet-ontvankelijkheid van 17 april 2025
2. aangetekende brief ter kennisgeving beslissing van 17 april 2025

3. notities van het persoonlijk onderhoud
4. psychologisch rapport van 29 april 2024
5. psychologisch rapport van 28 augustus 2024
6. UNCHR, Key Findings: July 2022 – June 2023 Protection Monitoring of Refugees in Greece, August 2023
7. AIDA Country Report: Greece. Update 2023
8. Rekeninguittreksels
9. Griekse reispas en identiteitskaart
10. attest aanstelling BJB”

3. Aanvullende nota's

3.1. De commissaris-generaal legt een aanvullende nota neer van 22 september 2025, waarbij in toepassing van artikel 39/76 van de Vreemdelingenwet volgende nieuwe elementen ter kennis worden gebracht: “COI Focus Griekenland: Helios+ en Helios Junior”, gepubliceerd door Cedoca op 17 september 2025 en beschikbaar op https://www.cgvs.be/sites/default/files/rapporten/coi_focus_griekenland_heliosen_helios_junior_20250917.pdf; “Country Report: Greece. Update 2024”, gepubliceerd door AIDA/ECRE d.d. 15 september 2025 en beschikbaar op https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2025/09/AIDA_GR_2024-update.pdf; “COI FOCUS GRECE Aide aux migrants”, gepubliceerd door Cedoca op 25 juli 2025 en beschikbaar op <https://www.cgvs.be/nl/landeninfo/grece-aide-aux-migrants>; “Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights” gepubliceerd door RSA d.d. april 2025 en beschikbaar op https://rsaegean.org/wp-content/uploads/2025/04/RSA_BIP_Report_EN.pdf Refugee.info Greece, “How to renew your Residence Permit”, 8 april 2025, beschikbaar op: <https://greece.refugee.info/en-us/articles/4985574608151>; “Communication on the status of migration management in mainland Greece” gepubliceerd door de Europese Commissie op 4 april 2025 en beschikbaar op https://home-affairs.ec.europa.eu/communication-statusmigration-management-mainland-greece_en; “Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland” september 2024, gepubliceerd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, september 2024 en beschikbaar op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2024/09/03/verslag-feitenonderzoeknaar-statushouders-in-griekenland-september-2024>; “UNHCR Greece, Living In – Access to healthcare”, beschikbaar op: <https://help.unhcr.org/greece/living-ingreece/access-to-healthcare/>; “Refugee.info Greece – Health care without a social security number (PAAYPA or AMKA)”, 29 april 2024, beschikbaar op: <https://greece.refugee.info/en-us/articles/4985632313623>; UNHCR, “Informatiegids voor begunstigen van internationale bescherming”, beschikbaar op: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migrant-integration/migrant-integration-hub_en “Refugee.info Greece, Travel Documents in Greece”, 9 februari 2024, beschikbaar op: <https://greece.refugee.info/en-us/articles/4985654192535>; UNHCR, “Protection Monitoring of Refugees in Greece, Key findings 2024”, beschikbaar op <https://data.unhcr.org/en/documents/details/115178>; “Home for Good? Obstacles and Opportunities for Refugees and Asylum Seekers in Greece” gepubliceerd in December 2023 door ‘Immigration Policy Lab’ in samenwerking met ETH Zurich en UCL, beschikbaar op https://immigrationlab.org/content/uploads/2024/01/IPL_HomeForGood_UNHCR_2023.pdf; Jurisprudentie: CCE, arrest nr. 325 443 van 18 april 2025; - CCE, nr. 318 440 van 12 december 2024; - CCE, n° 316 873 du 19 novembre 2024 - CCE, n° 309 800 du 13 juillet 2024 - CCE, n° 308 303 du 14 juin 2024 - CCE, nr. 307 597 van 31 mei 2024; - CCE, nr. 310 496 van 25 juli 2024); - RvV, nr. 339 964 van 17 september 2025 - RvV (Verenigde Kamers), nr. 300 342 van 22 januari 2024; - CCE (Verenigde Kamers), nr. 299 299 van 21 december 2023; - RvV (Verenigde Kamers), nr. 300 341 van 22 januari 2024; - CCE, n° 271321 du 15 avril 2022 ; - CCE, n° 265464 du 14 décembre 2021 - CCE, n° 264662 du 30 novembre 2021; *Pressemitteilung* nr. 30/2025 van 16.04.2025, *Bundesverwaltungsgericht*, beschikbaar op <https://www.bverwg.de/de/pm/2025/30> en vonnis BVerwG 1 C 18.24, *Bundesverwaltungsgericht*, van 16.04.2025, beschikbaar op https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2025/04/rk20250401_2bvr142524.html?nn=68112 en <https://www.bverwg.de/pm/2025/30>; - Persbericht, *Verwaltungsgerichtshof Kassel*, 2 september 2024, beschikbaar op <https://verwaltungsgerichtsbarkeit.hessen.de/presse/regelmaessig-kein-erneutes-asylverfahren-in-deutschland-nach-schutzgewaehrung-in-griechenland>; *Bundesverwaltungsgericht*, beslissing van 1 april 2025 – 2BvR 1425/24 beschikbaar op https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2025/04/rk20250401_2bvr142524.html?nn=68112 en samenvatting beschikbaar op <https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2025/bvg25035.html?nn=68112>

3.2. Verzoeker legt een aanvullende nota van 22 september 2025 neer waarbij in toepassing van artikel 39/76 van de Vreemdelingenwet volgende nieuwe elementen ter kennis worden gebracht:

Stukkenbundel 1

1. "traditionele nota" van CGVS zoals neergelegd tot en met 15/09
2. Attest van psychologische opvolging dd. 17/09/2025 met volgende afspraken
3. Psychologisch attest 1/7/2025"

Stukkenbundel 2

1. "Globaal rapport van de dienst voor geestelijke gezondheidszorg van Ulysse over de pathogene gevolgen van de gebeurtenissen in verband met het conflict en de invasie in Gaza op personen van Palestijnse origine aanwezig in België", ULYSSE (A. V. en R. B.), 03/04/2024
2. "Nota van de dienst geestelijke gezondheid van Ulysse over de pathogene effecten van de gebeurtenissen in verband met het conflict en de invasie in Gaza op personen van Palestijnse origine aanwezig in België", ULYSSE (O. D., L. G., R. B.), 20/06/2024
3. "Kwartaalverslag - Huisvesting - Het systemisch tekort aan huisvesting staat centraal in het laatste kwartaal van 2023", Hub Humanitaire, december 2023
4. "Dringende oproep - Geestelijke gezondheids crisis bij Palestijnse mannelijke asielzoekers die dakloos zijn geworden door de Belgische staat", Dispensaire social (B. L. D. & E. M.), 11/03/2024
5. Notitie van het ziekenhuis CHU Saint Pierre, Dr C.-A. S., 12/07/2024
6. Notitie van SSM Le Méridien, Dr. A. B., 17/07/2024
7. Verslag ballingschap, R. K., 18/07/2024
8. Verslag van het Burgerplatform, M. K., 23/07/2024
9. Notitie van de psychiatrische crisis- en spoedafdeling, Cliniques universitaires Saint- Luc, Pr G. D., 24/07/2024
10. Brief over "zorgen over de geestelijke gezondheid van Palestijnse IPR's", PBSM (L. D.), 22/07/2024;
11. Attest van ABP, O. D., M. B., 29/07/2024
12. "RV Santé Mentale Palestiniens", T. D., 30/05/2024
13. "PV Santé Mentale Palestiniens", FEDASIL, 05/06/2024"

In de aanvullende nota wordt verder de situatie van statushouders in Griekenland besproken aan de hand van informatie afkomstig van RSA/PRO ASYL, "Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights" van april 2025 en "No support for refugees returned to Greece" van 20 maart 2025, AIDA/ECRE, "Country Report Greece. Update 2024" van 15 september 2025, Greece.Refugee.Info, Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken, "Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland" van september 2024, Cedoca, "COI Focus Griekenland. Helios Junior en Helios+", 17 september 2025, Cedoca, "COI FOCUS GRECE Aide aux migrants", 25 juli 2025 en de website www.helospiti.com. Voorts wordt in de aanvullende nota ingegaan op rechtspraak van het Hof van Justitie inzake statushouders en Palestijnse vluchtelingen die UNRWA-geregistreerd zijn en de voormelde studies en documenten betreffende de impact van de situatie in Gaza op de mentale gezondheid van personen afkomstig van Gaza. Tenslotte argumenteert verzoeker in de aanvullende nota dat de Raad bevoegd is om zijn verzoek om internationale bescherming ten gronde te onderzoeken nadat is vastgesteld dat een terugkeer naar Griekenland een reëel risico inhoudt dat hij er in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie zal belanden en verwijst naar een VN-rapport inzake de genocide in Gaza en persartikels over de onmogelijkheid van UNRWA om zijn mandaat te vervullen.

4. Verzoek tot heropening van de debatten

Op 27 november 2025 ontvangt de Raad een verzoek tot heropening van de debatten vanwege verzoeker. Verzoeker deelt mee dat op 19 november 2025 een consortium van Griekse middenveldorganisaties, die zich ook bezig houden met de situatie van erkende vluchtelingen en statushouders, een open brief hebben gericht aan de verwerende partij, waarbij aangegeven werd dat de COI Focus "Grèce: aide aux migrants" niet accuraat is. Dit rapport werd door middel van een aanvullende nota van 22 september 2025 van verzoeker voorgelegd in de huidige zaak.

In deze brief wordt ook meegedeeld dat de Europese Commissie een volgende stap heeft genomen in de inbreukprocedure die werd ingeleid tegen Griekenland, wegens niet-omzetting van bepalingen van de richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming (herschikking) (hierna: de Kwalificatierichtlijn), met name wat betreft de toegang tot sociale voorzieningen voor statushouders. De Commissie heeft in januari 2023 een aanmaningsbrief aan Griekenland gestuurd. Na beoordeling van het antwoord is de Commissie van mening dat Griekenland zijn verplichtingen uit deze richtlijn niet is nagekomen en heeft zij daarom besloten om in mei 2025 een met redenen omkleed advies uit te brengen, waarop Griekenland twee maanden de tijd heeft om te reageren en de nodige maatregelen te nemen. Niet-naleving

hiervan kan de Commissie ertoe doen besluiten de zaak aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voor te leggen.

Ten slotte wordt in deze brief ook uiteengezet dat volgens een recente omzendbrief van het Griekse ministerie van Volksgezondheid van 3 november 2025 erkende vluchtelingen, die geen actieve AMKA hebben, alleen toegang hebben tot openbare gezondheidszorg als zij een schriftelijke bevestiging voorleggen van het besluit om hun uitzetting uit te stellen. Deze procedure is evenwel niet van toepassing op statushouders, aangezien zij het recht hebben gekregen om legaal in het land te verblijven. De nieuwe omzendbrief legt volgens de Griekse middenveldorganisaties een extra administratieve belemmering op, die niet in overeenstemming is met de bestaande wetgevingskaders.

5. Heropening van de debatten

5.1. De Raad oordeelt dat de verzoekende partij een nieuw stuk heeft voorgelegd dat van overwegend belang is en acht een heropening van de debatten passend om de partijen hierover een standpunt te laten innemen. Bij tussenarrest nr. 337 475 van 10 december 2025 worden de partijen bijgevolg opgeroepen te verschijnen op de terechtzitting van 7 januari 2026.

5.2. Op 6 januari 2026 maakt de verwerende partij een aanvullende nota over, als antwoord op het tussenarrest nr. 337 475 van 10 december 2025 met volgende informatie:

- Nota over de A.M.K.A. wetgeving in Griekenland van 5 januari 2026 met Engelse vertaling van de AMKA-verordening van 23 december 2023, een Franse vertaling van artikel 33 van de wet 4368/2016 en een Franse vertaling van de omzendbrief van 3 november 2025;
- COI Focus "Grèce. Aide aux migrants" van 5 januari 2026;
- Informatie aangaande de inbreukprocedure van de Europese Commissie tegen Griekenland via consulteerbare weblinks.

5.3. Op 6 januari 2026 legt verzoeker via J-Box een psychologisch attest van 28 december 2025 als bijkomend stuk neer ter staving van zijn voortdurende psychologische opvolging en kwetsbaarheid.

5.4. Ter terechtzitting van 7 januari 2026 legt verzoeker een aanvullende nota neer. Verzoeker verwijst daarbij, naast landeninformatie die al eerder werd voorgelegd, via een consulteerbare weblink naar volgend bericht van RSA over "*Recognised refugees statistics in Greece: first half of 2025*" van 30 september 2025. Verder voegt verzoeker ook een nota toe van het CGVS van 17 november 2025 met de vermelding 'Betreft: duiding e-mail Griekse autoriteiten – A.M.K.A.', die de verwerende partij in huidige zaak echter niet zelf heeft neergelegd. Deze derde aanvullende nota van verzoeker is voor het overige een repliek op deze nota van de verwerende partij van 17 november 2025.

Verzoeker stipt daarbij aan dat de e-mailuitwisseling tussen het CGVS en de Griekse administratie van 27 oktober 2025, waarop de nota van de verwerende partij van 17 november 2025 met betrekking tot de AMKA-regelgeving is gebaseerd, niet werd neergelegd. Verzoeker betoogt dat dit in strijd is met artikel 26 van het koninklijk besluit van 11 juli 2003 tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

Verzoeker stelt dat uit de nota van de verwerende partij zelf niet duidelijk is of de volledige vraag zoals overgemaakt aan de Griekse autoriteiten werd overgenomen in de tekst en dat ook het antwoord van de Griekse autoriteiten niet werd toegevoegd. De advocaat van verzoeker herhaalt ter terechtzitting deze kritiek ook ten aanzien van de "*Nota A.M.K.A. wetgeving Griekenland*" van 5 januari 2026. Zij klaagt aan dat de e-mailuitwisseling tussen het CGVS en de Griekse ambtenaar die werd gecontacteerd om deze laatste nota op te stellen ook hier niet werd toegevoegd, hetgeen volgens haar in strijd is met artikel 26 van het voormelde koninklijk besluit.

Met betrekking tot deze kritiek van verzoeker wijst de Raad op het volgende.

Artikel 26 van het koninklijk besluit van 11 juli 2003 tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen luidt:

"De Commissaris-generaal kan zich, in zijn beslissing, baseren op informatie die telefonisch of via e-mail werd verkregen van een persoon of instelling om bepaalde feitelijke aspecten van een specifiek asielaanvraag te gaan. De redenen waarom deze persoon of deze instelling werd gecontacteerd alsook de redenen die toelaten hun betrouwbaarheid te veronderstellen, moeten uit het administratieve dossier blijken. Van de telefonisch verkregen informatie moet een schriftelijk verslag worden opgemaakt dat de naam van de telefonisch gecontacteerde persoon, zijn contactgegevens, een beknopte beschrijving van zijn activiteiten of

van zijn functie en de datum van het telefoongesprek vermeldt. Het schriftelijke verslag moet ook een overzicht van de relevante vragen bevatten en de relevante antwoorden, zonder echter exhaustief te zijn. Wanneer de informatie wordt verkregen via e-mail, moeten de e-mails in schriftelijke vorm in het administratieve dossier worden opgenomen met de naam van de gecontacteerde persoon, de contactgegevens en de datum van de e-mails, alsook de relevante vragen en de relevante antwoorden. De activiteiten of de functie van de gecontacteerde persoon moeten beknopt in het administratieve dossier worden beschreven als ze niet direct uit het e-mailverkeer blijken”.

Ter terechtzitting stelt de vertegenwoordigster van de verwerende partij uitdrukkelijk dat de informatie in haar ‘Nota A.M.K.A. wetgeving Griekenland’ van 5 januari 2026 met betrekking tot de vraag die door het CGVS via e-mail op 27 oktober 2025 werd gesteld aan het Griekse Ministerie van Migratie en Asiel en het antwoord dat werd verkregen van mevrouw M., niet langer relevant is. De vertegenwoordigster van de verwerende partij licht toe dat deze informatie enkel in deze nota van 5 januari 2026 werd opgenomen om de achtergrond te schetsen van de nieuwe informatie die werd bekomen van de Griekse autoriteiten op 22 december 2025. Omdat het antwoord van mevrouw M. niet overeen leek te komen met de inhoud van de AMKA-verordening van december 2023, werd verdere verduidelijking gevraagd aan de *Reception and Identification Service* van de Griekse asieldienst op 31 oktober 2025. Wegens het uitblijven van een antwoord, nam de verwerende partij vervolgens op 19 december 2025 via e-mail contact op met de *Governor of Asylum Service* (het hoofd van de Griekse asieladministratie), de heer M.K., die op 22 december 2025 via e-mail zijn antwoorden overmaakte. De verwerende partij bevestigt dat zij zich enkel baseert op de meest recente toelichting door de heer M.K. en de vertalingen van de relevante Griekse wetgeving.

In zoverre verzoekers kritiek zich richt op de informatie die op 27 oktober 2025 via e-mail werd verkregen van mevrouw M., treedt de Raad de verwerende partij bij dat deze niet langer relevant is. Verzoekers kritiek, dat, in strijd met artikel 26 van het voormeld koninklijk besluit, de e-mailuitwisseling die daaraan ten grondslag lag niet heeft meegedeeld, is bijgevolg niet dienstig.

Verder stelt de Raad vast dat de vragen die op 19 december 2025 door de verwerende partij aan de heer M.K. werden gesteld alsook de antwoorden die op 22 december 2025 werden verkregen opgenomen zijn in de nota van 5 januari 2026 (p. 2-4). In deze nota wordt ook de functie van de heer M.K. als hoofd van de Griekse asieladministratie aangeduid en wordt ook een e-mailadres vermeld. De nota van 5 januari 2026 bevat dus alle elementen over de informatie die via e-mail werd verkregen die volgens artikel 26 van het koninklijk besluit van 11 juli 2003 zijn vereist. Hierbij wordt nog aangestipt dat de via e-mail verkregen informatie opgenomen in de nota van 5 januari 2026 niet werd verkregen om de feitelijke aspecten van een specifiek asielrelaas na te gaan, maar enkel de geldende Griekse wetgeving betreft. De nota van 5 januari 2026 verschaft bijgevolg voldoende informatie over de bron waarop de verwerende partij zich heeft gebaseerd. De antwoorden van 22 december 2025 bevatten verwijzingen naar Griekse wetgeving en naar Griekse overheidswebsites. Ook worden Engelse en Franse vertalingen bijgebracht van delen van relevante Griekse wetgeving waarnaar wordt verwezen. Een schending van artikel 26 van het koninklijk besluit van 11 juli 2003 tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen kan niet worden vastgesteld.

Het algemene beginsel van eerbiediging van de rechten van de verdediging kan in deze zaak evenmin zijn geschonden. Uit het bovenstaande blijkt immers dat verzoeker over voldoende elementen beschikte om, indien nodig, met volledige kennis van zaken de door de verwerende partij overgelegde informatie met betrekking tot AMKA te betwisten.

6. Beoordeling

6.1. Inzake beroepen tegen de beslissingen van de commissaris-generaal beschikt de Raad over volheid van rechtsmacht. Dit wil zeggen dat het geschil met alle feitelijke en juridische vragen in zijn geheel aanhangig wordt gemaakt bij de Raad, die een onderzoek voert op basis van het rechtsplegingsdossier. Als administratieve rechter doet hij in laatste aanleg uitspraak over de grond van het geschil (wetsontwerp tot hervorming van de Raad van State en tot oprichting van een Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, *Parl. St. Kamer* 2005-2006, nr. 2479/001, p. 95-96 en 133). Door de devolutive kracht van het beroep is de Raad niet noodzakelijk gebonden door de motieven waarop de bestreden beslissing is gesteund en de kritiek van de verzoeker daarop. Hij dient verder niet op elk aangevoerd argument in te gaan.

De Raad is het enige rechtscollege dat bevoegd is om kennis te nemen van de beroepen ingediend tegen de beslissingen van de commissaris-generaal. In toepassing van de Kwalificatierichtlijn moet de Raad zijn bevoegdheid uitoefenen op een wijze die tegemoet komt aan de verplichting om “een daadwerkelijk rechtsmiddel bij een rechterlijke instantie” te voorzien in de zin van artikel 46 van de richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (hierna: de Procedurerichtlijn). Hieruit volgt dat wanneer de Raad een beroep onderzoekt dat werd ingediend op basis van artikel 39/2, § 1 van de

Vreemdelingenwet, hij gehouden is de wet uit te leggen op een manier die conform is aan de vereisten van een volledig en *ex nunc*-onderzoek van zowel de juridische als de feitelijke gronden, zoals deze voortvloeien uit artikel 46, § 3 van de Procedurerichtlijn.

6.2. De bestreden beslissing werd genomen op grond van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° van de Vreemdelingenwet. Dit artikel voorziet in de mogelijkheid om een verzoek om internationale bescherming van een vreemdeling niet-ontvankelijk te verklaren wanneer deze reeds internationale bescherming geniet in een andere lidstaat van de Europese Unie.

Uit de stukken van het administratief dossier blijkt dat verzoeker op 3 november 2021 in Griekenland een verzoek om internationale bescherming indiende, dat hem door de Griekse autoriteiten de vluchtelingenstatus werd toegekend op 17 november 2021 en dat hem een verblijfsvergunning werd uitgereikt die geldig was van 17 november 2021 tot 16 november 2024 en een reisdocument dat geldig is van 11 januari 2022 tot 10 januari 2027 (AD, map landeninformatie, CEDOCA, Aanvraag Derde Landen, *Hellenic Republic, Ministry of Migration & Asylum, Information Request Reply, 7/03/2024*).

Het is niet betwist dat verzoeker reeds internationale bescherming, met name de vluchtelingenstatus, heeft verkregen in een andere EU-lidstaat, *in casu* Griekenland.

Er ligt geen informatie voor waaruit kan blijken dat de Griekse autoriteiten de vluchtelingenstatus van verzoeker hebben ingetrokken of beëindigd. Uit de bepalingen van de Kwalificatierichtlijn volgt dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de geldigheidsduur van de verblijfsvergunning, die in de tijd beperkt kan zijn en hernieuwbaar en de toegekende internationale beschermingsstatus, die slechts in een beperkt aantal gevallen kan worden beëindigd, herroepen of ingetrokken. In de hogervermelde brief van de Griekse autoriteiten van 7 maart 2024 wordt bevestigd dat verzoeker als vluchteling werd erkend. Er wordt geen melding gemaakt van het feit dat deze status ondertussen zou zijn ingetrokken of beëindigd. Verzoeker brengt evenmin enig element bij waaruit zou kunnen blijken dat dit heden het geval zou zijn. *In casu* moet het verzoek om internationale bescherming worden behandeld op grond van het weerlegbaar vermoeden dat Griekenland het Unierecht en bijgevolg de uit de Kwalificatierichtlijn voortvloeiende verplichtingen met betrekking tot de toekenning en beëindiging van de vluchtelingenstatus en subsidiaire beschermingsstatus respecteert.

Om deze reden werd verzoekers beschermingsverzoek niet-ontvankelijk verklaard op grond van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° van de Vreemdelingenwet. Deze bepaling vormt de omzetting naar Belgisch recht van het wederzijds vertrouwensbeginsel, vervat in artikel 33, lid 2, a) van de Procedurerichtlijn.

Dit wederzijds vertrouwensbeginsel betreft evenwel een weerlegbaar vermoeden.

6.3. Het wederzijds vertrouwensbeginsel wordt weerlegd indien de voorzienbare levensomstandigheden van een verzoeker, als persoon die internationale bescherming geniet in een andere EU-lidstaat, hem zouden blootstellen aan een ernstig risico op onmenselijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 4 van het Handvest. De weerlegging vereist, specifiek voor wat betreft de voorzienbare levensomstandigheden, dat er sprake is van een situatie waarin een bijzonder hoge drempel van zwaarwegendheid is bereikt. Deze drempel wordt bereikt wanneer de onverschilligheid van de autoriteiten van een lidstaat tot gevolg zou hebben dat een persoon die volledig afhankelijk is van overheidssteun, buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om, terechtkomt in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie die hem niet in staat stelt om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften zoals eten, zich wassen en beschikken over woonruimte, en negatieve gevolgen zou hebben voor zijn fysieke of mentale gezondheid of hem in een toestand van achterstelling zou brengen die onverenigbaar is met de menselijke waardigheid (HvJ 16 juli 2020, C-517/17, Addis, pt. 50-51 met verwijzing naar HvJ 19 maart 2019, Ibrahim e.a., gevoegde zaken C-297/17, C-318/17, C-319/17 en C-438/17, pt. 90 en 101).

Wanneer er in een lidstaat sprake is van "*tekortkomingen die hetzij structureel of fundamenteel zijn, hetzij bepaalde groepen van personen raken*", dan vallen deze tekortkomingen bijgevolg enkel onder artikel 4 van het Handvest wanneer zij een bijzonder hoge drempel van zwaarwegendheid bereiken, wat afhangt van alle gegevens de zaak (*cf.* HvJ 19 maart 2019, gevoegde zaken C-297/17, C-318/17, C-319/17 en C-438/17, Ibrahim e.a., pt. 89).

Het kan voorts niet volledig worden uitgesloten dat een persoon die om internationale bescherming verzoekt kan aantonen dat er sprake is van buitengewone omstandigheden die specifiek hemzelf betreffen en die ertoe kunnen leiden dat hij bij terugzending naar de lidstaat die hem reeds internationale bescherming heeft toegekend, wegens zijn bijzondere kwetsbaarheid, wordt blootgesteld aan een risico op een behandeling die strijdig is met artikel 4 van het Handvest (HvJ 16 juli 2020, C-517/17, Addis, pt. 52 met verwijzing naar HvJ 19 maart 2019, C-163/17, Jawo, pt. 95).

De Raad brengt verder nog in herinnering dat situaties die geen “*zeer verregaande materiële deprivatie*” teweegbrengen, volgens het Hof van Justitie niet van aard zijn om de vereiste drempel van zwaarwegendheid te bereiken, zelfs al worden deze bijvoorbeeld gekenmerkt:

- door een grote onzekerheid of sterke verslechtering van de levensomstandigheden;
- door de omstandigheid dat begunstigden van internationale bescherming in een andere lidstaat er geen bestaansondersteunende voorzieningen genieten of voorzieningen die duidelijk beperkter zijn dan deze die in andere lidstaten worden geboden zonder dat zij anders worden behandeld dan de onderdanen van deze lidstaat;
- door het enkele feit dat de sociale bescherming en/of de levensomstandigheden gunstiger zijn in de lidstaat waar het nieuw verzoek om internationale bescherming is ingediend dan in de lidstaat die reeds bescherming heeft verleend;
- door de omstandigheid dat de vormen van familiale solidariteit waarop onderdanen van een lidstaat een beroep kunnen doen om het hoofd te bieden aan tekortkomingen van het sociale stelsel van die lidstaat meestal niet voorhanden zijn voor personen die er internationale bescherming genieten; of
- door het bestaan van tekortkomingen bij de uitvoering van integratieprogramma's voor begunstigden

Schendingen van de bepalingen van hoofdstuk VII van de Kwalificatierichtlijn die niet leiden tot een schending van artikel 4 van het Handvest, beletten niet om een beschermingsverzoek op grond van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3° van de Vreemdelingenwet niet-ontvankelijk te verklaren (arrest Ibrahim e.a, punten 91-94 en arrest Jawo, punten 93-97).

6.4. Verzoeker verklaart tijdens het persoonlijk onderhoud dat hij niet naar Griekenland kan terugkeren omwille van de fysieke aanvallen en bedreigingen door A.A.M., een Egyptische onderdaan waarvan verzoeker denkt dat hij ook de vluchtelingenstatus heeft, en die hem ervan beschuldigde dat hij er de oorzaak van was dat hij zijn werk kwijtraakte in het hotel waar ook verzoeker werkte (NPO, p. 5, 7). Hij haalt ook racisme en discriminatie en de gebeurtenissen in Gaza aan als reden waarom hij wegging uit Griekenland. Hij vreest dat hij in geval van terugkeer naar Griekenland zal worden aangevallen en gedood door A.A.M. en zijn mensen (NPO, p. 6, 9). Verzoeker werd gevraagd of er andere redenen waren waarom hij niet kan terugkeren naar Griekenland, en of er nog andere ernstige problemen heeft ervaren in Griekenland dan diegene die hij vertelde, waarop hij telkens negatief antwoordde (NPO, p. 6, 9).

6.5. Vooreerst wordt de situatie onderzocht van personen die internationale bescherming genieten in Griekenland en dit op basis van de meest recente en volledige landenrapporten waarover de Raad in de huidige fase van de procedure beschikt.

Het Hof van Justitie heeft herhaaldelijk het belang benadrukt van “*objectieve, betrouwbare, nauwkeurige en naar behoren bijgewerkte gegevens en afgemeten aan het beschermingsniveau van de door het Unierecht gewaarborgde grondrechten*” voor de beoordeling van de vraag of de te verwachten leefomstandigheden voor een verzoeker als statushouder in die andere lidstaat, hem zouden blootstellen aan een ernstig risico op onmenselijke of vernederende behandelingen in de zin van artikel 4 van het Handvest (HvJ 19 maart 2019, gevoegde zaken C-297/17, C-318/17, C-319/17 en C-438/17, Ibrahim e.a., pt. 88-89; beschikkingen van 13 november 2019, Hamed en Omar, C-540/17 en C-541/17, pt. 38).

In de door beide partijen bijgebrachte rapporten van gespecialiseerde instellingen of organisaties wordt de huidige situatie van personen die internationale bescherming genieten in Griekenland onderzocht, zowel wat betreft de inhoud van de in de artikelen 24 tot en met 35 van de Kwalificatierichtlijn bedoelde rechten en voordelen waarop zij als begunstigden van internationale bescherming aanspraak maken (onder meer met betrekking tot werk, huisvesting, sociale voorzieningen en gezondheidszorg), als wat betreft de toegang tot deze rechten en voordelen. Ook de situatie van statushouders bij terugkeer naar Griekenland na verblijf buiten het Griekse grondgebied wordt hierin belicht en besproken.

Uit de verstrekte informatie blijkt duidelijk dat de situatie van statushouders in Griekenland moeilijk blijft op het vlak van huisvesting, werkgelegenheid en toegang tot de sociale en gezondheidszorgdiensten. Uit het geheel van de informatie beschikbaar in het rechtsplegingsdossier blijkt dat het beleid van de Griekse autoriteiten erop gericht is van begunstigden van internationale bescherming te verwachten dat zij zelfstandig zijn en voor hun eigen bestaansmiddelen zorgen, terwijl zij belangrijke administratieve en bureaucratische obstakels moeten overwinnen om toegang te krijgen tot bepaalde officiële documenten en zij – zeker wanneer zij terugkeren uit een andere lidstaat en niet (meer) over geldige verblijfsdocumenten beschikken – kunnen worden geconfronteerd met substantiële belemmeringen om hun rechten voor een potentieel lange wachtperiode te kunnen doen gelden. Dit betekent dat het voor statushouders moeilijk kan zijn om zelfstandig hun rechten te doen gelden en in de meest elementaire behoeften als voedsel, onderdak en stromend water te voorzien.

Griekenland kent een algemeen juridisch en beleidskader, dat gericht is op een algemene integratie in de Griekse samenleving van statushouders.

In februari 2022 heeft Griekenland een nationale strategie voor integratie vastgesteld waarin de noodzaak van een alomvattende integratieaanpak wordt erkend. Er bestaan verschillende initiatieven op landelijk, regionaal en lokaal niveau, al dan niet met ondersteuning van IGO's en NGO's, die de algemene integratie van statushouders in de Griekse samenleving trachten te bevorderen. Tekortkomingen in de uitvoering van de bestaande wetgeving vormen evenwel een aanzienlijke belemmering voor een soepele integratie. Deze belemmeringen hebben onder meer betrekking op de afgifte en verlenging van verblijfsvergunningen, formaliteiten voor de afgifte van basisdocumentatie (zoals de gezondheidsverzekering, bankrekeningen, belastinggegevens), erkenning van kwalificaties, toegang tot werk en scholing, toegang tot huisvesting en in het algemeen een gebrek aan huisvesting in Griekenland (*“Communication on the status of migration management in mainland Greece”*, Europese Commissie, 4 april 2025, p. 12-14).

Uit de landeninformatie volgt dat statushouders bepaalde persoonlijke documenten en gegevens nodig hebben die elementair zijn om in Griekenland toegang te verkrijgen tot basisvoorzieningen. Het gaat meer bepaald om de afgifte van een Griekse verblijfsvergunning (ADET), die wordt afgeleverd op basis van de internationale beschermingsstatus, een fiscaal registratienummer (AFM) en een sociale zekerheidsnummer (AMKA). Het al dan niet beschikken over deze officiële documenten is dus belangrijk voor de vraag of statushouders in Griekenland het risico lopen om in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie terecht te komen. Uit de landeninformatie blijkt dat het bezit van een geldige ADET immers een voorwaarde is voor het verkrijgen van een sociale zekerheidsnummer (AMKA), terwijl het bezit van een AFM, al dan niet indirect, een voorwaarde vormt voor, o.a., het openen van een bankrekening, het huren van een woning, toegang tot de arbeidsmarkt of het verkrijgen van een AMKA, en het bezit van een AMKA een voorwaarde uitmaakt om, o.a., toegang te krijgen tot sociale voorzieningen, (gratis) gezondheidszorg en de arbeidsmarkt (*“Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland”*, Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, september 2024, p. 12, 24; *“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025; *“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, 18 september 2025, p. 264-266). Naast voormelde documenten hebben statushouders in Griekenland ook een reisdocument nodig om een bankrekening te openen of om toegang te hebben tot het platform van het ministerie van Financiën (AADE) en het online belastingplatform 'Taxisnet' (*“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, 18 september 2025, p. 256-257). Zowel erkende vluchtelingen als subsidiaire beschermden kunnen reisdocumenten van de Griekse overheden verkrijgen (*“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, 18 september 2025, p. 253-257). Statushouders moeten evenwel belangrijke administratieve en bureaucratische obstakels overwinnen om toegang te krijgen tot voormelde officiële documenten. Het verkrijgen en vernieuwen van bepaalde documenten blijkt vaak complex te zijn, waarbij administratieve obstakels veel statushouders ervan weerhouden de documenten te verkrijgen die nodig zijn voor de toegang tot fundamentele socio-economische basisrechten zoals de gezondheidszorg, huisvesting, sociale voorzieningen, de arbeidsmarkt, onderwijs, het openen van een bankrekening en zelfs juridische bijstand onder dezelfde of vergelijkbare voorwaarden als Griekse onderdanen (*“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 4-6, 20 en 22; *“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, 18 september 2025, p. 236-239).

A. Eerste afgifte van een ADET

Volgens de zogenaamde ADET-verordening wordt de beslissing tot toekenning van een ADET in principe opgenomen in de beslissing tot toekenning van de internationale beschermingsstatus die door de asielautoriteiten of door de beroepsinstantie wordt afgegeven. In elk geval moet de beslissing tot toekenning van een ADET aan de begunstigde worden meegedeeld op dezelfde dag als de beslissing inzake het verzoek om internationale bescherming. Dit is overeenkomstig een omzendbrief van het Griekse ministerie van Migratie en Asiel. Ondanks deze regel geeft de Griekse asieldienst op dit moment nog steeds ADET-beslissingen als aparte administratieve handelingen af, die ze samen met de beslissing over de goedkeuring van de asielaanvraag aan de betrokken statushouder meedeelt.

Vervolgens moeten statushouders binnen zes maanden per e-mail een afspraak maken met de Griekse politie om de nodige documenten en vingerafdrukken voor de daadwerkelijke fysieke afgifte van een ADET voor te leggen. De Griekse politie tracht de afspraken binnen 10 dagen na de e-mail vast te leggen. Statushouders moeten vervolgens in persoon op hun afspraak verschijnen, met pasfoto's en een plechtige verklaring in het Grieks waaruit hun verblijfplaats blijkt. Het duurt vervolgens 1 tot 2 maanden vooraleer de ADET effectief kan worden afgehaald. Statushouders worden niet persoonlijk verwittigd dat hun ADET gedrukt is en/of klaar is om te worden opgehaald. Wekelijks verschijnen er online lijsten met de zaaknummers waarvan de ADET-kaarten klaar liggen om te worden afgehaald. Er wordt van statushouders verwacht dat zij deze lijsten dagelijks nakijken (*“Recognised Refugees 2025. Access to documents and*

socio-economic rights”, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 5-17; “*Country Report: Greece. Update 2024*”, AIDA/ECRE, 18 september 2025, p. 236-239).

B. Fiscaal registratienummer (AFM)

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen personen die voor 31 december 2020 een beschermingsverzoek indienden en zij die na 31 december 2020 een beschermingsverzoek hebben ingediend.

Sinds 31 december 2020 wordt automatisch een fiscaal registratienummer (AFM) aangemaakt bij het beschermingsverzoek. Personen die na 31 december 2020 een verzoek om internationale bescherming indienen, krijgen bijgevolg automatisch een AFM-nummer wanneer zij hun kaart als verzoeker om internationale bescherming ontvangen. De instanties die belast zijn met de registratie van hun verzoek vervullen de procedure voor de uitgifte van een AFM online en reiken daarbij een AFM-certificaat uit aan de verzoekers. Een statushouder die na 31 december 2020 een beschermingsverzoek indiende, zou in principe een AFM-nummer moeten hebben. Wanneer internationale bescherming wordt verleend, gaat deze AFM mee over naar de ADET.

Na het verkrijgen van internationale bescherming en een verblijfsvergunning moet een statushouder vervolgens een afspraak maken bij het bevoegde belastingkantoor (DOY) om de gegevens van zijn AFM bij te werken. Dit is evenwel niet mogelijk indien de ADET is verstrekt. Personen die automatisch een AFM-nummer hebben gekregen, kunnen geen TAXISnet-codes, die noodzakelijk zijn voor transacties met AADE en andere publieke diensten, aanvragen zonder voorafgaandelijk hun gegevens te hebben geactualiseerd bij het belastingkantoor. Aanvragen voor TAXISnet-codes moeten online gebeuren via het AADE-platform dat enkel beschikbaar is in het Grieks. Na de aanvraag wordt een afspraak gemaakt met het bevoegde belastingkantoor om de TAXISnet-codes te ontvangen.

Personen die voor 31 december 2020 een beschermingsverzoek hebben ingediend, die geen AFM-nummer hebben verkregen en wiens ADET nog geldig is, kunnen een AFM-nummer aanvragen via een videogesprek met een medewerker van de bevoegde autoriteit. Ook kan een AFM-nummer aangevraagd worden door een bezoek van de persoon of een gemachtigde aan het plaatselijke belastingkantoor (DOY) in de woonplaats van de statushouder. Bij de registratie bij dit belastingkantoor wordt om een adresbewijs gevraagd. Dit kan een certificaat van een opvanglocatie zijn, een energierekening of een kopie van een huurcontract op naam van de statushouder. Statushouders die dakloos zijn of geen adresbewijs kunnen overleggen, kunnen geen AFM-nummer verkrijgen. Als gevolg hiervan kunnen zij geen belastingaangifte doen of een belastingverklaring ontvangen.

Een AFM-nummer wordt automatisch gedeactiveerd eens de ADET vervalt en kan niet worden gebruikt tot de ADET wordt verlengd (“*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*”, Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, september 2024, p. 19-20; “*Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights*”, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 20-21).

C. Afgifte en activering van een AMKA

Een AMKA, dit is een sociale zekerheidsnummer, is vereist voor onder meer de toegang tot sociale voorzieningen, de gezondheidszorg en de arbeidsmarkt. Samen met de afgifte van de verblijfsvergunning is de Griekse asieldienst verplicht om statushouders te informeren dat zij voortaan in aanmerking komen voor een AMKA en dat zij binnen één maand de wettelijk vereiste stappen moeten ondernemen om dit nummer aan te vragen (“*Country Report: Greece. Update 2024*”, AIDA/ECRE, 18 september 2025, p. 236). Om een AMKA te verkrijgen, moet de statushouder de Griekse autoriteiten vragen om zijn voorlopig sociale zekerheidsnummer (toegekend aan verzoekers om internationale bescherming om tijdens de behandeling van hun verzoek toegang te krijgen tot de gezondheidszorg, zgn. PAAYPA) om te zetten in een AMKA, een sociale zekerheidsnummer. Deze omzetting gebeurt binnen een maand na de afgifte van de ADET. De omzetting gebeurt niet automatisch maar moet worden gevraagd. Obstakels en langdurige wachttijden voor het verkrijgen van een ADET kunnen de afgifte van een AMKA beïnvloeden en dus ook de toegang voor statushouders tot het gezondheidszorgsysteem.

Sinds een nieuwe ministeriële verordening van 23 december 2023 (hierna: AMKA-verordening) is de afgifte van een AMKA vanaf 1 april 2024 gekoppeld aan de voorwaarde van “*een geldige verblijfstitel in het land met toegang tot de arbeidsmarkt*”. De redenering hierachter is dat mensen die hun ADET niet verlengen geen belang meer hebben bij een AMKA, aangezien zij niet meer in Griekenland verblijven en daarom niet meer onder het Griekse sociale zekerheidsstelsel vallen. Deze verordening is ingegeven door de gedachte om arbeidsmigratie en sociale zekerheid aan elkaar te koppelen. Een onbedoeld gevolg is dat de AMKA van statushouders bij het aflopen van hun ADET wordt gedeactiveerd, ook indien er een verlengingsaanvraag in behandeling is. De aanvraag voor een AMKA moet in persoon gebeuren voor een zgn. KEP (dienstencentrum

voor burgers) of e-EFKA (nationaal fonds voor sociale zekerheid). Sinds 22 december 2024 vallen de uitgifte, activering en reactivering van de AMKA evenwel onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Migratie en Asiel.

Sinds 1 april 2024 wordt een AMKA, het sociale zekerheidsnummer, na voorlegging van een geldige ADET, bij een eerste afgifte inactief afgegeven. Om de daarbij horende rechten van o.m. gezondheidszorg en sociale voorzieningen te genieten, moet dit AMKA nummer vervolgens worden geactiveerd. In tegenstelling tot wat in de wet is bepaald, kunnen statushouders hun AMKA niet onder dezelfde voorwaarden activeren als Griekse burgers. Artikel 6 (5) van de AMKA-verordening bepaalt dat derdelanders hun wettelijk verblijf alsook hun (daadwerkelijk) verblijf in Griekenland moeten aantonen en stipuleert welke stukken daartoe moeten worden voorgelegd. Wettelijk verblijf wordt in beginsel aangetoond door het voorleggen van een geldig paspoort van een derde land of een geldig reisdocument alsook een geldige verblijfstitel voor Griekenland met recht op toegang tot de arbeidsmarkt. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat artikel 6 (5) uitdrukkelijk stipuleert dat statushouders zijn vrijgesteld van het voorleggen van een geldig paspoort of reisdocument, zodat het voorleggen van een geldige ADET in beginsel volstaat als bewijs van wettelijk verblijf ("*Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights*", RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 23; nota verwerende partij over de AMKA-wetgeving in Griekenland van 5 januari 2026 en de vertaling van de AMKA-verordening). Een bewijs van daadwerkelijk verblijf in Griekenland kan bestaan uit onder meer één van de volgende documenten: een fiscaal woonplaatsattest, eigendomsbewijs, huurovereenkomst, verklaring van gratis concessie of inwoning, verblijfsbewijs in het kader van bepaalde huisvestingsprogramma's, certificaat van verblijf in een studentenaccommodatie,.... Daklozen kunnen dit document vervangen door een certificaat van gebruik van een slaapzaal of een certificaat afgegeven door de gemeentelijke sociale dienst of het gemeenschapscentrum. Gedetineerden moeten een certificaat van detentie overleggen. Daarnaast moeten statushouders ook een bewijs van werk voorleggen, zoals een certificaat van aanwerving van een werkgever (een "*employment hiring certificate from an employer*" in de Engelse vertaling van de reeds geciteerde AMKA-verordening, in het "*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*" van september 2024 worden ook de termen "*intentieverklaring van een werkgever*" en "*werkgeversverklaring*" gebruikt), een arbeidsovereenkomst die is *geüpload* in het informatiesysteem van het ministerie van Werkgelegenheid (ERGANI), een verklaring van de bevoegde belastingdienst dat men als zelfstandige is begonnen of een bewijs van studie.

Met deze laatste voorwaarde behandelt de Griekse wet statushouders anders dan Griekse en Unieburgers, voor wie de bovenstaande vereisten alternatief en niet cumulatief gelden. De eis dat alle statushouders een certificaat van aanwerving van een werkgever of een in ERGANI *geüpload* arbeidscontract of een verklaring van zelfstandig ondernemerschap van de bevoegde belastingdienst moeten indienen voor de activering van de AMKA, heeft tot gevolg dat statushouders die nog niet legaal werken of vanwege hun gezondheidstoestand niet kunnen werken, automatisch worden uitgesloten van toegang tot openbare gezondheidszorg en sociale voorzieningen.

De Griekse ombudsman en de Europese Commissie hebben hierover reeds hun bezorgdheden geuit. Het Griekse ministerie van Migratie en Asiel heeft toegegeven dat een wetswijziging nodig is, die tot nu toe niet is doorgevoerd. Ten slotte zorgt de eis van een 'geldige' verblijfsvergunning (ADET) voor een actieve AMKA voor ernstige problemen in de praktijk, omdat de AMKA automatisch wordt gedeactiveerd op de dag nadat de verblijfsvergunning is verlopen, als deze niet is verlengd of als de internationale of tijdelijke beschermingsstatus is ingetrokken. Dit betekent dat de eventuele lange wachttijden voor de verlenging van de ADET (zie *infra*) onvermijdelijk invloed hebben op de activeringsstatus van de AMKA.

Daarnaast volgt uit artikel 7, lid 1, c) van de AMKA-verordening dat de AMKA eveneens wordt gedeactiveerd wanneer er niet langer sprake is van een actueel verblijf in Griekenland. Een AMKA wordt volgens artikel 8 van de AMKA-verordening gereactiveerd als aan de voorwaarden van artikelen 5 en 6 van de verordening is voldaan ("*Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights*", RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 22-24; "*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*", Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, september 2024, p. 20-22; *Country Report: Greece. Update 2024*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 202, 266-267; nota verwerende partij over de AMKA-wetgeving in Griekenland van 5 januari 2026 en de vertaling van de AMKA-verordening).

D. Afgifte van reisdocumenten

Het verkrijgen van een reisdocument in Griekenland voor statushouders gebeurt niet automatisch. Dit document kost momenteel 84 euro voor volwassenen en 73 euro voor kinderen. Om het te verkrijgen, moeten statushouders bij het bevoegde paspoortbureau van de Griekse politie een afspraak maken om een aanvraag in te dienen. Zij moeten daarvoor alle vereiste documenten (inclusief het betalingsbewijs via een Grieks online platform) voorleggen, zoals hun geldige ADET, het elektronische betalingsbewijs, en pasfoto's voorleggen. Personen die subsidiaire bescherming genieten, moeten ook een verklaring van hun diplomatieke dienst overleggen waarin wordt bevestigd dat zij geen nationaal paspoort kunnen verkrijgen.

Deze stap brengt extra kosten met zich mee. Om te weten of het reisdocument klaar is, moet een lijst worden geraadpleegd die regelmatig online wordt gepubliceerd. Een reisdocument kan alleen persoonlijk worden afgehaald bij het regionaal asielkantoor (RAO) in Athene, Thessaloniki of Kreta (*“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 253-257; *“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 18-19; Refugee.info Greece, *Travel Documents Greece*).

E. Huisvesting

Van statushouders in Griekenland wordt verwacht dat zij het opvangcentrum waar zij verbleven 30 dagen na het verkrijgen van hun status verlaten en dat zij daarna zelf op zoek gaan naar huisvesting (rapport *“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 3).

Het zogenaamde HELIOS-project (*Hellenic Integration Support for Beneficiaries of International Protection*) was in de periode van juli 2019 tot juli 2022 het voornaamste officiële integratieprogramma in Griekenland voor statushouders. Het HELIOS-project werd geïmplementeerd door de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) met de steun van de EU ten bedrage van 60 miljoen euro en de bijstand van verschillende NGO's en lokale besturen. Sinds 1 januari 2022 werden het beheer en de financiering van het HELIOS-project overgenomen door het Griekse ministerie van Migratie en Asiel. Dit is tot op heden het belangrijkste integratieproject in Griekenland geweest. Via dit project hebben 47 753 begunstigden van internationale bescherming welkomstcursussen, scholing en ondersteuning bij het vinden van werk gekregen. Het project verleende ook huisvestingssteun en organiseerde activiteiten die mensen hielpen aansluiting te vinden en een bijdrage te leveren aan hun nieuwe gemeenschap. Vanaf de start van het project tot 31 oktober 2024 hebben 10 816 huishoudens actieve ondersteuning in de vorm van huursubsidie ontvangen. Het HELIOS-project liep officieel af op 30 november 2024 en was reeds gestopt met het ontvangen van nieuwe inschrijvingen en het verlenen van de meeste essentiële diensten sinds 1 september 2024.

Het werd vanaf januari 2025 vervangen door het HELIOS+-project, gefinancierd door het Europees Sociaal Fonds (ESF+), om de voortzetting van dit integratieprogramma op lange termijn te waarborgen. Daarnaast werd er ook een Helios Junior programma opgestart. HELIOS+ en Helios Junior zijn twee integratieprogramma's van de IOM, gericht op begunstigden van internationale of tijdelijke bescherming in Griekenland. Beide programma's zijn mee ontworpen door het Griekse ministerie van Migratie en Asiel. De IOM coördineert de programma's en Griekse NGO's of Griekse afdelingen van internationale NGO's voeren deze in heel het land uit. Het aantal begunstigden, het budget en de looptijd van HELIOS+ liggen per regio vast in toekenningsbesluiten van de nationale overheid. Deze aspecten variëren van regio tot regio. HELIOS+ loopt van 1 januari 2025 tot ten laatste 30 juni 2027. Ook Helios Junior heeft een vastgelegd aantal begunstigden en loopt tot mei 2027. De IOM bepaalt de toelatingscriteria. Dit project sluit volgens de IOM volledig aan bij de Nationale Strategie voor Integratie van de Griekse overheid, maar met een specifieke focus op het verbeteren van de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.

HELIOS+ verstrekt een of meerdere integratiediensten aan begunstigden van internationale of tijdelijke bescherming, met focus op vijf domeinen:

- loopbaanbegeleiding en aansluiting op de arbeidsmarkt via training en contact met werkgevers;
- individuele ondersteuning inzake toegang tot sociale en openbare diensten;
- integratiecursussen met taalonderwijs Grieks en de cursus *“the European way of life”*, en vorming in sociale vaardigheden;
- huisvestingsondersteuning voor zelfstandig wonen: met huursubsidies voor maximaal twaalf maanden en een eenmalige bijdrage in de installatiekosten (bijdrage zelfstandig leven), en hulp bij het zoeken van een verblijf;
- gemeenschapsgerichte activiteiten die sociale cohesie en culturele uitwisseling stimuleren.

Statushouders die een huursubsidie ontvangen, moeten verplicht deelnemen aan de vormingen in de volgende drie domeinen: de individuele loopbaanbegeleiding, de individuele ondersteuning bij sociale en openbare diensten en alle integratiecursussen. Zij ontvangen een bijdrage voor zelfstandig leven en een huursubsidiebedrag volgens de grootte van hun huishouden. Statushouders die verhuizen naar een aangewezen gebied buiten de grote steden, krijgen vier extra maandelijks huurtoelagen als aanmoediging.

Op het online platform www.heliospiti.com is betaalbare huisvesting beschikbaar, specifiek bedoeld voor HELIOS+. Het IOM-project *Providing Assistance for Transitioning Housing Solutions* (PATHS) voorziet een uitbreiding van dit platform, niet alleen in Griekenland maar ook in België en Frankrijk. PATHS wordt

gefinancierd door ESF+ en loopt van 1 november 2024 tot 31 oktober 2027. Sommige woningen zijn gekoppeld aan speciale ondersteuningsprogramma's zoals HELIOS+, maar PATHS richt zich in wezen op huisvesting voor alle begunstigden van internationale of tijdelijke bescherming.

Het HELIOS+-programma richt zich op twaalf van de dertien regio's van het land. Volgens de *factsheet* van de IOM zijn er per 31 juli 2025 acht HELIOS+-centra verdeeld over zes regio's. Er zijn twee centra in Centraal-Macedonië en Kreta en telkens één centrum in Attica, Peloponnesos, Thracië en West-Griekenland. Deze centra zullen de bestaande Integratiecentra voor Migranten (*Kéntro Ensomátosis Metanastón*, KEM) aanvullen en samenwerken met lokale diensten. De IOM zegt te focussen op regio's en gemeenten waar nog geen integratiecentra bestaan. De bestaande KEM's geven aan migranten informatie, vorming, advies en ondersteuning bij integratie, juridische kwesties, sociale diensten en toegang tot de arbeidsmarkt. Ze werken samen met lokale instanties en verwijzen door naar gespecialiseerde diensten. Het personeel bestaat uit onder andere een intercultureel bemiddelaar, een maatschappelijk werker, een migratiejurist en een psycholoog. De website van het ministerie van Migratie en Asiel vermeldt tien KEM's in zes regio's.

Kandidaten voor het Helios+-programma moeten volgens de procedure voldoen aan de drie volgende criteria:

(i) wettelijke status: ze moeten officieel een besluit hebben gekregen van de Griekse asieldienst waarin internationale bescherming is toegekend (vluchtelingenstatus of subsidiaire bescherming), of ze moeten begunstigden zijn van tijdelijke bescherming in Griekenland op basis van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van de Europese Unie, of ze moeten via gezinsherenigingsprocedures met een vluchteling naar Griekenland zijn overgeplaatst volgens de relevante wetgeving, of ze moeten een verblijfsvergunning van gelijke duur hebben als gezinsleden van een begunstigde van internationale bescherming volgens de relevante wetgeving;

(ii) arbeidsstatus: aanvragers moeten op het moment van registratie bij HELIOS+ werkloos zijn, met een geldige werkloosheidskaart van de openbare dienst voor arbeidsvoorziening (*Dimosia Ypiresia Apascholis*, DYPA);

(iii) registratietermijn: begunstigden moeten zich binnen een termijn van maximaal 24 maanden registreren vanaf het moment dat zij een bepaalde juridische status hebben gekregen. Iemand die meer dan 24 maanden geleden een van deze beslissingen heeft ontvangen, komt bijgevolg niet in aanmerking. De exacte registratietermijn kan afhankelijk van de regio ook minder dan 24 maanden zijn, want de looptijd van HELIOS+ verschilt van regio tot regio. Verder moeten begunstigden zich uiterlijk zes maanden vóór de einddatum van het betreffende regionale project inschrijven.

Deelname aan HELIOS+ is mogelijk voor een periode van maximaal 18 maanden. De procedure staat in het Arabisch, Frans, Grieks en Oekraïens op de website van IOM. De online brochure over HELIOS+ is beschikbaar in zeven talen: het Arabisch, Engels, Farsi/Dari, Frans, Grieks, Oekraïens en Somali. IOM heeft ook een Facebookpagina over HELIOS+. Verder is er een HELIOS+ Helpline via Telegram. De selectie van de deelnemers gebeurt volgens IOM uitsluitend op basis van twee criteria: of iemand voldoet aan de voorwaarden (geschiktheid) en de volgorde van aanmelding. Als het aantal plaatsen in een regio al bezet is, komt men op een wachtlijst ("*finalist*"). Eerdere inschrijvingen blijven geldig. De website en brochures van IOM maken geen melding van voorrangsgroepen.

Er is een bezorgdheid dat het nieuwe HELIOS+-project lijkt te zijn ontworpen op een kleinere schaal die niet beantwoordt aan de werkelijke behoeften van de vluchtelingenpopulatie in Griekenland ("*COI Focus Griekenland: Helios+ en Helios Junior*", 17 september 2025, Cedoca, p. 2-12; "*Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights*", RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 29-30; "*Communication on the status of migration management in mainland Greece*", Europese Commissie, 4 april 2025, p. 12-13)."

Helios Junior richt zich volgens de website van de IOM op voormalige niet-begeleide minderjarigen die legaal in Griekenland verblijven. Niet alleen begunstigden van internationale of tijdelijke bescherming, maar ook geregistreerde asielzoekers met een asielzoekerskaart kunnen zich voor dit programma aanmelden. Over de leeftijdsgrens is de informatie niet eenduidig. Statushouders moeten volledig zelfstandig kunnen functioneren, het individuele integratieplan volgen en mogen geen verslavende middelen gebruiken. Dit programma werkt met voorrangsgroepen. De brochure maakt niet duidelijk welke criteria hierbij prioritair zijn. De brochure en de website van de IOM, respectievelijk in het Grieks en in het Engels, geven duidelijke informatie over de procedure. Er is een folder met informatie in zeven talen: het Arabisch, Engels, Farsi, Frans, Grieks, Somali en Urdu. De IOM stelt dat verschillende instanties mee de aanvraag kunnen indienen, zoals opvangcentra voor niet-begeleide minderjarigen, NGO's, enz. De startdatum van dit programma is onduidelijk, maar verschillende bronnen geven aan dat het loopt tot mei 2027 ("*COI Focus Griekenland: Helios+ en Helios Junior*", 17 september 2025, Cedoca, p. 13-17).

Het risico voor statushouders in Griekenland om, na de periode van 30 dagen waarin zij hun opvangplaats moeten verlaten na het verkrijgen van internationale bescherming, in een situatie van dakloosheid terecht te komen, is zeer groot. Het is immers zeer moeilijk om binnen die periode van 30 dagen de nodige documenten en middelen te verkrijgen om hun integratie te starten en huisvesting te verkrijgen.

Voor het verkrijgen van een huisvestingstoelage is een verblijf van minstens 5 jaar in Griekenland vereist waardoor statushouders vaak niet aan deze voorwaarde voldoen. Zelfs statushouders die het HELIOS-programma hebben doorlopen, dreigen opnieuw dakloos te worden nadat hun huurtoeslag is geëindigd, gelet op obstakels van discriminatie en gebrek aan betaalbare huisvesting. Bovendien ontvangen statushouders bij terugkeer naar Griekenland geen informatie over de nodige procedures om hun rechten aldaar als statushouder te doen gelden.

Statushouders kunnen toegang krijgen tot tijdelijke opvangcentra voor daklozen. De toegang tot deze opvangcentra kan voor statushouders door tal van factoren in de praktijk echter beperkt zijn, bijvoorbeeld omdat sommige centra alleen mensen accepteren die Grieks of Engels spreken, omdat naast geldige documenten zoals een verblijfsvergunning, AFM en AMKA, medische onderzoeken op huidziekten, röntgenfoto's van de borstkas en een psychiatrische evaluatie een vereiste zijn voor toegang tot alle opvangcentra en omdat deze centra hun volledige capaciteit al bijna hebben bereikt (*"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 32).

De Raad merkt op dat er weinig studies beschikbaar zijn over dakloosheid bij statushouders in Griekenland.

Het UNHCR heeft echter in februari 2022 een databank opgestart om een nauwkeurig en actueel beeld te geven van de situatie van statushouders in Griekenland. Deze databank bevat gegevens over een vijftiental elementen (profiel van de begunstigden, demografie, werk, toegang tot onderwijs, taal, huisvesting, financiële middelen, kwetsbaarheid, gezondheidszorg,...) die zijn verzameld in samenwerking met verschillende organisaties die actief zijn op het asieldomain in Griekenland (*Greek Council for Refugees*, IOM, Caritas Griekenland, Intersos Hellas,...) alsook met verschillende gemeenten, met als doel een gevarieerde steekproef te verkrijgen, bestaande uit mannen en vrouwen van verschillende leeftijden en met verschillende noden over het gehele Griekse grondgebied (zie de rubriek *"ABOUT"* van de databank). Door in deze databank de periode van 1 januari 2024 tot 31 december 2024 te selecteren en zich te beperken tot statushouders, verschijnen er gegevens over de steekproef van 548 personen waarnaar wordt verwezen in het document *"Key Findings on 2024 Protection Monitoring of Refugees in Greece"* van maart 2025, via consulteerbare weblink verstrekt door de verwerende partij in haar aanvullende nota (document dat op pagina 1 een hyperlink naar de volledige database bevat).

Uit deze gegevens blijkt dat binnen deze steekproef 240 personen zelf in een woning voorzien of een woning huren, 102 personen aangeven in CCAC/RIC-centra op de eilanden te wonen, 55 personen bij anderen als gast verblijven, 33 personen in opvanglocaties op het vasteland wonen, 32 personen worden gehuisvest door particulieren in ruil voor het leveren van diensten, 22 personen verblijven in veilige opvangvoorzieningen, 16 personen ontvangen hulp via de HELIOS-huurtoeslag, 14 personen zijn dakloos (inclusief het verblijf in kraakpanden), 8 personen zijn eigenaar van hun woning, 7 personen hebben huisvesting verstrekt via een kerk of religieuze organisatie, 7 personen wonen in huisvesting ter beschikking gesteld door middenveldorganisaties, 7 personen geven aan in een 'overige' categorie te wonen, en tenslotte verblijven er 4 in een hotel (zelf betaald) (vrije vertaling uit de database met volgende gegevens: *"240 self-accomodated/renting, 102 CCAC/RIC (islands), 55 Hosted by others, 33 Site (mainland/CFTAAS), 32 Accomodation provided by individuals in exchange of services, 22 Safe Shelter, 16 HELIOS rental subsidy beneficiary, 14 Homeless (including in squat), 8 owned accomodation, 7 accomodation provided by church/religious org., 7 Accomodation provided by civil society, 7 other, 4 Hotel (paid by myself) »*).

Hoewel de Raad enige waarde toekent aan dergelijke gegevens wegens de organisaties die betrokken zijn bij het verzamelen van de informatie in deze databank, erkent hij dat deze studie zeer beperkt is van omvang, dat de gebruikte selectiemethode niet duidelijk is en dat deze studie niet als representatief kan worden beschouwd. Hoewel deze studie enige indicatie geeft over de verschillende vormen van huisvesting of de afwezigheid ervan onder statushouders, moet ze dan ook met de nodige voorzichtigheid en waakzaamheid worden begrepen.

F. Arbeidsmarkt

Wat de toegang tot de arbeidsmarkt betreft, voorziet de Griekse wet in een volledige en automatische toegang voor statushouders onder dezelfde voorwaarden als de nationale onderdanen, zonder de verplichting om een werkvergunning te verkrijgen.

In de praktijk moeten statushouders beschikken over een geldige ADET, een geldig AFM-nummer en een geldig AMKA-nummer.

Enkel in het RSA/PRO ASYL-rapport wordt gesteld dat tevens een actieve AMKA nodig is. Om deze reden betoogt RSA/PRO ASYL dat de Griekse wetgeving een cirkelredenering hanteert waarbij toegang tot basisrechten als minimumvoorwaarde voor integratie in de gastsamenleving en de zoektocht naar werk in feite afhankelijk is van reeds verzekerd werk (*“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 24 en 34).

Geen enkele andere bron bevestigt evenwel dat een actieve AMKA nodig is om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt. In het AIDA-rapport van september 2025 wordt hierover geen melding gemaakt (*“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 261-262). Het verslag *“Feitenonderzoek”* stelt dan weer dat statushouders in de praktijk naast een ADET in het bezit dienen te zijn van een AMKA-nummer voor de afdracht van sociale lasten en een AFM om legaal arbeid in loondienst te verrichten (*“Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland”*, Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, september 2024, p. 38).

In zijn antwoord per e-mail van 22 december 2025 op een vraag tot verduidelijking vanwege de commissaris-generaal, stelt het hoofd van de Griekse asielandministratie, de heer M.K., dat statushouders met een geldige ADET het recht hebben om te werken onder dezelfde voorwaarden als Griekse onderdanen, mits zij in het bezit zijn van een AMKA-nummer. Volgens hem vereist de betrokken wetgeving niet dat de AMKA geactiveerd moet zijn (nota verwerende partij over de AMKA-wetgeving in Griekenland van 5 januari 2026).

Gelet op het geheel van de bronnen die voorliggen kan in de huidige stand van zaken worden besloten dat een actieve AMKA geen voorwaarde is om in Griekenland legaal te kunnen werken. Een AMKA-nummer volstaat.

Verder moet rekening worden gehouden met hoge werkloosheidscijfers en extra obstakels als gevolg van de concurrentie met Griekssprekende werknemers, waarbij onderdanen van derde landen oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheidsstatistieken. Veel statushouders zijn werkzaam in de informele economie, waardoor zij geen toegang hebben tot de sociale zekerheid, kwetsbaarder zijn en in bepaalde gevallen aan boetes worden blootgesteld (*“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 261-262).

In de mededeling van de Commissie kan nog worden gelezen:

“De capaciteit van het Griekse directoraat voor maatschappelijke integratie is versterkt door middel van het instrument voor technische ondersteuning van de Commissie, in het bijzonder met betrekking tot het ontwerp, de ontwikkeling en de invoering van hervormingen op het gebied van integratie. Bovendien is het ministerie van Migratie en Asiel bezig met het ontwerp van een onlineplatform voor sociale inclusie om de toegang van derdelanders tot de Griekse arbeidsmarkt te vergemakkelijken. Dit is een aanvulling op andere initiatieven om de integratie van begunstigden van internationale bescherming op de arbeidsmarkt te bevorderen.

Ook een project dat steunt op de herstel- en veerkrachtfaciliteit en sinds de tweede helft van 2022 wordt uitgevoerd, bereidt vluchtelingen voor op toetreding tot de arbeidsmarkt en bevordert samenwerking met bedrijven en andere belanghebbenden. Andere integratie-initiatieven zijn onder meer speciale banenbeurzen voor lokale werkgevers en begunstigden van internationale bescherming in de opvang- en identificatiecentra (georganiseerd in samenwerking met de UNHCR en de IOM) en het opzetten van centrale contactpunten om derdelanders informatie te verschaffen en gespecialiseerde diensten te bieden (door ESF+ gefinancierde centra voor integratie van migranten). Deze initiatieven leiden tot samenwerkingen en netwerken die begunstigden helpen contact te leggen met diensten en programma's voor maatschappelijke integratie en geven uitvoering aan activiteiten in het kader van maatschappelijke integratie die de sociale cohesie bevorderen.

Het ministerie van Migratie en Asiel heeft meer initiatieven op dit gebied aangekondigd, zoals de integratiebureaus in opvangfaciliteiten en speciale projecten uit hoofde van het Zwitsers-Griekse samenwerkingsprogramma 2023-2026. Bovendien werken de autoriteiten aan aanvullende integratiemaatregelen, met financiering die in de programmeringsperiode 2021-2027 beschikbaar is via het Europees Sociaal Fonds+.

De UNHCR is actief betrokken bij gerichte activiteiten om de integratie van vluchtelingen te bevorderen, met behulp van proefprojecten zoals een project in het kader van autorijden en verkeersveiligheid, taalcursussen voor volwassen vluchtelingen op de eilanden en hulp aan personen met een handicap bij het verkrijgen van toegang tot sociale voorzieningen. Het door de UNHCR beheerde ADAMA-centrum is een plek waar begunstigden praktische hulp, advies en bijstand kunnen krijgen bij het vinden van hun weg op de Griekse arbeidsmarkt. Daarnaast zijn er verschillende initiatieven op lokaal niveau, zoals de raden voor integratie van migranten en vluchtelingen, die verschillende gemeenten in het leven hebben geroepen om activiteiten te ontplooiën die burgerparticipatie mogelijk maken. Verschillende steden hebben het netwerk van steden voor

integratie opgezet, dat informatie over goede praktijken voor de integratie van migranten en vluchtelingen plant, organiseert, invoert en uitwisselt. De gemeente Athene heeft het Atheens coördinatiecentrum voor migranten- en vluchtelingenkwesties opgericht om de samenwerking tussen de stad Athene en het maatschappelijk middenveld, internationale organisaties en de centrale overheid te vergemakkelijken” (“Communication on the status of migration management in mainland Greece”, Europese Commissie, 4 april 2025, p. 14-15).

G. Sociale voorzieningen

Wat de toegang tot sociale voorzieningen betreft, genieten statushouders toegang tot sociale voorzieningen zonder dat er onderscheid wordt gemaakt tussen vluchtelingen en personen die subsidiaire bescherming genieten. Een belangrijke ontwikkeling in 2024 was de belemmering van de toegang tot alle sociale uitkeringen, aangezien de activering van de AMKA die voor het verkrijgen van deze uitkeringen vereist is, afhankelijk is van het bestaan van een geldig arbeidscontract, een certificaat van aanwerving van een werkgever (intentieverklaring of werkgeververklaring) of zelfstandig ondernemerschap. Statushouders die vanwege hun gezondheidstoestand niet kunnen werken, worden uitgesloten van toegang tot het sociale voorzieningen, wat in strijd is met artikel 29 van de Griekse Asielwet, aangezien het bezit van een actief AMKA-nummer noodzakelijk is voor toegang tot sociale uitkeringen van de Organisatie voor Welzijnsuitkeringen en Sociale Solidariteit. Daarnaast zouden statushouders dezelfde rechten moeten genieten en de nodige sociale voorzieningen krijgen volgens de voorwaarden die gelden voor Griekse onderdanen, zonder discriminatie.

Uit de informatie blijkt dat de voorwaarden met betrekking tot de verblijfsduur waarvan de toekenning van talrijke sociale tegemoetkomingen afhankelijk is, geen rekening houden met de bijzondere situatie van begunstigden van internationale bescherming. Dit heeft een verschil in behandeling tot gevolg tussen begunstigden van internationale bescherming en Griekse onderdanen, waarbij statushouders *de facto* worden uitgesloten van verschillende vormen van sociale bijstand. Om in aanmerking te komen voor sociale uitkeringen in Griekenland, moet een statushouder minstens vijf jaar legaal en permanent in Griekenland hebben gewoond, maar afhankelijk van de sociale uitkering kan deze vereiste worden uitgebreid tot meer dan tien jaar permanent legaal verblijf. Dit is onder meer het geval voor de huisvestingstoelage (waarvoor een legaal en duurzaam verblijf van vijf jaar in Griekenland is vereist), de geboortetoelage (toegankelijk voor alle moeders die twaalf jaar lang ononderbroken legaal op Grieks grondgebied verblijven), de maandelijkse kinderbijslag (toegankelijk voor wie vijf jaar permanent en ononderbroken in Griekenland verblijft), invaliditeitsuitkeringen (die een onderzoek door een accreditatie-centrum vereisen waaruit blijkt dat wie om betaling van deze uitkeringen verzoekt voor ten minste 67% arbeidsongeschikt is), evenals uitkeringen voor niet-verzekerde gepensioneerden (toegankelijk voor wie vijftien jaar lang permanent en ononderbroken in Griekenland verblijft). Deze *de facto* uitsluiting van statushouders van de toegang tot bepaalde sociale uitkeringen is het gevolg van een politieke keuze van de Griekse autoriteiten die gezien de strekking van de informatie over deze kwestie niet lijkt te zullen veranderen.

De Europese Commissie heeft in januari 2023 een aanmaningsbrief aan Griekenland gestuurd (INFR(2022)2044) en is hiermee een inbreukprocedure gestart tegen Griekenland, mede wegens verschillende obstakels die statushouders ervaren in hun toegang tot de sociale voorzieningen, zoals bepaald in artikel 29 van de Kwalificatierichtlijn. Het vereiste van een arbeids- en verblijfsverleden in Griekenland om aanspraak te kunnen maken op sociale voorzieningen behelst volgens de inbreukprocedure mogelijk een ongerechtvaardigd onderscheid tussen statushouders en Griekse staatsburgers of inwoners van Griekenland (*Verlag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*, Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, september 2024, p. 23). Na beoordeling van het Griekse antwoord is de Commissie van mening dat Griekenland zijn verplichtingen uit hoofde van de Kwalificatierichtlijn niet is nagekomen en heeft zij daarom besloten om in mei 2025 een met redenen omkleed advies uit te brengen wegens niet-naleving van bepaalde bepalingen uit deze richtlijn. De Commissie stelt daarbij dat een volledige naleving van de Kwalificatierichtlijn essentieel is voor het goed functioneren van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel. Het hoofddoel van deze richtlijn is enerzijds te verzekeren dat de lidstaten gemeenschappelijke criteria toepassen voor de identificatie van personen die werkelijk bescherming behoeven en anderzijds ervoor te zorgen dat deze personen in alle lidstaten over bepaalde minimumvoordelen kunnen beschikken. Na beoordeling van het antwoord is de Commissie van mening dat Griekenland zijn verplichtingen uit hoofde van de Kwalificatierichtlijn niet is nagekomen en heeft zij daarom besloten om in mei 2025 een met redenen omkleed advies uit te brengen, waarop Griekenland twee maanden de tijd had om te reageren en de nodige maatregelen te nemen. Niet-naleving hiervan kan de Commissie ertoe doen besluiten de zaak aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voor te leggen. Zo blijkt dat meer dan drie jaar na de aanmaningsbrief van de Europese Commissie, Griekenland nog steeds geen stappen heeft ondernomen om aan de EU-normen te voldoen (*Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 22-27; *Country Report: Greece*.

Update 2024”, AIDA/ECRE, september 2025, p. 202 en p. 264-265; zie informatie over inbreukprocedure via de consulteerbare weblinks in de tweede aanvullende nota van de verwerende partij).

Tot op heden ligt geen informatie voor met betrekking tot het eventuele inleiden van een zaak bij het Hof van Justitie. Minstens blijkt dat meer dan drie jaar na de aanmaningsbrief van de Europese Commissie, Griekenland in mei 2025 nog steeds geen stappen heeft ondernomen om aan de EU-normen te voldoen.

Er bestaat geen specifieke uitkering voor statushouders om hun toegang tot het socialezekerheidsstelsel te garanderen. De financiële tegemoetkoming die verzoekers om internationale bescherming ontvangen en die wordt beschouwd als onderdeel van de materiële hulp die hen in die hoedanigheid is toegekend (zgn. ‘cash assistance’), wordt automatisch niet meer uitbetaald maar direct stopgezet van zodra de bank op de hoogte wordt gesteld van de beslissing om de verzoeker een internationale beschermingsstatus te verlenen, zelfs wanneer deze beslissing nog niet aan deze verzoeker werd meegedeeld (“*Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights*”, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 25).

Het gegarandeerde minimuminkomen (een toelage van 216 euro per huishouden met een aanvulling voor elke extra volwassene (108 euro) of kind (54 euro)) is formeel toegankelijk voor statushouders. Er zijn echter meerdere cumulatieve voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Daardoor worden in de praktijk veel statushouders uitgesloten, zoals individuen of gezinnen die door gebrek aan financiële middelen gedwongen worden om in te trekken bij personen of huishoudens die boven de armoedegrens leven, daklozen die geen dakloosheidsattest kunnen voorleggen of mensen die in kraakpanden of in informele vluchtelingenkampen wonen of die informeel naar kennissen verhuizen om te voorkomen dat ze op straat moeten leven. Op dezelfde manier geven de bevoegde Griekse autoriteiten (die geen tolkdiensten hebben en daarom niet kunnen communiceren met mensen die geen Grieks of Engels spreken) alleen dakloosheidsbewijzen uit aan mensen die formeel aantonen dat ze voldoen aan andere voorwaarden voor toegang tot sociale rechten – waaronder het bezit van verblijfsdocumenten –, zodat in de praktijk veel daklozen geen toegang hebben tot het gegarandeerde minimuminkomen. Ook mensen die subsidies ontvangen in het kader van het HELIOS-woonbijstandsprogramma worden uitgesloten van dit minimuminkomen. Om een gegarandeerd minimuminkomen aan te vragen, moeten statushouders in het bezit zijn van een geldige ADET, AFM, TAXISnet-codes, een belastingverklaring, een AMKA alsook een bankrekening (“*Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights*”, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 27-28; “*Country Report: Greece. Update 2025*”, AIDA/ECRE, september 2025, p. 265).

H. Gezondheidszorg

Iedere statushouder in Griekenland heeft recht op gratis toegang tot primaire, secundaire en tertiaire gezondheidszorg onder dezelfde voorwaarden als Griekse onderdanen.

Wet 4368/2016 voorziet in het recht op gratis toegang tot de gezondheidszorg voor statushouders. De gezondheidszorg bestaat uit toegang tot publieke gezondheidszorg (openbare ziekenhuizen, openbare medische centra, gezondheidscentra, gemeentelijke klinieken) en sluit dus toegang tot private zorgaanbieders uit.

Artikel 33 van wet 4368/2016 garandeert gratis gezondheidszorg voor niet-verzekerde personen en kwetsbare groepen, wat betekent dat de Griekse overheid voorziet in de dekking van de medische kosten. De begunstigen die beroep kunnen doen op deze gratis gezondheidszorg worden nader omschreven in artikel 33, lid 2. Uit artikel 33, lid 2 onder c), punt ix) volgt dat hieronder vallen “*personen die internationale bescherming genieten (erkende vluchtelingen en personen die subsidiaire bescherming genieten) en staatlozen en hun familieleden (echtgenoten en minderjarige of ten laste komende kinderen), die een geldige verblijfsvergunning hebben of wachten op een beslissing over een aanvraag tot verlenging van de internationale beschermingsstatus of een administratief of gerechtelijk beroep tegen een beslissing tot afwijzing van het verzoek tot verlenging, of op elk moment waarop het recht op administratief of gerechtelijk beroep bestaat*” (vrije vertaling, zie nota verwerende partij over de AMKA-wetgeving in Griekenland van 5 januari 2026, met Franstalige vertaling van artikel 33 van de wet 4368/2016: “*ix) les bénéficiaires d'une protection internationale (réfugiés reconnus et bénéficiaires d'une protection subsidiaire) et les apatrides et les membres de leur famille (conjoint et enfants mineurs ou à charge) qu'ils soient titulaires d'un permis de séjour en cours de validité ou qu'une décision soit en attente concernant une demande de renouvellement du statut de protection internationale ou un recours administratif ou judiciaire contre une décision de rejet de la demande de renouvellement ou à tout moment où le droit à un recours administratif ou contentieux existe*”).

Artikel 33, lid 3 stipuleert dat de begunstigen in het bezit moeten zijn van een AMKA-nummer. Bijgevolg hebben administratieve belemmeringen met betrekking tot de afgifte van een AMKA directe gevolgen voor de toegang voor statushouders tot gratis openbare gezondheidszorg in Griekenland (“*Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights*” van RSA/PRO ASYL van maart 2025, p. 35). Een statushouder zonder AMKA-nummer valt aldus niet onder artikel 33 van wet 4368/2016.

In een omzendbrief van 3 november 2025 wordt gesteld dat als gevolg van de hervorming van de AMKA-verordening, de begunstigten onder artikel 33, lid 2, onder c) van wet 4368/2016 geen actieve AMKA moeten voorleggen om toegang te krijgen tot ziekenhuiszorg en medisch-farmaceutische zorg in openbare gezondheidsinstellingen, op voorwaarde dat, al naar gelang het geval, de volgende bewijsstukken worden overgelegd:

“(…)

ix) Personen die internationale bescherming genieten (erkende vluchtelingen en personen die subsidiaire bescherming genieten) en staatlozen en hun familieleden (echtgenoten en minderjarige of ten laste komende kinderen), ongeacht of zij in het bezit zijn van een geldige verblijfsvergunning of dat er een beslissing in behandeling is betreffende een verzoek tot verlenging van de internationale beschermingsstatus of een administratief of gerechtelijk beroep tegen een beslissing tot afwijzing van het verzoek tot verlenging of op elk moment waarop het recht op administratief of gerechtelijk beroep bestaat: een schriftelijke verklaring van de beslissing tot uitstel van verwijdering overeenkomstig de bepalingen van lid 4 van artikel 24 van wet nr. 3907/2011 (A 7)”

(vrije vertaling, zie nota verwerende partij over de AMKA-wetgeving in Griekenland van 5 januari 2026, met Franstalige vertaling van deze omzendbrief: *“ix) Les bénéficiaires d'une protection internationale (réfugiés reconnus et bénéficiaires d'une protection subsidiaire) et les apatrides et les membres de leur famille (conjoint et enfants mineurs ou à charge) qu'ils soient titulaires d'un permis de séjour en cours de validité ou qu'une décision soit en attente concernant une demande de renouvellement du statut de protection internationale ou un recours administratif ou judiciaire contre une décision de rejet de la demande de renouvellement ou à tout moment où le droit à un recours administratif ou judiciaire existe: Une attestation écrite de décision de report d'éloignement en application des dispositions du parag. 4 de l'article 24 de la loi n° 3907/2011”*).

In haar nota van 5 januari 2026 over de AMKA-wetgeving betoogt de verwerende partij als volgt:

“Wat de omzendbrief toevoegt, is dat bij gebrek aan een actieve A.M.K.A., voor begunstigten van internationale bescherming (punt ix van de wetgeving) toegang tot gezondheidszorg mogelijk is op vertoon van:

- (a) Een geldige ADET; OF

- (b) Een attest van aanvraag tot verlenging van de status; OF

- (c) een administratief of gerechtelijk beroep tegen een beslissing tot afwijzing van het verzoek tot verlenging of op elk moment waarop het recht op administratief of gerechtelijk beroep bestaat: een schriftelijke verklaring van het besluit tot uitstel van verwijdering overeenkomstig de bepalingen van lid 4 van artikel 24 van wet nr. 3907/2011 (A 7).

Deze bijkomende duiding in de wetgeving van november 2025, bevestigt de conclusies van het CGVS dat een begunstigde van internationale bescherming in Griekenland toegang heeft tot publieke gezondheidszorg, ook indien deze persoon niet in het bezit is van een actieve A.M.K.A. Deze wetgeving stelt namelijk expliciet dat voor specifieke categorieën van personen het bezit van een actieve A.M.K.A.- vergunning niet vereist is voor het verlenen van verpleegkundige en medisch farmaceutische zorg in openbare gezondheidsinstellingen.

De begunstigde van internationale bescherming dient aan te tonen dat hij in het bezit is van een (a) geldige ADET, of (b) een attest dat aantoont dat de verzoeker een verlening van zijn ADET heeft aangevraagd. Het AIDA rapport van september 2025 (https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2025/09/AIDA_GR_2024-update.pdf, p. 24 en 236) duidt namelijk dat om een hernieuwing van de verblijfsvergunning af te leveren, een 'attestation of application status' wordt afgeleverd.

Wat betreft de schriftelijke verklaringen aangaande het uitstel tot verwijdering (c) (postponment of removal), blijkt uit artikel 23 en 24 van de Griekse asielwet (Law 3907/2011, in het Engels beschikbaar op: <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2011/en/78894>) dat een verklaring aangaande en uitstel tot verwijdering enkel van toepassing is voor personen die een terugkeerbesluit (return decision) hebben ontvangen, en aldus in het kader van de beroepsprocedure tegen een negatieve beslissing, uitstel vragen van hun verwijdering van het grondgebied. Dit is niet van toepassing voor begunstigten van internationale bescherming die in het bezit zijn van een geldige ADET of een attest ter verlenging van hun status.”

Ter terechtzitting herhaalt de vertegenwoordigster van de verwerende partij deze interpretatie die volgens haar volgt uit een samenlezing van de informatie. Zij stelt daarbij dat de Griekse overheden de verschillende terminologie vermengen.

De Raad kan de verwerende partij echter niet bijtreden in deze interpretatie. Er is een duidelijk verschil in terminologie en inhoud tussen een “*geldige verblijfsvergunning*” (“*permis de séjour en cours de validité*”), “*een verzoek tot verlenging van de internationale beschermingsstatus*” (“*demande de renouvellement du statut de protection internationale*”) en een “*attestation of application status*” dat slaat op een ontvangstbevestiging van een aanvraag tot verlenging van de verblijfsvergunning (“*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*”, Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, september 2024, p. 18-19).

Dat de Griekse overheden deze begrippen door elkaar zouden gebruiken maar dat steeds de verlenging van de verblijfsvergunning wordt bedoeld, is een loutere bewering van de verwerende partij die zij niet verder onderbouwt en dit blijkt in elk geval niet uit de terminologie in de door de commissaris-generaal bijgebrachte Franse vertaling.

Een dergelijke analyse lijkt alvast niet te worden gedeeld door de NGO *Refugee Info Greece*, waarnaar de verwerende partij zelf herhaaldelijk verwijst in haar aanvullende nota van 22 september 2025 en die in de COI Focus “*Grèce. Aide aux migrants*” van 5 januari 2026 wordt voorgesteld als partner van UNHCR bij verschillende projecten. Deze vereniging heeft namelijk in een Facebookbericht, getiteld “*Belangrijke update over de AMKA en de toegang tot openbare gezondheidszorg*”, aangegeven dat vanaf 3 november 2025, als gevolg van de hoger genoemde omzendbrief: “Asielzoekers en personen die internationale bescherming genieten, hebben gratis toegang tot openbare gezondheidsdiensten en gezondheidszorg zonder actieve AMKA, op vertoon van: (i) een asielzoekerskaart voor asielzoekers, (ii) een attest van uitstel van verwijdering voor personen die internationale bescherming genieten” (onderlijning door de Raad; voetnoot nr. 11 op pagina 6 van COI Focus “*Grèce. Aide aux migrants*” van 5 januari 2026 met betrekking tot de publicatie van 20 november 2025 van *Refugee Info Greece*).

Zonder bijkomende bronnen die de lezing van de verwerende partij bevestigen, kan voornoemde interpretatie niet zonder meer worden bijgetreden. Overigens moet worden opgemerkt dat de verwerende partij zelf in haar nota verwijst naar “*een attest dat aantoonst dat de verzoeker een verlening van zijn ADET heeft gevraagd*” (eigen onderlijning), wat uiteraard niet hetzelfde is als een verlenging van de ADET en zou impliceren dat enkel de initiële periode na de beslissing tot toekenning van internationale bescherming tot de eerste afgifte van de ADET hierdoor zou gedekt zijn.

In deze stand van zaken blijkt dan ook dat statushouders met een AMKA-nummer die evenwel nog niet werken of niet kunnen werken omwille van hun gezondheidstoestand of leeftijd (bijvoorbeeld ouderen) en dus hun AMKA niet kunnen activeren, in principe worden uitgesloten van gratis toegang tot de publieke gezondheidszorg.

Dit neemt niet weg dat een statushouder zonder AMKA of zonder actieve AMKA niet geheel verstoken zal zijn van toegang tot gezondheidszorg, maar deze is beperkt tot enkel spoedeisende hulp en medicatie (gratis of tegen een kleine vergoeding), op voorwaarde dat hij naar een openbaar ziekenhuis of medisch centrum gaat: “*If you do not have an AMKA, but you have a prescription from a doctor at a public hospital or medical centre, even if it is hand written, you can get your medicines for free from the pharmacy at the hospital where the doctor provided the prescription*” (UNHCR Greece, “*Living In Greece – Access to healthcare*”, beschikbaar op: <https://help.unhcr.org/greece/living-in-greece/access-to-healthcare>; “*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*”, september 2024, p. 49-51). Statushouders zonder actieve AMKA die niet in een opvangfaciliteit verblijven en een afspraak willen maken in een ziekenhuis, wordt aangeraden daarvoor een beroep te doen op een NGO. Psychologische en psychiatrische gezondheidszorg is ook deels gedekt: mensen die noch een voorlopig sociale zekerheidsnummer (PAAYP), noch een sociaalzekerheidsnummer (AMKA) hebben, kunnen gratis psychiatrische en neurologische geneesmiddelen krijgen als deze worden voorgeschreven door een psychiater of neuroloog die werkzaam is in een openbaar of particulier ziekenhuis en/of in lokale eerstelijnszorgeenheden of -centra (Refugee.info Greece, “*Health care without a social security number (PAAYP or AMKA)*” beschikbaar op <https://greece.refugee.info/en-us/articles/4985632313623>).

NGO's beheren ook medische centra en poliklinieken die verschillende medische diensten aanbieden aan statushouders, waaronder medische en psychologische hulp, psychosociale ondersteuning en begeleiding. Daarnaast hebben veel gemeenten medische centra waar statushouders en asielzoekers, ook degenen zonder AMKA, gebruik van kunnen maken (“*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*”, september 2024, p. 49-51, 67; “*Communication on the status of migration management in mainland Greece*”, Europese Commissie, 4 april 2025, p. 4, 7-8, 12).

De toegang tot de gezondheidszorg wordt in de praktijk belemmerd door een aanzienlijk tekort aan middelen en capaciteit voor zowel buitenlanders als de lokale bevolking. Afhankelijk van de benodigde zorg is er gewoonlijk een wachttijd van enkele weken of maanden. Dit is het gevolg van het bezuinigingsbeleid dat in Griekenland wordt gevoerd. De taalbarrière blijft het belangrijkste obstakel voor de toegang tot de gezondheidszorg voor statushouders. Afspraken in de publieke gezondheidszorg worden gemaakt via een betalend telefoonnummer dat uitsluitend in het Grieks of Engels verloopt. Een afspraak kan ook online

worden gemaakt, maar dan enkel in het Grieks. Wie geen Grieks of Engels spreekt, heeft dus geen directe toegang tot de openbare gezondheidszorginstellingen. Bovendien blijven ziekenhuizen in de regio Attica kampen met aanzienlijke tekorten aan tolkendiensten om met buitenlandse patiënten te communiceren (*“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 35; *“Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland”*, september 2024, p. 49-51; *“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 209, 266-268).

I. Verlenging van een ADET

Naast de algemene uitdagingen voor statushouders in Griekenland zien terugkerende statushouders wiens ADET vervallen is, zich gesteld voor bijkomende administratieve en praktische uitdagingen. Uit de door beide partijen verstrekte informatie blijkt dat de verlenging van een ADET van statushouders die vanuit een andere lidstaat van de Europese Unie naar Griekenland terugkeren uiterst moeilijk kan zijn en dat deze situatie maanden kan aanhouden.

In beginsel moeten verzoeken om verlenging van een ADET uiterlijk 30 dagen voor het verstrijken van de vergunning bij de Griekse asiendienst worden ingediend. Wanneer de verblijfsvergunning te laat wordt verlengd zonder goede reden, wordt een boete van 100 euro opgelegd. In een omzendbrief wordt toegelicht wat goede redenen kunnen zijn. In de praktijk is deze boete nog nooit opgelegd (*“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 7; *“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 236). Statushouders die niet langer over een geldige ADET beschikken, kunnen te maken krijgen met zeer lange wachttijden voor de verlenging van de verblijfsvergunning en andere noodzakelijke documenten voor de effectieve uitoefening van hun rechten als statushouder. Bovendien lopen statushouders na terugkeer uit een andere lidstaat een groot risico om voor langere tijd dakloos te worden. Als de ADET vervalt, worden de AFM en de AMKA automatisch gedeactiveerd waardoor een risico ontstaat dat een statushouder bepaalde rechten verliest, zoals uitkeringen verbonden aan tewerkstelling dan wel werkloosheid of toegang tot gezondheidszorg.

Het al dan niet hebben van een geldige ADET is dus een belangrijke factor voor de beoordeling van het risico voor statushouders in Griekenland om in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie terecht te komen. Dit geldt ook voor statushouders die terugkeren uit een andere EU-lidstaat. Het ontbreken van een geldige ADET kan voor statushouders die naar Griekenland terugkeren een aanzienlijk obstakel vormen voor de uitoefening van hun rechten als statushouder in dit land en moet daarom in aanmerking worden genomen bij een toekomstgerichte beoordeling van de te verwachten levensomstandigheden van de verzoeker als persoon die internationale bescherming geniet bij terugkeer naar Griekenland.

Uit de informatie waarover de Raad beschikt, blijkt dat de aanvragen om verlenging via het versturen van een standaardformulier per e-mail bij de asielautoriteiten moeten worden ingediend, samen met een digitale pasfoto, en dat de beslissing over de gevraagde verlenging ook per e-mail aan de aanvrager wordt ter kennis gebracht. Statushouders ontvangen geen bevestiging dat hun e-mail met verlengingsaanvraag werd ontvangen en/of geregistreerd (*“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 235-239; *“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 7-9).

Omdat er in dit stadium geen rechtsbijstand wordt geboden, kunnen statushouders die analfabeet zijn en/of niet over de nodige technische vaardigheden beschikken moeilijkheden ondervinden bij het aanvragen van de verlenging van hun verblijfsvergunning (*“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 236).

De Griekse wetgeving voorziet dat de registratie van de verlengingsaanvraag normaliter op dezelfde dag als de ontvangst ervan moet gebeuren. Begin 2024 deelde de Griekse asiendienst mee dat de registratie ten laatste plaatsvindt 5 dagen na de ontvangst van de verlengingsaanvraag, maar RSA stelt vast dat de loutere registratie vaak deze termijn overschrijdt. Het loutere registreren en *uploaden* van de verlengingsaanvragen in de databank voor verblijfsvergunningen (zgn. *“Alkyoni II”*) kan twee weken tot zelfs maanden in beslag nemen. Zodra de verlengingsaanvraag is ingediend, moeten de Griekse autoriteiten de nodige controles uitvoeren, zoals het nagaan van het verleden en de achtergrond van de aanvrager in het kader van de openbare orde of nationale veiligheid (antecedentenonderzoek), alvorens een beslissing te nemen. Gezien het aantal verlengingsaanvragen, het gebrek aan personeel bij de asielinstanties en de lange duur van het onderzoek door de politieke en gerechtelijke autoriteiten naar het verleden van de aanvrager, kan deze fase van de procedure volgens informatie van de Griekse asiendienst van februari 2025 twee maanden duren, tenzij verder onderzoek nodig is. Tijdens deze wachtperiode ondervinden statushouders dus grote moeilijkheden bij de toegang tot diensten zoals sociale voorzieningen en gezondheidszorg of tot de arbeidsmarkt, waardoor zij *de facto* in een preciaire situatie kunnen terechtkomen.

Als statushouders een e-mail ontvangen waarin hen de beslissing tot toekenning van de gevraagde verlenging van hun verblijfsvergunning wordt meegedeeld, moeten zij binnen de zes maanden online een afspraak maken met de bevoegde diensten van de Griekse politie om de nodige documenten voor de daadwerkelijke afgifte van een ADET neer te leggen, zoals pasfoto's, een plechtige verklaring in het Grieks waaruit hun verblijfplaats blijkt en vingerafdrukken. Indien zulke afspraak niet binnen de zes maanden wordt gemaakt, moet de Griekse asieldienst een nieuwe beslissing nemen. Hier geldt een gemiddelde wachttijd van tien dagen. Statushouders moeten vervolgens in persoon op hun afspraak verschijnen. Nadat hij de gevraagde documenten heeft neergelegd, ontvangt de statushouder een bevestigingsdocument met een barcode. Het duurt vervolgens gemiddeld één tot twee maanden vooraleer de ADET effectief kan worden afgehaald. Statushouders worden niet persoonlijk op de hoogte gebracht van het moment van de materiële afgifte van hun verlengde verblijfsvergunning. De asielautoriteiten publiceren op hun website namelijk op het einde van de week een lijst met nummers van de dossiers waarin verlengde ADETs klaar zijn om op de aangegeven dag te worden opgehaald, zodat deze databank wekelijks moet worden geraadpleegd. Als de statushouder zich niet persoonlijk op de aangegeven datum aanmeldt, plannen de asielinstanties niet automatisch een nieuwe afspraak. De statushouder moet dit aanvragen. Volgens de ervaring van RSA is het opnieuw plannen van afspraken, zelfs bij vertegenwoordiging door een advocaat, niet per e-mail of telefonisch mogelijk en is het vereist om in persoon te verschijnen bij het bevoegde regionaal asielkantoor (RAO) (*"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 10-13; *"Country Report: Greece. Update 2024"*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 235-239).

Bovendien bepaalt de Griekse Asielwet dat de geldigheidsduur van een ADET begint op de datum waarop de asieldiensten de ADET-beslissing hebben genomen met betrekking tot de eerste verblijfsvergunning maar dat bij verlenging van de verblijfsvergunning de geldigheidsdatum van de nieuwe ADET overeenkomt met de vervaldatum van de vorige verblijfsvergunning, en niet met de datum van daadwerkelijke afgifte van de nieuwe ADET. Dit brengt een ernstig risico met zich mee, met name voor houders van subsidiaire bescherming wier ADET één jaar geldig is, aangezien zij hun ADET kort voor het verstrijken of reeds na het verstrijken ervan ontvangen en deze onmiddellijk moeten verlengen gezien de hierboven beschreven vertragingen. In dergelijke gevallen krijgen statushouders van de asieldienst de instructie om een nieuwe aanvraag tot verlenging van de ADET in te dienen (*"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 16-17).

Uit het voorgaande blijkt dat een statushouder die zijn ADET wil verlengen, kan worden geconfronteerd met een veelvoud aan administratieve, technologische en taalgerelateerde hindernissen, naast lange wachtermijnen.

De meest recente cijfergegevens inzake ADET-verlengingsaanvragen, zijn terug te vinden in een bericht van RSA over *"Recognised refugees statistics in Greece: first half of 2025"* van 30 september 2025. Daaruit blijkt dat eind juni 2025 er 6 452 aanvragen voor verlenging van verblijfsvergunningen hangend waren. Daarvan waren 1 541 verlengingsaanvragen al meer dan een jaar in behandeling en 1048 al meer dan 6 maanden. Dit betekent dat 40% van de ADET-verlengingsaanvragen eind juni 2025 al meer dan zes maanden in behandeling waren. RSA baseert deze cijfers op antwoorden van de bevoegde Griekse ministeries in het kader van parlementaire vragen.

Deze cijfers liggen in de lijn van andere bronnen die bevestigen dat lange wachttijden blijven gelden voor de behandeling van ADET-verlengingsaanvragen (*"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 8). Volgens de informatie op de website Refugee.info Greece, bijgewerkt op 8 april 2025, komen in de verlengingsprocedure veelvuldig aanzienlijke vertragingen voor die meer dan een jaar kunnen duren. Volgens de Griekse asieldienst zijn deze vertragingen te wijten aan een aanzienlijke administratieve werklast, aan ontbrekende informatie en fouten in de verlengingsaanvragen en de bijbehorende documenten, aan de herziening van het volledige dossier van de aanvrager, aan de noodzakelijke verificaties om te verzekeren dat er geen belemmeringen zijn voor de verlenging van de verblijfsvergunning (bijvoorbeeld wegens openbare orde en nationale veiligheid, lopende strafprocedures, enz.) en aan het feit dat verschillende andere overheden moeten worden geraadpleegd, waaronder de politie en het *"Ministry of Administrative Reconciliation"* (Refugee.info Greece *"How to renew your residence permit"* van 8 april 2025).

Volgens de informatie van de *Greek Council for Refugees* (GCR) zijn deze lange wachttijden ook te verklaren door een ernstig personeelstekort bij de bevoegde asieldienst voor statushouders (AAU, *Asylum Unit of International Protection Beneficiaries*). In een brief van 16 februari 2024 deelde de directeur van de Griekse asieldienst mee dat slechts 8 ambtenaren zich bogen over de behandeling van deze ADET-verlengingsaanvragen voor heel Griekenland. Volgens informatie die door de asieldiensten aan de RSA is verstrekt, waren op 11 februari 2025 slechts 13 van de 34 ambtenaren, die bij de AAU waren aangesteld, belast met het behandelen van de ADET-verlengingsaanvragen (*"Country Report: Greece. Update 2024"*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 236; *"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 8-9).

Het geheel van deze gegevens getuigt van een zeer problematische behandelingsduur van de ADET-verlengingsaanvragen.

Bij het verstrijken van een ADET is er geen uniform bewijs van rechtmatig verblijf waarmee statushouders hun verblijfsrecht kunnen aantonen terwijl hun verlengingsaanvraag in behandeling is. Ze ontvangen wel op aanvraag een attest van verlengingsaanvraag (*"attestation of application status"*, *"Country Report: Greece. Update 2024"*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 236; *"certificate of submission of an application"*, *"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 15). Op aanvraag kunnen de statushouders ook een *"certificaat van begunstigde van de vluchtelingenstatus"* of een *"certificaat van begunstigde van subsidiaire bescherming"* verkrijgen (*"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 15). Evenwel zijn er vertragingen in de registratie van de aanvragen tot verlenging van de ADET in het Alkyoni-systeem en daardoor ook in het verkrijgen van deze attesten en certificaten. De huidige attesten van verlengingsaanvraag en de certificaten van beschermingsstatus, die drie tot zes maanden geldig kunnen zijn, worden door andere Griekse overheidsinstanties veelal niet geaccepteerd als bewijs van verblijfsrecht indien de ADET is verlopen. Andere Griekse overheidsinstanties zijn terughoudend om deze documenten te accepteren, omdat ze geen veiligheidskenmerken en een foto van de statushouders bevatten. Daardoor kunnen statushouders geen aanspraak maken op hun socio-economische rechten en hebben ze gedurende de wachtermijn, onder meer, geen toegang tot tewerkstelling of sociale voorzieningen. In de oudere certificaten van beschermingsstatus werd wel vermeld dat de betreffende statushouder zijn rechten en toegang behield tijdens de verlengingsprocedure. Deze vermelding ontbreekt echter bij de nieuwere attesten van verlengingsaanvraag.

In tegenstelling tot wat de Griekse autoriteiten aan de Europese Commissie verklaard hebben, stelt RSA vast dat de attesten en certificaten, die worden uitgereikt aan statushouders terwijl ze wachten op hun ADET-verlenging, hen nog steeds geen toegang geven tot de rechten en voordelen verbonden aan hun beschermingsstatus, onder meer wat betreft de toegang tot de arbeidsmarkt (*"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 15-16; *"Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland"*, Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, september 2024, p. 18-19; *"Country Report: Greece. Update 2024"*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 236-238). Ook wordt hun toegang tot juridische vertegenwoordiging hierdoor bemoeilijkt.

De verwerende partij stelt in de eerste aanvullende nota ook nog: *"In afwachting van de verlenging van hun verblijfsvergunning krijgen de begunstigden een attest van verlengingsaanvraag dat 3 tot 6 maanden geldig is. Deze verklaring kan echter niet in de plaats komen van de ADET, aangezien zij geen toegang geeft tot de arbeidsmarkt. Zij maakt het daarentegen wel mogelijk om de AMKA te laten reactiveren."*

In het AIDA-rapport kan inderdaad worden gelezen: *"Furthermore, a day after the residence permit expires, beneficiaries' Social Security Number (AMKA) is deactivated. This adds an additional bureaucratic layer and delays, as, in order to re-activate it, beneficiaries need to submit the attestation of application status, along with other documents required under JMD Φ80320/109864/14.12.2023. 1314."* In de voetnoot wordt verwezen naar artikelen 5, 6 en 8 van de AMKA-verordening, maar de Raad kan in deze artikelen niet lezen dat een attest van verlengingsaanvraag kan worden voorgelegd om de AMKA te activeren. Wat er ook van zij, uit de beschikbare landeninformatie blijkt dat om een AMKA te activeren niet enkel een attest van verlengingsaanvraag moet worden voorgelegd, maar ook een bewijs van (daadwerkelijk) verblijf (bv. eigendomsbewijs, huurovereenkomst,...) alsook een bewijs van werk of studie, zoals hierboven uiteengezet in punt C. Echter om daadwerkelijk te kunnen werken, heeft een verzoeker ook een geldige AFM nodig die pas kan worden geactiveerd wanneer er een geldige ADET is, zoals hierboven uiteengezet in punten B en F. De verwerende partij geeft hierbij zelf aan dat een attest van verlengingsaanvraag geen toegang geeft tot de arbeidsmarkt. Alles samengenomen is het dan ook hier niet duidelijk uit de landeninformatie hoe een verzoeker zijn AMKA kan laten reactiveren wanneer hij geen geldige ADET meer heeft.

De Raad besluit dan ook dat een statushouder tijdens de wachtermijn niet over Griekse documenten kan beschikken, die bij afwezigheid van een geldige ADET, hem alsnog toegang kunnen verschaffen tot zijn rechten en voordelen als statushouder.

De Duitse autoriteiten hebben samen met de Griekse autoriteiten en de IOM een project opgezet om statushouders die vanuit Duitsland terugkeren te ondersteunen in hun integratie in de Griekse samenleving. Het project, dat door de EU wordt gefinancierd, biedt statushouders bij hun terugkeer onderdak, voedsel en sociale begeleiding aan evenals ondersteuning bij het voorbereiden van de nodige documenten om een zo snel en soepel mogelijke integratie in Helios+ te garanderen (*"Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights"*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 36-38; *"Communication on the status of migration management in mainland Greece"*, Europese Commissie, 4 april 2025, p. 13). De Raad stelt vast dat België zulk overbruggingsprogramma voor statushouders die terugkeren naar Griekenland niet voorziet.

Uit de beschikbare informatie blijkt dat statushouders in Griekenland in principe via de internationale luchthaven van Athene naar Griekenland terugkeren vanuit andere Europese landen, hoewel er recente

gevallen zijn van personen die terugkeren via de luchthaven van Thessaloniki. Bij aankomst op de luchthaven ontvangen zij geen enkele informatie of voorlichting over de stappen die zij moeten ondernemen om hun rechten in Griekenland te laten gelden, zoals informatie over hoe zij hun ADET kunnen verlengen of hoe ze toegang kunnen krijgen tot sociale rechten, huisvesting, gezondheidszorg, enz. (*“Recognised Refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, maart 2025, p. 36; *“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 238, 260-261).

Verder moeten personen die onder de oude procedure, geldend onder het presidentieel decreet 114/2010, dus voor 7 juni 2013, internationale bescherming kregen, een hernieuwing van hun verblijfsvergunning vragen bij het directoraat van de Griekse vreemdelingenpolitie. Bij de hernieuwingsaanvraag moet worden aangetoond dat er nog steeds vervolging is in het land van herkomst. Een beslissing volgt gewoonlijk een jaar na de hernieuwingsaanvraag. Volgens de ervaringen van de *Greek Council for Refugees* (GCR) werden in 2024 beslissingen over verlenging in het kader van deze procedure binnen een periode van drie tot zes maanden genomen, wat een relatieve verbetering betekent ten opzichte van voorgaande jaren, toen deze beslissingen pas na meer dan een jaar werden genomen. Gedurende deze periode hebben statushouders geen toegang tot de arbeidsmarkt, sociale voorzieningen en soms gezondheidszorg waardoor ze worden blootgesteld aan ontbering en dakloosheid. In afwachting van de verlenging van de verblijfstitel wordt een attest afgegeven maar dit attest bevat geen foto, watermerk of enige andere wettelijke bepaling die toelaat dat het wordt aanvaard door andere Griekse overheidsdiensten (*“Country Report: Greece. Update 2024”*, AIDA/ECRE, september 2025, p. 238).

Uit dit alles blijkt dus dat, naast een zekere mate van zelfredzaamheid en de afwezigheid van bijzondere kwetsbaarheden, het voor een statushouder wiens ADET is vervallen ook noodzakelijk is dat deze actueel beschikt over middelen, of een netwerk of andere ondersteuning om, in afwachting van de verlenging van zijn Griekse verblijfsdocumenten – wat enige tijd kan duren – het hoofd te kunnen bieden aan de moeilijkheden waarmee hij na zijn terugkeer naar Griekenland tijdens deze wachtperiode te maken kan krijgen wat betreft de toegang tot de gezondheidszorg, de arbeidsmarkt, sociale voorzieningen en de huisvesting.

Besluit

6.6. Gelet op wat voorafgaat, kan de Raad niet anders dan besluiten dat de situatie van statushouders in Griekenland en bij hun terugkeer op dit ogenblik nog steeds precair en problematisch kan zijn, wat onder meer is te wijten aan de administratieve obstakels op het vlak van onder meer toegang tot huisvesting, werkgelegenheid en socio-economische en medische hulp waarmee zij worden geconfronteerd. Uit de verstrekte informatie blijkt duidelijk dat de situatie van statushouders in Griekenland ernstig en moeilijk blijft op het vlak van huisvesting, werkgelegenheid en toegang tot de sociale en gezondheidszorgdiensten.

Aanzienlijke bureaucratische hindernissen, de behandelingsduur van de procedures voor de afgifte of verlenging van documenten die toegang geven tot fundamentele socio-economische rechten, het Griekse politieke en socio-economische klimaat, tekortkomingen bij de uitvoering van bestaande integratieprogramma's, het gebrek aan tolkdiensten in de publieke en gezondheidszorginstellingen, evenals de discriminatie bij de toegang tot verschillende sociale uitkeringen (gevisieerd in de inbreukprocedure die de Europese Commissie in januari 2023 heeft opgestart) vormen barrières die ervoor zorgen dat statushouders binnen de Griekse samenleving in (zeer) precaire omstandigheden kunnen terechtkomen.

In haar nota met opmerkingen stelt de verwerende partij zelf *“zich bewust [te zijn] van het gegeven dat diverse bronnen en rapporten waarop het acht vermag te slaan sinds enkele jaren een problematisch en precair beeld beschrijven op het vlak van de levensomstandigheden van begunstigen van internationale bescherming in Griekenland. Deze situatie wordt mee ingegeven door het Griekse politieke en socio-economische klimaat, en brengt voor (terugkerende) statushouders meer bepaald met zich mee dat zij zich geconfronteerd kunnen zien met administratieve complicaties bij de afgifte of hernieuwing van elementaire documenten die op hun beurt de toegang tot basisvoorzieningen (huisvesting, voedsel, hygiëne, medische zorgen) kunnen bemoeilijken”*.

In haar eerste aanvullende nota bevestigt de verwerende partij dat statushouder in Griekenland voornamelijk worden *“geconfronteerd met administratieve en juridische belemmeringen bij het verkrijgen van belangrijke documenten en met onzekere situaties die kunnen voortvloeien uit het ontbreken van dergelijke documenten”*.

Gelet op de nieuwe wetgeving, onder meer inzake een AMKA, stelt de Raad een verdere evolutie vast naar een toenemende bureaucratische complexiteit in het verkrijgen van de juiste documenten die statushouders toegang geven tot de rechten en voordelen die zijn verbonden aan hun internationale beschermingsstatus in Griekenland.

6.7. De Raad herinnert er echter aan dat de tekortkomingen die hetzij structureel of fundamenteel zijn, hetzij bepaalde groepen van personen raken, *“een bijzonder hoge drempel van zwaarwegendheid (moeten) bereiken, wat afhangt van alle gegevens de zaak”* (HvJ 19 maart 2019, C-297/17, C-318/17, C-319/17 en C-438/17, Ibrahim e.a./ Bundesrepublik Deutschland, pt. 89). Deze drempel *“wordt dus niet bereikt in situaties die, ook al worden zij gekenmerkt door een grote onzekerheid of een sterke verslechtering van de levensomstandigheden van de betrokken persoon, geen zeer verregaande materiële deprivatie meebrengen waardoor deze persoon in een situatie terechtkomt die zo ernstig is dat zijn toestand kan worden gelijkgesteld met een onmenselijke of vernederende behandeling”* (*ibid.*, pt. 91).

Rekening houdend met de ter beschikking gestelde informatie overweegt de Raad in de huidige stand van zaken dat er niet kan worden geconcludeerd dat (i) de levensomstandigheden van statushouders in Griekenland van die aard zijn dat elke statushouder bij terugkeer naar dat land *a priori* een reëel risico loopt om terecht te komen in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie waartegenover de Griekse autoriteiten onverschillig (zouden) staan en dat (ii) een meer diepgaande individuele beoordeling niet langer nodig is.

De voormelde landeninformatie over de situatie van statushouders in Griekenland volstaat op zich niet om zonder meer te besluiten dat de bescherming die wordt geboden aan iedereen die daar internationale bescherming heeft verkregen, niet langer effectief of voldoende zou zijn, noch dat alle statushouders bij een terugkeer naar Griekenland zullen terechtkomen in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie, ook al wordt de situatie daar gekenmerkt door grote onzekerheid of een sterke verslechtering van de levensomstandigheden.

Een individuele beoordeling van verzoekers concrete, persoonlijke situatie en voorliggend beschermingsverzoek blijft dus aan de orde.

Het bovenstaande neemt niet weg dat statushouders zich in of bij terugkeer naar Griekenland in een zeer precaire situatie kunnen bevinden, waardoor de grootste voorzichtigheid en zorgvuldigheid zijn geboden bij de beoordeling van beschermingsverzoeken van begunstigen van internationale bescherming in Griekenland. In dit verband moet rekening worden gehouden met *“alle gegevens van de zaak”* (HvJ 19 maart 2019, gevoegde zaken C-297/17, C-318/17, C-319/17 en C-438/17, Ibrahim e.a./ Bundesrepublik Deutschland, pt. 89) en is het noodzakelijk om het verzoek om internationale bescherming van verzoeker op basis van zijn individuele omstandigheden te beoordelen.

In deze moet bijzondere aandacht worden besteed aan het bestaan van een eventuele kwetsbaarheid van een verzoeker, aan zijn individueel profiel en zijn vermogen om rechten te doen gelden, stappen te ondernemen en in zijn eigen basisbehoeften te voorzien.

In haar eerste aanvullende nota beaamt de verwerende partij ook dat bij de beoordeling van de doeltreffendheid van de internationale bescherming in Griekenland grote voorzichtigheid is geboden en dat de persoonlijke situatie en individuele omstandigheden van een verzoeker als statushouder in Griekenland doorslaggevend zijn.

Hierbij moet nog aan worden toegevoegd dat wat deze individuele omstandigheden verder betreft de recente wetwijzigingen in Griekenland een daadwerkelijke toegang voor statushouders tot hun rechten en voordelen verder blijken te bemoeilijken. In het bijzonder lijken ze voor statushouders wiens ADET is verstreken deze toegang in sommige gevallen zelfs te verhinderen.

Het komt verzoeker toe om in dit verband de nodige concrete elementen aan te reiken die van aard zijn om het vermoeden dat hij zich op de beschermingsstatus die hem in Griekenland werd verleend en de daaruit voortvloeiende rechten kan beroepen en dat hij niet terechtkomt in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie te weerleggen.

In dit verband benadrukt de Raad het fundamenteel belang van een persoonlijk onderhoud dat een verzoeker in staat moet stellen om alle elementen voor te leggen aan de hand waarvan zijn specifieke situatie en mate van kwetsbaarheid kunnen worden beoordeeld alsook alle elementen die kunnen aantonen dat een terugkeer naar de lidstaat die hem reeds internationale bescherming heeft verleend, hem zou blootstellen aan een risico van behandeling die in strijd is met artikel 4 van het Handvest (HvJ 16 juli 2020, C-517/17, Addis, pt. 54).

6.8. *In casu* heeft het beschermingsverzoek betrekking op een verzoeker die niet langer over een geldige ADET beschikt. Zoals reeds aangehaald, verstreek de geldigheid van dit document op 16 november 2024. Uit de bovenstaande analyse is reeds gebleken dat het beschikken over een geldige ADET een cruciale maar niet de enige voorwaarde is om daadwerkelijk toegang te krijgen tot rechten en voorzieningen, verbonden aan

de internationale beschermingsstatus in Griekenland, die noodzakelijk zijn opdat verzoekers aan hun elementaire behoeften zouden kunnen voldoen.

Een AFM en een AMKA, al dan niet geactualiseerd en geactiveerd, zijn eveneens noodzakelijk voor een statushouder om toegang te krijgen tot reguliere arbeid en huisvesting.

Verzoeker voert in het verzoekschrift aan dat hij vreest in geval van terugkeer naar Griekenland in mensonwaardige levensomstandigheden terecht te zullen komen omdat zijn ADET niet langer geldig is en hij er geen werk en onderdak zal vinden. Hij stelt ook dat ongeacht of hij een verlenging van zijn verblijfsvergunning had gevraagd, hij een reëel risico liep om tijdens de wachtperiode te worden uitgesloten van de arbeidsmarkt en gezondheidszorg. Verzoeker beroept zich ook op het feit dat hij geen toegang zal krijgen tot medische zorg voor zijn psychologische problemen.

Verzoeker legt zowel bij het CGVS als bij de Raad documenten neer met betrekking tot zijn psychologische problemen die zowel zijn individuele situatie betreffen als documenten afkomstig van organisaties die gespecialiseerd zijn in het verlenen van psychologische bijstand aan verzoekers en begunstigden van internationale bescherming in België.

Gevraagd waarom hij een terugkeer naar Griekenland onmogelijk acht, verklaart verzoeker tijdens het persoonlijk onderhoud in essentie dat zijn leven er in gevaar is als gevolg van een conflict met een vroegere collega in het hotel waar hij werkte, A.A.M., dat hij er geen psychologische stabiliteit voelde en dat hij er slachtoffer was van racisme en discriminatie (NPO, p. 5). Verzoeker verklaarde verder dat hij, nadat hij als vluchteling erkend werd en op Rhodos uit het gesloten centrum werd vrijgelaten, anderhalve dag op straat leefde en daarna een hotelkamer en vervolgens een studio huurde met eigen financiële middelen (NPO, p. 6). Na vijf maanden vond hij werk in een hotel waar hij in 2022 zes maanden en in 2023 zeven maanden werkte alvorens hij op 4 januari 2024 naar België kwam (NPO, p. 7).

6.8.1. Met betrekking tot verzoekers vrees voor represailles door een voormalige collega die in hetzelfde hotel werkte als verzoeker, dient vooreerst te worden vastgesteld dat verzoeker zelf verklaarde dat hij zich tijdens zijn verblijf als statushouder in Griekenland nooit tot de bevoegde Griekse autoriteiten wendde om klacht in te dienen tegen zijn belager en diens handlangers. Verzoeker werd door de Griekse autoriteiten erkend als vluchteling. Internationale bescherming wordt toegekend bij gebrek aan nationale bescherming. Bijgevolg was en is verzoeker gerechtigd zich tot de Griekse autoriteiten te wenden indien hij wederrechtelijk door derden gevisieerd of bedreigd wordt. Verzoeker maakt niet aannemelijk dat het voor hem als statushouder in Griekenland niet mogelijk was om een klacht in te dienen bij de politie tegen zijn belager en diens handlangers. Waar hij aanhaalt dat hij dat niet kon doen omdat hij bij aankomst in Griekenland door de politie werd vastgehouden in afwachting van de behandeling van zijn verzoek om internationale bescherming, kan hij niet worden bijgetreden. De arrestatie waar verzoeker naar verwijst kaderde in het beleid van de Griekse overheid ten aanzien van verzoekers om internationale bescherming die via de zee vanuit Turkije in Griekenland aankomen. Verzoekers problemen met de Egyptische onderdaan dateren evenwel van na zijn erkenning als vluchteling en dus op een ogenblik dat zijn nood aan internationale bescherming reeds door de Griekse autoriteiten werd onderkend.

Er is geen enkele indicatie dat hij als statushouder in Griekenland geen beroep had kunnen doen op de mogelijkheden die de Griekse wetgeving biedt om klacht in te dienen tegen derden en desgevallend maatregelen te nemen indien nodig. Er kan redelijkerwijze van verzoeker verwacht worden dat hij daartoe als statushouder de nodige initiatieven neemt, zelfs nadat hij bij aankomst in Griekenland tijdelijk werd aangehouden. Er kan immers niet worden ingezien waarom dit verzoeker ertoe zou verhinderd hebben om klacht in te dienen tegen zijn belager, nu hij bij aanvang van zijn problemen met zijn Egyptische collega al geruime tijd uit het gesloten centrum was vrijgelaten en aan de slag was gegaan in een hotel. Bovendien is het, zoals terecht aangestipt in de bestreden beslissing, weinig waarschijnlijk dat een klacht van verzoeker door dezelfde politieagenten zou worden behandeld als degenen die verantwoordelijk waren voor zijn opsluiting. Ook waar verzoeker tijdens het persoonlijk onderhoud aangeeft dat hij schrik had om zijn problemen met A.A.M. te verergeren, kan dit niet overtuigen. Verzoeker verklaarde immers dat A.A.M. ermee bedreigd had hem aan te vallen telkens hij hem zag en hem te zullen doden als hij niet stopte met werken in het hotel (NPO, p. 8). Verzoeker maakt niet duidelijk hoe het niet indienen van een klacht hem in die omstandigheden hem beter had kunnen beschermen dan het wel indienen van een klacht. De door verzoeker geschetste omstandigheden lijken bijgevolg eerder redenen te zijn om wel de Griekse autoriteiten te waarschuwen en beschermingsmaatregelen te vragen. Voorts blijkt verzoeker volgens zijn eigen verklaringen na zijn vertrek uit Griekenland niets meer te hebben vernomen van A.A.M. en wil hij er ook verder niets over vernemen, zodat verzoeker evenmin aannemelijk maakt dat A.A.M. hem actueel nog zou viseren. Hoe dan ook toont verzoeker niet aan dat het hem erg moeilijk of (nagenoeg) onmogelijk werd gemaakt om een klacht in te dienen tegen zijn belager en diens handlangers, noch dat hij zich als statushouder niet op de beschermingsmogelijkheden in het Griekse rechtssysteem zou kunnen beroepen indien hij in geval van terugkeer dezelfde of soortgelijke problemen zou krijgen. Indien de Griekse autoriteiten niet op de hoogte

worden gebracht van zijn problemen met A.A.M. en diens handlangers, kunnen zij uiteraard niet ingrijpen indien nodig.

Verzoeker legt nog een foto neer waarop hij te zien is gelegen op een bed en medische documenten uit Griekenland die volgens verzoekers toelichting betrekking hebben op bloedtesten en voorschriften van de dokter nadat hij werd aangevallen werd door A.A.M. en diens handlangers (NPO, p. 8). Uit deze documenten samengelezen met verzoekers toelichting blijkt dat verzoeker in Griekenland bloedtesten heeft ondergaan en medicatie kreeg voorgeschreven maar er kan verder niets concreet uit worden afgeleid over de aanleiding voor de medische verzorging die hij er heeft gekregen. Deze documenten doen verder geen afbreuk aan de conclusie dat verzoeker niet aantoont dat hij zich als statushouder niet op de beschermingsmogelijkheden in het Griekse rechtssysteem zou kunnen beroepen indien hij in geval van terugkeer dezelfde of soortgelijke problemen zou krijgen. Verzoeker voert geen concreet verweer tegen de motieven in de bestreden beslissing met betrekking tot zijn gebrek aan enige poging om beroep te doen op de hulp en bescherming van de bevoegde instanties in Griekenland en de beoordeling van de door hem neergelegd foto. Verzoeker komt immers niet verder dan te herhalen dat hij fysiek werd aangevallen met de dreiging dat hij zijn job moest opgeven en moest verdwijnen uit de regio en dat dit naast een lichamelijke ook een mentale impact had die ertoe leidde dat hij niet langer in Rhodos durfde te blijven. Met een dergelijk algemeen betoog weerlegt verzoeker geenszins dat hij als statushouder de mogelijkheid had en nog steeds heeft om de hulp en bescherming van de autoriteiten in Griekenland, waar hij als vluchteling erkend werd, in te roepen.

6.8.2. Het is niet betwist dat verzoeker tijdens zijn verblijf in Griekenland als erkende vluchteling over voldoende middelen en een inkomen beschikte om in zijn levensonderhoud te voorzien en dat hij er zich nooit in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie heeft bevonden als gevolg van de onverschilligheid van de Griekse autoriteiten, noch dat hij volledig afhankelijk was van overheidssteun. Waar verzoeker stelt dat hij in een persoonlijk conflict was verwickeld met A.A.M. blijkt uit zijn verklaringen niet dat dit een impact had op zijn levensomstandigheden of dat hij hierdoor in een situatie van materiële deprivatie terecht kwam.

De vaststelling dat verzoeker als statushouder voor zijn vertrek uit Griekenland zich niet in een situatie van verregaande materiële deprivatie bevond, sluit niet uit dat er actueel een ernstig risico daartoe aannemelijk wordt gemaakt. Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie volgt immers dat de beoordeling of de voorzienbare levensomstandigheden van de betrokken verzoeker, als persoon die internationale bescherming geniet in die andere lidstaat, hem zouden blootstellen aan een ernstig risico op onmenselijke of vernederende behandeling in de zin van artikel 4 van het Handvest, zich niet kan beperken tot een loutere evaluatie van elementen en feiten uit het verleden, maar ook een toekomstgerichte beoordeling vereist van het risico om in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie terecht te komen.

In dit verband merkt de Raad ook op dat hij, in het kader van het voorliggende beschermingsverzoek, ertoe is gehouden een volledig en *ex nunc*-onderzoek van zowel de feitelijke als juridische gronden te voeren, wat impliceert dat hij zowel de elementen moet onderzoeken waarmee de verwerende partij rekening heeft gehouden of had kunnen houden, als deze die zich hebben aangediend nadat de verwerende partij de bestreden beslissing heeft vastgesteld of de nieuwe elementen die aan het licht zijn gekomen nadat de bestreden beslissing is vastgesteld (HvJ 25 juli 2018, C-585/16, Serin Alheto tegen Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite, pt. 106-113).

6.8.2.1. In de bestreden beslissing stelt de verwerende partij dat *“bepaalde procedures, voorwaarden en daaraan verbonden gevolgen zoals wachttijden, te leveren inspanningen, ... waarmee een begunstigde in Griekenland geconfronteerd kan worden op administratiefrechtelijk vlak of op het vlak van diens toegang tot bepaalde voorzieningen eigen zijn aan de processen en werking van structuren in elke lidstaat”*. De verwerende partij gaat hiermee evenwel voorbij aan de bijzondere situatie waar, volgens verschillende gezaghebbende rapporten waarnaar verwerende partij in haar aanvullende nota zelf verwijst, statushouders belangrijke administratieve en bureaucratische obstakels moeten overwinnen om toegang te krijgen tot bepaalde officiële documenten en zij – zeker wanneer zij terugkeren uit een andere lidstaat en niet (meer) over geldige verblijfsdocumenten beschikken – kunnen worden geconfronteerd met substantiële belemmeringen om hun rechten als statushouders voor een potentieel lange wachtperiode te kunnen doen gelden, wat betekent dat het voor statushouders moeilijk kan zijn om in de meest elementaire behoeften als voedsel, onderdak en stromend water te voorzien. Het gegeven dat verschillende instellingen, waaronder de Griekse Ombudsman, de Nationale Commissie voor de Mensenrechten, de Europese Commissie, het Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA) en de autoriteiten van andere lidstaten, hun aanhoudende zorgen over de administratieve moeilijkheden en de langdurige vertragingen waarmee statushouders bij hun terugkeer naar Griekenland worden geconfronteerd en over de impact ervan op hun levensomstandigheden, blijven benadrukken, toont op zich aan dat het in deze niet gaat om de ‘gewoonlijke’, laat staan ‘redelijke’, procedures en wachttijden *“eigen aan processen en werking van structuren in elke lidstaat”* (*“Recognised refugees 2025. Access to documents and socio-economic rights”*, RSA/PRO ASYL, april 2025, p. 14).

6.8.2.2. Verder wordt in de bestreden beslissing benadrukt dat verzoekers vertrek uit Griekenland het resultaat is van zijn eigen wil en persoonlijke keuze en dat het gebrek aan een geldige verblijfsvergunning en de stappen die hij hieromtrent zou dienen te ondernemen het logische gevolg is van zijn persoonlijke beslissing om Griekenland te verlaten zonder dat hij ten overstaan van Griekenland een schending van artikel 3 van het EVRM en artikel 4 van het Handvest kan doen gelden en dat de eventuele moeilijkheden die hij bij terugkeer naar Griekenland kan ondervinden niet kunnen worden beschouwd als buiten zijn wil en persoonlijke keuzes om.

In zijn arrest van 22 januari 2024, gewezen in Verenigde Kamers, oordeelde de Raad reeds dat het geheel van de rechtspraak van het EHRM en het Hof van Justitie zo dient te worden gelezen dat *“het gaat om personen die ongeacht hun wil en hun persoonlijke keuzes om terechtkomen in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie. (eigen onderlijnen) Dit wordt bevestigd in de verschillende taalversies van het arrest Ibrahim. In de Franse versie luidt het dat deze drempel bereikt is “lorsque l’indifférence des autorités d’un État membre aurait pour conséquence qu’une personne entièrement dépendante de l’aide publique se trouverait, indépendamment de sa volonté et de ses choix personnels, dans une situation de dénuement matériel extrême, qui ne lui permettrait pas de faire face à ses besoins les plus élémentaires, tels que notamment ceux de se nourrir, de se laver et de se loger, et qui porterait atteinte à sa santé physique ou mentale ou la mettrait dans un état de dégradation incompatible avec la dignité humaine”.* Volgens de Engelse tekst is deze drempel bereikt *“where the indifference of the authorities of a Member State would result in a person wholly dependent on State support finding himself, irrespective of his wishes and his personal choices, in a situation of extreme material poverty that does not allow him to meet his most basic needs, such as, inter alia, food, personal hygiene and a place to live, and that undermines his physical or mental health or puts him in a state of degradation incompatible with human dignity”.*

In zijn beschikking van 2 september 2025 heeft de Raad de partijen meegedeeld dat *“dat de zitting met name betrekking zal hebben op de uitlegging van de bewoordingen “buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om (HvJ 19 maart 2019, gevoegde zaken C-297/17, C-318/17, C-319/17 en C-438/17, Ibrahim, pt. 93).”*

Ter terechtzitting wordt de vertegenwoordigster van de verwerende partij dan ook gevraagd hoe zij de bewoordingen *“buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om”*, zoals gebruikt in het arrest Ibrahim, begrijpt. Zij bevestigt ter terechtzitting dat uit de verschillende taalversies van het arrest Ibrahim volgt dat *“buiten hun wil en hun persoonlijke keuzes om”* moet worden gelezen als ongeacht hun wil en hun persoonlijke keuzes. De vertegenwoordigster van de verwerende partij verklaart zich aan te sluiten bij het standpunt dat de Raad hierover heeft aangenomen in het arrest nr. 300 342 van 22 januari 2024, gewezen in Verenigde Kamers (zie punt 2.3.4. van dit arrest). Zij beaamt tevens dat een *ex nunc*-beoordeling aan de orde is, zonder dat zijn verantwoordelijkheid voor de situatie waarin hij zich bevindt, verzoeker kan worden verweten en zij lijkt hiermee impliciet afstand te doen van het voormeld motief in de bestreden beslissing.

De Raad handhaaft bijgevolg het standpunt dat, ongeacht enige eigen wil en persoonlijke doelbewuste keuze dan wel eigen handelingen of gedragingen, rekening moet worden gehouden met objectieve elementen die niet worden betwist en dat in het kader van een toekomstgerichte beoordeling moet worden nagegaan of verzoeker bij terugkeer naar Griekenland zal terechtkomen in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie die hem niet in staat stelt om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften.

6.8.2.3. De vertegenwoordigster van de verwerende partij nuanceert ter terechtzitting echter nog haar positie en benadrukt dat er sprake moet zijn van *“volledige afhankelijkheid van overheidssteun”* en *“onverschilligheid”* van de Griekse overheid waardoor in dit verband de keuzes en handelingen van een verzoeker om zijn rechten te doen gelden wel degelijk van belang zijn. Volgens haar is er geen sprake van systeemfouten en dus moet rekening worden gehouden met wat een statushouder zelf kan doen. Het is redelijk om van een statushouder te verwachten dat hij een inspanning levert om zijn rechten te doen gelden en de nodige inspanningen te leveren om zijn levensomstandigheden te verbeteren. In dit opzicht moet volgens de verwerende partij worden gekeken naar het profiel van de verzoeker en meer bepaald in welke mate zijn vaardigheden hem in staat stellen om de administratieve moeilijkheden, waarmee hij kan geconfronteerd worden, te overwinnen. De mate waarin de verzoeker al dan niet capabel kan worden geacht om administratieve procedures via het internet te starten en op te volgen, is daarbij een essentieel element volgens de verwerende partij. Aangezien er geen sprake is van systeemfouten in Griekenland, meent de verwerende partij dat in deze het profiel en de individuele omstandigheden van een verzoeker doorslaggevend zijn, waarbij moet blijken dat het risico om terecht te komen in een situatie van verregaande materiële deprivatie het gevolg is van onverschilligheid van de Griekse overheden. Zij verbindt dit betoog met de rechtspraak uit Duitsland.

Verzoeker benadrukt het absolute karakter van artikel 3 van het EVRM en artikel 4 van het Handvest en betoogt dat bijgevolg moet worden beoordeeld of een persoon zich in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie heeft bevonden of zal bevinden, onafhankelijk van de stappen die een verzoeker al dan niet ondernomen heeft of kan nemen.

6.8.2.4. Van een statushouder kan worden verwacht dat hij alle redelijke inspanningen doet om alle documenten te bekomen die nodig zijn om zijn rechten als statushouder te doen gelden. In het kader van de situatie van statushouder in Griekenland moet deze redelijke verwachting evenwel worden afgewogen tegen de vaststelling dat een statushouder in de EU-lidstaat belangrijke administratieve en bureaucratische obstakels moet overwinnen om toegang te krijgen tot bepaalde officiële documenten, zoals hierboven uiteengezet. Niettemin blijkt in dit verband uit een recent onderzoek van UNHCR, gepubliceerd in 2025, waarbij 548 statushouders werden geïnterviewd, dat 80% van geïnterviewden een ADET bezitten, 91% een AFM heeft, 68% beschikt over een AMKA, 61% een bankrekening heeft kunnen openen en 65% een paspoort wist te bekomen (UNHCR, “Key Findings on 2024 Protection Monitoring of Refugees in Greece”, maart 2025). De Raad is zich bewust dat het om een kleine steekproef gaat en dat deze cijfers betrekking hebben op de periode januari tot december 2024.

6.8.2.5. Wanneer een statushouder in het bezit is van een geldige ADET, een geldige AFM en een geldige AMKA, beschikt deze statushouder in theorie volgens de Griekse regelgeving over alle essentiële documenten die hem toelaten zijn rechten als statushouder in Griekenland uit te oefenen en zich toegang te verschaffen tot basisvoorzieningen om zo in zijn levensonderhoud te voorzien. In dit kader mag van een statushouder dan ook worden verwacht dat hij de nodige inspanningen doet om zich te integreren in de Griekse samenleving, door er onder meer werk en huisvesting te zoeken en de taal te leren, zijn levensomstandigheden aldaar te verbeteren en er een bestaan uit te bouwen.

Zoals in overweging 41 van de Kwalificatierichtlijn wordt benadrukt: *“Om ervoor te zorgen dat personen die internationale bescherming genieten beter daadwerkelijk gebruik kunnen maken van de in deze richtlijn beschreven rechten en voordelen, moet rekening worden gehouden met hun speciale behoeften en met de specifieke integratieproblemen waarmee zij worden geconfronteerd. Het rekening houden met dergelijke zaken moet normalerwijze niet resulteren in een gunstigere behandeling dan voor de eigen onderdanen, zonder afbreuk te doen aan de mogelijkheid voor de lidstaten om gunstiger normen vast te stellen of te handhaven.”* Verder wordt in overweging 48 van de Kwalificatierichtlijn gesteld dat ook rekening moet worden gehouden met *“de ontwikkeling van de arbeidsmarkt in de lidstaten alsook met de ontwikkeling van de gemeenschappelijke basisbeginselen op het vlak van integratie”*. In dit verband wordt aangestipt dat de socio-economische moeilijkheden of perspectieven ook voor de Griekse onderdanen problematisch en complex kunnen zijn op het vlak van bijvoorbeeld huisvesting of tewerkstelling.

6.8.2.6. Indien de ADET is vervallen, zijn ook de AFM en de AMKA niet langer geldig. Er kan van een statushouder redelijkerwijze worden verwacht dat hij de nodige stappen onderneemt om zijn ADET te verlengen. De vertegenwoordigster van de verwerende partij houdt ter terechtzitting voor dat de verlenging van een ADET niet ingewikkeld is, maar voert in haar aanvullende nota eveneens aan dat de moeilijkheden bij het verkrijgen van documenten (waarvan zij zelf aangeeft dat deze elementair zijn om in Griekenland toegang te verkrijgen tot basisvoorzieningen), naast de administratieve termijnen, verband houden met de vereiste digitale vaardigheden, zoals het vermogen om online bronnen te raadplegen, online aanvragen in te dienen, informatie op te zoeken en e-mails te raadplegen. Het AIDA-rapport van september 2025 bevestigt dat statushouders die analfabeet zijn en/of niet over de nodige technische vaardigheden beschikken moeilijkheden ondervinden bij het aanvragen van de verlenging van hun verblijfsvergunning (p. 236). Zoals hierboven gesteld, kan een statushouder die zijn ADET wil verlengen, worden geconfronteerd met een veelvoud aan administratieve, technologische en taalgerelateerde hindernissen.

Hoewel de partijen ter terechtzitting het eens zijn over het feit dat de zinssnede *“buiten zijn wil en persoonlijke keuzes om”* moet worden gelezen als *“ongeacht zijn wil en persoonlijke keuzes om”*, blijkt uit hun pleidooien dat ze het niet eens zijn over de mate waarin de persoonlijke inspanningen van een statushouder, om te voldoen aan administratieve vereisten die door Griekenland worden opgelegd om toegang te krijgen tot de rechten en voordelen die de statushouder toelaten in zijn elementaire behoeften te voorzien, daarbij in rekening moeten worden gebracht.

De Raad benadrukt dat waar het Unierecht bepaalde rechten verbindt aan de vluchtelingenstatus en de subsidiaire beschermingsstatus, deze slechts uitwerking kunnen krijgen indien een statushouder er ook daadwerkelijk aanspraak op kan maken. Lidstaten kunnen daarbij van statushouders verlangen dat zij voldoen aan een aantal administratieve vereisten, voor zover deze vereisten in overeenstemming zijn met de Kwalificatierichtlijn en deze het voor statushouders in de praktijk niet zeer moeilijk of nagenoeg onmogelijk maken om de door het Unierecht gewaarborgde rechten en voordelen uit te oefenen. Het is bijgevolg niet per definitie onredelijk om van statushouders te verlangen dat zij zich na de verlening van hun beschermingsstatus of na het verstrijken van de verblijfsvergunning die hen op die grond werd afgeleverd, tot de bevoegde diensten wenden en administratieve formaliteiten te vervullen zolang dit niet tot gevolg heeft dat hen *de facto* de toegang tot hun socio-economische rechten als statushouders wordt ontzegd.

6.8.2.7. In de bestreden beslissing wordt verzoeker tegengeworpen dat *“u niet hebt aangetoond dat u stappen hebt ondernomen om een verlenging van uw verblijfsvergunning in Griekenland te verkrijgen noch*

dat u derhalve geconfronteerd werd met een weigering of een onredelijke vertraging vanwege de Griekse autoriteiten. Bijgevolg moet worden vastgesteld dat u niet hebt aangetoond dat de bescherming van Griekenland ondoeltreffend is, noch dat de procedure voor het bekomen van een (geldige) ADET u bij terugkeer noodzakelijkerwijs zou blootstellen aan een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie”.

Vooreerst wordt benadrukt dat het praktisch gezien niet mogelijk lijkt om een ADET, AMKA of AFM vanuit het buitenland aan te vragen zodat deze beschikbaar is bij aankomst in Griekenland.

Dit neemt niet weg dat de procedure voor de verlenging van een ADET reeds vanuit het buitenland kan worden gestart door het versturen van een standaardformulier via e-mail naar de Griekse asielinstanties. Het “*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*” bevat in voetnoot 54 een consulteerbare weblink naar de webpagina “*Residence permits*” van het Griekse ministerie voor migratie en asiel (<https://migration.gov.gr/en/gas/aitoyntes-kai-dikaioychoi/adeies-diamonis>). Deze webpagina is beschikbaar in het Engels. Tevens blijkt, bij het scrollen van de webpagina, dat deze instructies kunnen worden gedownload in het Arabisch.

De webpagina bevat een onlineformulier dat moet worden ingevuld. Dit formulier is evenwel enkel in het Grieks en Engels beschikbaar. Verder bevat deze webpagina volgende instructies:

“- You must also attach a digital photograph of a Greek passport type (up to 2 MB)

- A. (..)
- B. *The “subject” in the e-mail must be “Renewals” and you must also provide in the subject line the number of the Residence Permit you hold (e.g. “Renewals_P123456789”).*
- C. *In case of a late application, any documents justifying the late renewal request should be attached to the e-mail (GAS.residencepermits@migration.gov.gr). The renewal request is considered late if it is sent to the e-mail address of the [Beneficiaries’ Asylum Unit](#) less than thirty (30) days before the expiry date of your residence permit or after its expiry.”*

Volgens het “*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*” van september 2024 geven bronnen aan dat veel statushouders juridische ondersteuning nodig hebben bij het indienen van een aanvraag tot verlenging van de ADET (p. 16 en 66). Het verslag stipt aan dat voor de aanvraag om verlenging van de ADET geen gefinancierde rechtsbijstand wordt verleend, hetgeen door het AIDA-rapport van 15 september 2025 wordt bevestigd (p. 236). Een verlengingsaanvraag kan worden ingediend door een advocaat of maatschappelijk begeleider, mits deze daartoe schriftelijk is gemachtigd. De statushouder moet deze machtiging ondersteunen met een identificatiebewijs. Het ontbreken van een geldig reis- of verblijfsdocument kan de machtiging evenwel in de weg kan staan. Volgens een NGO richten statushouders zich in de praktijk veelal tot NGO’s/hulporganisaties, evenwel voor zover deze capaciteit hebben. In het “*Verslag feitenonderzoek naar statushouders in Griekenland*” wordt niet verder gespecificeerd welke hulporganisaties hulp verlenen bij het indienen van verlengingsaanvragen. Uit de COI Focus “*Aide aux migrants*” van 5 januari 2026 blijkt dat sommige hulporganisaties in Griekenland juridische en administratieve bijstand leveren. De COI Focus bevat evenwel de *caveat* dat deze ondersteuning wordt beperkt door het gebrek aan capaciteit van deze hulporganisaties en door het tijdelijke karakter van de voorgestelde *ad hoc*-programma’s, die bovendien afhankelijk zijn van het verkrijgen van financiering.

Uit niets kan blijken dat verzoeker reeds stappen zou ondernomen hebben een verlenging van zijn Griekse verblijfsvergunning te bekomen. *In casu* kan voor verzoeker aangenomen worden dat hij over de nodige digitale vaardigheden beschikt om vanuit België de procedure tot verlenging van de verblijfsvergunning op te starten. Verzoeker verklaarde immers voor zijn vertrek uit Griekenland in dit land verschillende maanden in een hotel te hebben gewerkt, en legde ook documenten voor met betrekking tot zijn scholing en werk als verpleegkundige in Gaza. Verder verklaarde verzoeker Engels te spreken en basis Grieks te kennen (NPO, p. 5-6, 7). Er kan dan ook worden aangenomen dat verzoeker in staat is om vanuit België reeds de eerste stappen voor het verlengen van zijn ADET te zetten.

6.8.2.8. Dit neemt niet weg dat een statushouder voor de rest van de verlengingsprocedure in Griekenland aanwezig moet zijn om de verdere stappen in de procedure te ondernemen, zoals beschreven in punt 6.5. van dit arrest.

Zoals reeds aangehaald, getuigt de landeninformatie van een nog steeds zeer problematische behandelingsduur van de ADET-verlengingsaanvragen, waarbij in 40% van de gevallen een wachttijd geldt van meer dan zes maanden. Ter terechtzitting beaamt de vertegenwoordigster van de verwerende partij dat verlenging van een ADET langdurig kan zijn. Gelet op de laatste cijfers, kan niet worden uitgesloten dat verzoeker bij terugkeer naar Griekenland te maken kan krijgen met een wachttijd van langer dan zes maanden.

Het verstrijken van de geldigheid van de ADET leidt verder ook tot het automatisch deactiveren van een AFM en een AMKA. Statushouders hebben daardoor geen toegang tot essentiële sociaaleconomische rechten en voordelen verbonden aan hun beschermingsstatus die hen toelaten in hun elementaire levensbehoeften te voorzien, in het bijzonder toegang tot de arbeidsmarkt, huisvesting en reguliere gezondheidszorg. Gelet op de wachttijden voor de verlenging van een ADET, kan ook het (her)activeren van de AMKA en actualiseren van de AFM enige tijd aanslepen.

Gedurende deze wachttijd krijgen statushouders geen bewijs van rechtmatig verblijf in Griekenland die hun verblijfsrecht kan aantonen en ondervinden zij moeilijkheden en belemmeringen bij de toegang tot sociale voorzieningen, gezondheidszorg, de arbeidsmarkt en huisvesting. Wel ontvangen statushouders een attest van verlengingsaanvraag of een certificaat van beschermingsstatus, die drie tot zes maanden geldig kunnen zijn, maar die door andere Griekse overheidsinstanties veelal niet worden geaccepteerd als bewijs van verblijfsrecht waardoor statushouders in afwachting van de verlenging van hun ADET geen toegang hebben tot de rechten en voordelen verbonden aan hun beschermingsstatus, onder meer wat betreft de toegang tot de arbeidsmarkt. Statushouders met een vervallen ADET kunnen daardoor bij terugkeer naar Griekenland worden geconfronteerd met dakloosheid en armoede gedurende de periode dat zij in afwachting zijn van een verlengde ADET.

De vraag is dan ook hoe deze statushouders, die in afwachting zijn van de verlenging van hun ADET, zich gedurende de wachttijd kunnen handhaven en in hun elementaire behoeften kunnen voorzien en om niet terecht te komen in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie.

6.8.2.9. De mate waarin statushouders in staat zijn om de periode die nodig is om hun ADET te verlengen of te hernieuwen, te overbruggen zonder dat zij een ernstig en reëel risico lopen om in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie terecht te komen, dient zoals gezegd noodzakelijkerwijze geval per geval beoordeeld te worden, waarbij de individuele omstandigheden eigen aan elke statushouder moeten worden geëvalueerd in het licht van de algemene situatie voor vluchtelingen en begunstigen van subsidiaire bescherming in Griekenland.

Hierboven werd reeds geoordeeld dat, gelet op het geheel van de landeninformatie in het rechtsplegingsdossier, het voor een statushouder wiens ADET is vervallen, naast een zekere mate van zelfredzaamheid en de afwezigheid van bijzondere kwetsbaarheden, het dan ook noodzakelijk is dat hij actueel beschikt over middelen of een netwerk of andere ondersteuning om, in afwachting van de verlenging van zijn Griekse verblijfsvergunning - wat enige tijd kan duren - het hoofd te kunnen bieden aan de moeilijkheden waarmee hij na zijn terugkeer naar Griekenland tijdens deze wachtperiode te maken kan krijgen wat betreft de toegang tot de gezondheidszorg, de arbeidsmarkt, sociale voorzieningen en huisvesting.

De verwerende partij verdedigt het standpunt dat, om te beoordelen of een statushouder in Griekenland het risico loopt om in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie te belanden, ook rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid voor een statushouder om inkomsten te verwerven in de "ondergrondse economie" waaraan ondersteunende diensten van gemeenten en NGO's kunnen worden toegevoegd. Zij verwijst daarbij naar uitspraken van Duitse rechtbanken en hoven.

Met betrekking tot de Duitse rechtspraak betoogt de verwerende partij: *"De verwerende partij merkt ook op dat, zelfs bij gebrek aan dergelijke documenten, niet kan worden geconcludeerd dat een begunstigde van internationale bescherming zich bij terugkeer naar Griekenland a priori in een situatie zou bevinden die in strijd is met de menselijke waardigheid. De Duitse federale hoge rechtbanken hebben onlangs verschillende arresten gewezen waarvan de hieronder beschreven redeneringen door de verwerende partij mutatis mutandis worden overgenomen. Verschillende administratieve rechtbanken, waaronder het Federale Hof, hebben in meerdere arresten geoordeeld dat alleenstaande, jonge, gezonde en arbeidsgeschikte mannen over het algemeen gevrijwaard zijn van de risico's die inherent zijn aan de tekortkomingen van het Griekse systeem. Zij herinneren eraan dat de Europese jurisprudentie een bijzonder extreme drempel van armoede oplegt om te kunnen spreken van een schending van artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Hoewel de Duitse rechtbanken de administratieve moeilijkheden erkennen, de lange wachttijden voor het verkrijgen van documenten en de mogelijkheid dat zij bij aankomst in Griekenland niet onmiddellijk te werk kunnen worden gesteld, zijn zij niettemin van mening dat deze mannen waarschijnlijk op zijn minst kunnen profiteren van tijdelijke of noodopvang met basisvoorzieningen, die onder meer door gemeenten en niet-gouvernementele organisaties worden beheerd. Zij kunnen in hun andere basisbehoeften, waaronder voedsel, voorzien met hun eigen inkomsten, althans in eerste instantie, in het kader van de "ondergrondse economie", waaraan ondersteunende diensten van bovengenoemde organisaties kunnen worden toegevoegd. Medische noodsituaties en eerste hulp zijn gewaarborgd (...). Het Duitse Federale Constitutionele Hof heeft op zijn beurt ook geoordeeld dat bij de beoordeling van het vermogen van een begunstigde van internationale bescherming om werk te vinden, ook rekening moet worden gehouden met de mogelijkheden die worden geboden door niet-geregistreerde netwerken, voor zover deze geen ernstig risico op gerechtelijke vervolging inhouden. (...) Het Duitse Hof was bovendien van oordeel dat tijdelijke*

huisvesting volstond om te voldoen aan de vereisten van artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en artikel 4 van het Handvest van de Europese Unie.” In zijn arrest nr. 341 503 van 20 februari 2026, uitgesproken in Verenigde Kamers, analyseert de Raad de Duitse rechtspraak (uitspraken van het *Verwaltungsgericht* Kassel van 2 september 2024, het *Bundesverfassungsgericht* (Duits Federaal Grondwettelijk Hof) van 1 april 2025 (2 BvR 1425/24) en het *Bundesverwaltungsgericht* van 16 april 2025 (BVerwG 1 C 18.24), waarnaar de verwerende partij ook in de huidige zaak verwijst. De Raad verwijst *mutatis mutandis* naar arrest nr. 341 503 wat deze analyse betreft.

Daargelaten de juridische vraag of voor de vervulling van basisbehoeften van statushouders zonder geldige ADET die terugkeren naar Griekenland kan worden verwezen naar ondersteuning door niet-gouvernementele hulporganisaties en liefdadigheidsorganisaties, alsook naar werk in de informele economie/zwartwerk, en of redelijkerwijze mag worden verwacht dat een statushouder zich daartoe wendt om in zijn levensonderhoud te voorzien, merkt de Raad op dat hij als Belgisch rechtscollege niet gebonden is door deze uitspraak van het Duitse *Bundesverwaltungsgericht* en dat rechterlijke beslissingen in de continentale rechtstraditie geen precedentwaarde hebben.

Bovendien ligt het merendeel van de landeninformatie waarop het *Bundesverwaltungsgericht* zijn feitelijk oordeel heeft gebaseerd niet ter beschikking van de Raad, zodat de Raad deze niet kan verifiëren en zelf beoordelen.

De Raad stelt vast dat de verwerende partij niet de inspanning heeft geleverd om de landeninformatie over (aanvullende) ondersteuning door NGO's en liefdadigheidsinstellingen, mogelijkheden tot onderdak met een minimum aan sanitaire voorzieningen, de Griekse (informele) economie en arbeidsmarktsituatie, alsook relevante Griekse regelgeving en beleid in dit verband, waarop het *Bundesverwaltungsgericht* zich baseert, te verzamelen en te beoordelen. De verwerende partij vergenoegt zich tot het *mutatis mutandis* overnemen van de Duitse redeneringen, zonder meer.

In de mate dat de verwerende partij, via de verwijzing naar de Duitse rechtspraak, stelt dat bij de beoordeling van het vermogen van een statushouder om werk te vinden ook rekening moet worden gehouden met de mogelijkheden die worden geboden door niet-geregistreerde netwerken, voor zover deze geen ernstig risico op gerechtelijke vervolging inhouden, laat zij na dit verder concreet te duiden.

In de mate dat de vertegenwoordigster van de verwerende partij ter ondersteuning van haar standpunt ter terechtzitting ook naar het arrest C-93/18, Ermira Bajratari tegen Secretary of State for the Home Department, in tegenwoordigheid van: *Aire Centre* van 2 oktober 2019 van het Hof van Justitie, verwijst, waarnaar ook het arrest van het *Bundesverwaltungsgericht* van 16 april 2025 refereert, wijst de Raad erop dat dit arrest betrekking heeft op de situatie van een minderjarig kind met de nationaliteit van een lidstaat, die in een andere EU-lidstaat verblijft en wiens vader niet de nationaliteit van een EU-lidstaat bezit en illegaal op het grondgebied verblijft. Het Hof oordeelde dat een uitlegging van de in artikel 7, lid 1 onder b) van de richtlijn 2004/38 gestelde voorwaarde van voldoende bestaansmiddelen waarbij een minderjarige Unieburger zich niet op de inkomsten uit arbeid, die op onrechtmatige wijze wordt verricht van een ouder, derdelander die niet over een verblijfvergunning en arbeidsvergunning beschikt, kan beroepen aan deze voorwaarden *“een vereiste [zou] toevoegen dat betrekking heeft op de herkomst van de door die ouder verstrekte bestaansmiddelen en dat een onevenredige inmenging vormt in de uitoefening van het in artikel 21 VWEU gewaarborgde fundamentele recht van vrij verkeer en verblijf van de betrokken minderjarige Unieburger, aangezien dit vereiste niet noodzakelijk is voor de verwezenlijking van het nagestreefde doel”* (HvJ, C-93/18, punt 42). Het Hof hield *in casu* ook rekening met het gegeven dat de inkomsten uit illegale arbeid van de illegaal verblijvende vader/derdelander de minderjarige tien jaar in staat hebben gesteld om in zijn eigen onderhoud en dat van zijn familieleden te voorzien zonder dat een beroep moest worden gedaan op het sociale bijstandstelsel van die lidstaat en dat de interpretatie waarbij geen rekening wordt gehouden met die inkomsten *“duidelijk verder gaat dan noodzakelijk is om de overheidsfinanciën van die lidstaat te beschermen”* (HvJ, C-93/18, punt 46). Personen die internationale bescherming hebben verkregen in een EU-lidstaat, naar een andere EU-lidstaat reizen en vervolgens naar de eerste EU-lidstaat terugkeren, maken geen gebruik van het recht op vrij verkeer van personen waaraan richtlijn 2004/38 concrete invulling geeft. *In casu* toont de verwerende partij niet aan dat de redenering van het Hof van Justitie, ontwikkeld in het kader van de vrijwaring van het recht van vrij verkeer voor Unieburgers, zonder meer *mutatis mutandis* kan worden toegepast op de situatie van een begunstigde van internationale bescherming die in geval van terugkeer geconfronteerd kan worden met ernstige moeilijkheden bij het uitoefenen van de rechten en voordelen die hem als statushouder toekomen in een EU-lidstaat waardoor hij in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie dreigt terecht te komen. Uit het geciteerde arrest van het Hof van Justitie kan niet zonder meer worden afgeleid dat lidstaten redelijkerwijze van personen die internationale bescherming hebben verkregen in een andere EU-lidstaat kunnen verwachten dat zij arbeid in de ondergrondse economie verrichten om zo te vermijden dat zij in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie zouden belanden indien zij door de bureaucratische complexiteit die statushouders zonder (geldige) ADET in het

bijzonder treft gedurende een lange periode niet in staat zijn de rechten uit te oefenen die aan deze status zijn verbonden, waaronder het recht op toegang tot werk dat in deze cruciaal is.

Verder laat de beschikbare landeninformatie de Raad evenmin toe het bestaan van dergelijk risico voor statushouders die zich tot de "*ondergrondse economie*" wenden concreet te evalueren. Zo bevat het rechtsplegingsdossier geen, minstens onvoldoende, informatie over de Griekse arbeidsregelgeving en het sociaal strafrecht, alsook over de Griekse (informele) economie en de werkomstandigheden in de Griekse informele economie. Zoals gesteld, het merendeel van de bronnen, waarop het *Bundesverwaltungsgericht* zich baseert, liggen *in casu* niet voor. Bijgevolg kan de Raad niet nagaan of in het *in casu* mogelijk en redelijk is om van een statushouder te verwachten dat hij bij terugkeer naar Griekenland, tijdens de wachtperiode die nodig is om zijn ADET en andere documenten te verlengen, werk vindt in de Griekse informele economie. Daarbij rijst de vraag of de overheidsinstanties of rechtscolleges redelijkerwijze aan een verzoeker uitdrukkelijk mogen vragen om een handeling te stellen die mogelijk onwettig is en/of waarmee hij zich kan blootstellen aan strafrechtelijke vervolging. Wat er ook van zij, bij gebrek aan informatie over de Griekse arbeidsregelgeving en het sociaal strafrecht, alsook de toepassing ervan in de praktijk, kan niet worden vastgesteld en is de Raad in de huidige stand van zaken dus ook niet overtuigd dat verzoeker geen risico loopt te worden gesanctioneerd indien hij aldaar werkt in de informele economie.

Verder stelt de Raad vast dat het *Bundesverwaltungsgericht* erkent dat de arbeidsverhoudingen in de Griekse schaduw economie worden omschreven als precair en uitbuitend, maar maakt het geen bezwaar tegen slechte arbeidsomstandigheden en lange werktijden gecombineerd met ontoereikende lonen gedurende de wachtperiode die nodig is om toegang te krijgen tot de legale arbeidsmarkt. De Raad acht zulke redenering te verregaand. Een cumulatie van deze elementen kan leiden tot situaties die de grenzen van menswaardige arbeid overschrijden en eerder kenmerken vertonen van moderne slavernij.

Wat betreft (aanvullende) ondersteuning door niet-gouvernementele organisaties, voegt de verwerende partij in dit verband in een eerste aanvullende nota een weblink naar de COI Focus "*Grèce: Aide aux migrants*" van 25 juli 2025, die evenwel heden niet meer consulteerbaar is. Ter terechtzitting beaamt de vertegenwoordigster van de verwerende partij dat deze COI Focus als onbestaand moet worden beschouwd.

De verwerende partij voegt bij een tweede aanvullende nota de COI Focus "*Grèce: Aide aux migrants*" van 5 januari 2026 toe. De COI Focus handelt over het bestaan van NGO's die migranten in Griekenland helpen, met bijzondere aandacht voor statushouders, alsook over de aanwezigheid op sociale media van informele zelfhulpgroepen voor migranten. De COI Focus licht toe dat verschillende organisaties in Griekenland ondersteunende diensten bieden aan migranten, waaronder statushouders. Deze organisaties zijn online aanwezig, met name via websites en sociale netwerken zoals Facebook. Daar verspreiden ze informatie voor migranten, voornamelijk in het Engels en soms ook in andere talen. Er wordt evenwel erkend dat deze ondersteuning wordt beperkt door het gebrek aan capaciteit van deze organisaties en door het tijdelijke karakter van de *ad hoc*-programma's die worden aangeboden, die bovendien afhankelijk zijn van de verkrijging van financiering. Ter terechtzitting verduidelijkt de vertegenwoordigster van de verwerende partij dat ze hiermee wil aantonen dat er wel degelijk hulp en ondersteuning is in Griekenland, maar ze erkent dat het gaat om beperkte initiatieven en wil niet stellen dat er voor elke terugkerende statushouder hulp of opvang beschikbaar zal zijn. De verwerende partij benadrukt dat deze COI Focus kadert in de algehele landeninformatie maar geen doorslaggevend element vormt, daar de nadruk ligt op het profiel van de verzoeker en zijn individuele situatie.

Er wordt niet betwist dat NGO's in Griekenland hulp en ondersteuning voorzien voor statushouders, die evenwel beperkt is, zoals de verwerende partij erkent. De NGO's die in de COI Focus van 5 januari 2026 worden vermeld, betreffen NGO's die voornamelijk voorzien in ondersteuning door informatieverlening, doorverwijzing en begeleiding naar andere organisaties die kunnen voorzien in onderdak en voedsel. Slechts 3 van de 13 vermelde NGO's delen voedsel uit, enkel 1 van 13 vermelde NGO's voorziet in onderdak voor 19 personen, 4 van de 13 vermelde NGO's voorzien in wasgelegenheden of hygiënekits en 3 van de 13 vermelde NGO's delen kleding uit. De COI Focus bevat evenwel geen informatie over andere organisaties die specifieke diensten aanbieden die kunnen bijdragen aan het voorkomen van een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie, zoals eten, drinken, wasgelegenheden en onderdak. Alleszins blijkt uit wat hierboven werd besproken dat opvangplekken voor statushouders schaars zijn en dat de toegang tot daklozenopvang beperkt is.

Wat betreft ondersteuning door informele zelfhulpgroepen of netwerken voor migranten die aanwezig zijn op sociale media, stelt zich de vraag of de beschikbare informatie voldoende betrouwbaar bewijs levert van dergelijke ondersteuningsdiensten binnen de eigen gemeenschap. Verder stelt de Raad vast dat Griekse NGO's in hun brief van 19 november 2025 op de potentiële risico's van uitbuiting van kwetsbare statushouders, waaronder minderjarigen, door dergelijke informele zelfhulpgroepen hebben gewezen, maar dat de verwerende partij deze sectie uit de vorige COI Focus "*Aide aux Migrants*" niettemin volledig hernomen heeft in de nieuwe COI Focus. Hoewel de vertegenwoordigster van de verwerende partij ter terechtzitting stelt de kritiek van de Griekse NGO's ernstig te hebben genomen en de informatie met

betrekking tot NGO's in de vorige COI Focus "Grèce: Aide aux migrants" te hebben aangepast, kan uit de huidige COI Focus niet worden afgeleid of deze sectie ongewijzigd is gebleven, al dan niet omdat verder onderzoek werd gedaan naar deze zelfhulpgroepen en deze onverdacht zijn gebleken. Ter terechtzitting kan de vertegenwoordigster van de verwerende partij hierover geen verdere toelichting geven.

De COI Focus van 5 januari 2026 is op zich dan ook niet voldoende om aan te nemen dat een statushouder, zoals verzoeker die geen geldige ADET meer heeft, geen middelen, netwerk of enige andere ondersteuning, bij terugkeer niet zal worden blootgesteld aan een situatie van extreem materiële deprivatie.

Samenvattend besluit de Raad dat in de mate dat het *Bundesverwaltungsgericht* stelt dat statushouders bij terugkeer naar Griekenland waarschijnlijk onderdak of noodopvang kunnen vinden (mogelijk tijdelijk en wisselend) met een minimum aan toegankelijke sanitaire voorzieningen, beheerd door gemeenten of niet-gouvernementele hulporganisaties en de verwerende partij dit onderschrijft, dergelijke conclusie, gelet op wat voorafgaat, geenszins kan worden getrokken uit de landeninformatie die door beide partijen wordt bijgebracht in de huidige zaak. Hierbij merkt de Raad op dat de landeninformatie die aan de Raad wordt voorgelegd, waaronder het AIDA/ECRE-rapport van september 2025 en de COI Focus, "Aide aux Migrants" van 5 januari 2026, op dit punt recenter is dan de informatie waarop het arrest van het *Bundesverwaltungsgericht* van 16 april 2025 is gebaseerd. Bovendien wijst de landeninformatie die in het rechtsplegingsdossier beschikbaar is, net op een gebrek aan, onder meer, noodopvang die daadwerkelijk toegankelijk is voor statushouders.

Verder besluit de Raad dat in de mate dat het *Bundesverwaltungsgericht* oordeelt dat "statushouders in hun andere basisbehoeften, waaronder voedsel, kunnen voorzien door een eigen verdiende inkomen, in eerste instantie uit werk in de zogenaamde informele economie, eventueel aangevuld met of in combinatie met steun van niet-gouvernementele hulporganisaties en liefdadigheidsinstellingen, om te voorkomen dat zij terechtkomen in een situatie van verregaande materiële deprivatie", en de verwerende partij dit onderschrijft, dergelijke conclusie, gelet op wat voorafgaat, evenmin kan worden getrokken uit de landeninformatie die beschikbaar is in het rechtsplegingsdossier.

6.8.2.10. De vertegenwoordigster van de verwerende partij merkt ter terechtzitting en in de eerste aanvullende nota op dat uit de rechtspraak van het EHRM blijkt dat "artikel 3 niet kan worden uitgelegd als een verplichting voor de Hoge Verdragsluitende Partijen om een recht op huisvesting te garanderen aan alle personen die onder hun rechtsmacht vallen, en dat daaruit geen algemene plicht kan worden afgeleid om vluchtelingen financiële bijstand te verlenen zodat zij een bepaalde levensstandaard kunnen handhaven" (EHRM 2 april 2013, nr. [27725/10](#), Samsam Mohammed Hussein e.a. tegen Nederland en Italië, par. 70).

Het EHRM heeft evenwel voor de groep van asielzoekers, die als bijzonder kwetsbaar worden beschouwd, een verhoogde verantwoordelijkheid van de EU-lidstaten gezien, die voortvloeit uit de Opvangrichtlijn (EHRM (GK), 21 januari 2011, nr. 30696/09, M.S.S. tegen België en Griekenland, par. 249-250). Het EHRM nam duidelijk de positieve verplichtingen die voortvloeien uit de Opvangrichtlijn in bijzondere overweging. In de zaak M.S.S. sprak het EHRM zich uit over de situatie van asielzoekers in Griekenland, die met name werd gekenmerkt door een ernstig tekort aan beschikbare opvangplaatsen in verhouding tot het werkelijke aantal verzoekers. In dit verband heeft het EHRM zich ook uitgesproken over een situatie waar asielzoekers in Frankrijk op straat moeten leven zonder bestaansmiddelen vanwege administratieve vertragingen in de registratie van hun beschermingsverzoek waardoor zij geen toegang hadden tot de wettelijk vereiste materiële of financiële steun (EHRM 2 juli 2020, nr. 22820/13, N.H. e.a. v. Frankrijk).

Het Hof van Justitie heeft in dit verband verduidelijkt: "de in artikel 20, lid 5, van richtlijn 2013/33 neergelegde verplichting om te zorgen voor een waardige levensstandaard, brengt met zich mee dat de lidstaten – juist omdat het werkwoord „zorgen voor” wordt gebruikt – een dergelijke levensstandaard voortdurend en zonder onderbreking moeten waarborgen. Daarbij komt dat de instanties van de lidstaten de toegang tot de materiële opvangvoorzieningen waardoor een dergelijke levensstandaard kan worden gewaarborgd, op georganiseerde wijze en onder hun eigen verantwoordelijkheid dienen te verlenen, ook wanneer zij in voorkomend geval een beroep doen op natuurlijke personen of rechtspersonen uit de particuliere sector om die verplichting onder hun gezag na te komen" (HvJ (GK) 12 november 2019, zaak C-233/18, Zubair Haqbin tegen Federaal Agentschap voor de opvang van asielzoekers, pt. 50; eigen onderlijning).

Van belang is dat het EHRM zowel in de vermelde zaak M.S.S. als in de vermelde zaak N. H., bij de beoordeling of de omstandigheden van de asielzoekers neerkwamen op een situatie van materiële behoefte, rekening heeft gehouden met de mogelijkheid voor de betrokken asielzoekers om in hun essentiële behoeften te voorzien door legaal toegang te krijgen tot betaald werk, alsook met de duur van de periode waarin zij zich in een preciaire situatie bevonden, alvorens in beide gevallen te concluderen dat er sprake was van een schending van artikel 3 van het EVRM (EHRM (GK) 21 januari 2011, nr. 30696/09, M.S.S. tegen België en Griekenland, pt. 61; EHRM 2 juli 2020, nr. 22820/13, N.H. e.a. tegen Frankrijk, pt.167 en 179).

In het licht van de Kwalificatierichtlijn die van toepassing is op statushouders, kan een gelijkaardige redenering worden aangenomen voor statushouders. Ook voor statushouders kan het minimumniveau van ernst dat vereist is voor artikel 3 van het EVRM worden bereikt als zij niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien, geen onderdak kunnen vinden of geen toegang hebben tot basisgezondheidszorg.

Dit leidt dan ook tot de kern van de discussie. In tegenstelling tot wat de verwerende partij lijkt te beweren, voorziet de Kwalificatierichtlijn uitdrukkelijk dat lidstaten toegang moeten verlenen tot een aantal rechten en voordelen waarop een statushouder aanspraak kan maken, zoals deze worden omschreven in de artikelen 24 tot en met 35 van de Kwalificatierichtlijn bedoelde rechten en voordelen. Deze bepalingen stellen, onder meer, dat er een op de lidstaten rustende verplichting is om ervoor te zorgen dat statushouders toegang hebben tot werk onder de algemene voorschriften die gelden voor het beroep of overheidsdienst onmiddellijk nadat bescherming werd verleend (artikel 26, lid 1 van de Kwalificatierichtlijn); tot de nodige sociale bijstand zoals onderdanen van de lidstaat en gezondheidszorg onder dezelfde voorwaarden als onderdanen van de lidstaat (artikelen 29 en 30 van de Kwalificatierichtlijn) en tot huisvesting onder vergelijkbare voorwaarden als legaal verblijvende onderdanen van derde landen (artikel 32 van de Kwalificatierichtlijn).

Bijgevolg wordt van de Griekse overheid gevraagd dat zij statushouders toegang verlenen tot deze rechten en voordelen. De Griekse wetgeving voorziet echter dat statushouders bepaalde persoonlijke documenten en gegevens nodig hebben om toegang te krijgen tot deze rechten en voordelen.

Deze documenten, met name een geldige ADET, AFM en AMKA, zijn essentieel en cruciaal in hun dagelijkse leven, om te werken en toegang te verkrijgen tot basisvoorzieningen. Het staat buiten kijf dat het bezit van deze documenten voor statushouders in Griekenland van belang is te vermijden dat ze in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie terechtkomen. Het staat evenwel genoegzaam vast dat belangrijke administratieve en bureaucratische obstakels ervoor zorgen dat statushouders gedurende lange wachtermijnen worden weerhouden de documenten te verkrijgen die nodig zijn om hun rechten en voordelen als statushouder te doen gelden en die hen toegang verschaffen tot gezondheidszorg, huisvesting, sociale voorzieningen, de arbeidsmarkt en het openen van een bankrekening. Statushouders die niet in het bezit zijn van een geldige ADET, AFM en AMKA kunnen daardoor hun socio-economische rechten en voordelen, zoals deze voortvloeien uit de artikelen 24 tot en met 35 van de Kwalificatierichtlijn, niet uitoefenen.

De talrijke administratieve en bureaucratische obstakels die gepaard gaan bij het verkrijgen van deze documenten, zorgen ervoor dat de toegang tot deze rechten en voordelen wordt bemoeilijkt waardoor Griekse statushouders geen daadwerkelijk gebruik kunnen maken van de in deze richtlijn omschreven rechten en voordelen.

Hoewel lidstaten binnen de grenzen van hun internationale verplichtingen kunnen bepalen dat alvorens voordelen inzake de toegang tot werkgelegenheid, sociale zekerheid, gezondheidszorg en integratievoorzieningen kunnen worden toegekend, een verblijfstitel moet zijn afgegeven (overweging 40 van de Kwalificatierichtlijn), herinnert de Raad aan wat reeds werd gesteld onder punt 6.8.2.6.: "(...) *De Raad benadrukt dat waar het Unierecht bepaalde rechten verbindt aan de vluchtelingenstatus en de subsidiaire beschermingsstatus, deze slechts uitwerking kunnen krijgen indien een statushouder er ook daadwerkelijk aanspraak op kan maken. Lidstaten kunnen daarbij van statushouders verlangen dat zij voldoen aan een aantal administratieve vereisten, voor zover deze vereisten in overeenstemming zijn met de Kwalificatierichtlijn en deze het voor statushouders in de praktijk niet zeer moeilijk of nagenoeg onmogelijk maken om de door het Unierecht gewaarborgde rechten en voordelen uit te oefenen. (...)*"

Dit alles verhindert ook een vlotte (re)integratie van statushouders in Griekenland. In dit verband stelt de Europese Commissie zelf: "*While the Greek legal framework generally allows for integration, deficiencies in implementing the existing legislation add significant challenges to a seamless integration. These challenges include issuance and renewals of residence permits, formalities for the issuance of basic documentation (such as health insurance, bank accounts, tax credentials), recognition of qualifications, access to work and education, access to housing and lack of social housing in Greece generally. While beneficiaries of international protection have access to some form of financial assistance (the minimum guaranteed income), administrative issues can limit their access. Moreover, they are not granted immediate access to some other social benefits available to Greek citizens upon recognition of their status, due to requirements linked to the duration of legal stay in the country. This restriction has resulted in a pending infringement procedure against Greece. (...)* The implementation of the relevant legislation and administrative bottlenecks are regularly discussed in this forum."

Er kan enkel worden vastgesteld dat deze situatie reeds jaren aanhoudt en dat, ondanks de veelvuldige bezorgdheden geuit door instellingen zoals de Griekse Ombudsman, de Nationale Commissie voor de Mensenrechten, de Europese Commissie, EUAA en de autoriteiten van andere lidstaten en veelvuldige aankondigingen tot verbetering door de Griekse overheid, in de praktijk niets wezenlijks is veranderd, integendeel, er is sprake van een toenemende bureaucratische complexiteit. In dit verband kan ook geen abstractie worden gemaakt van de inbreukprocedure tegen Griekenland die nog steeds lopende is, terwijl uit

overweging 45 van de Kwalificatierichtlijn blijkt dat *“Met name om sociale problemen te voorkomen is het dienstig dat personen die internationale bescherming genieten in het kader van de sociale bijstand zonder discriminatie passende sociale voorzieningen en bestaansmiddelen ontvangen”*.

Ten slotte herinnert de Raad eraan dat het hoofddoel van de Kwalificatierichtlijn enerzijds is te verzekeren dat de lidstaten gemeenschappelijke criteria toepassen voor de identificatie van personen die werkelijk bescherming behoeven en anderzijds ervoor te zorgen dat deze personen in alle lidstaten over bepaalde minimumvoordelen kunnen beschikken. De onderlinge aanpassing van bepalingen inzake de erkenning en de inhoud van de vluchtelingenstatus en de subsidiaire bescherming dient ertoe bij te dragen de secundaire migratie van personen die om internationale bescherming verzoeken tussen de lidstaten te beperken, voor zover deze migratie louter door verschillen in de wetgevingen wordt veroorzaakt. (overwegingen 12 en 13 van de Kwalificatierichtlijn).

6.8.2.11. Zoals hierboven reeds werd aangehaald, is het voor een statushouder wiens ADET is vervallen, naast een zekere mate van zelfredzaamheid en de afwezigheid van bijzondere kwetsbaarheden, ook noodzakelijk dat hij actueel beschikt over middelen of een netwerk of andere ondersteuning om, in afwachting van de verlenging van zijn Griekse verblijfsvergunning - wat enige tijd kan duren - het hoofd te kunnen bieden aan de moeilijkheden waarmee hij na zijn terugkeer naar Griekenland tijdens deze wachtperiode te maken kan krijgen wat betreft de toegang tot de gezondheidszorg, de arbeidsmarkt, sociale voorzieningen en huisvesting.

Vooreerst dient de Raad na te gaan of verzoeker geen specifieke elementen aanbrengt waaruit voor hem een bijzondere kwetsbaarheid kan blijken die ertoe zou kunnen leiden dat hij, gelet op hetgeen hierboven werd vastgesteld met betrekking tot de situatie van begunstigen van internationale bescherming in Griekenland wiens ADET is verlopen, in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie terechtkomt in geval van terugkeer naar Griekenland.

Het Hof van Justitie heeft niet gedefinieerd welke elementen een *“bijzondere kwetsbaarheid”* vormen die moeten worden onderzocht om te bepalen of een verzoeker om internationale bescherming, in het geval van een terugkeer naar de lidstaat die hem een internationale beschermingsstatus heeft verleend, zich in een zodanige situatie zou bevinden dat hij *“vanwege zijn bijzondere kwetsbaarheid, buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzes om, zou terechtkomen in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie”*. In dit verband merkt de Raad op dat artikel 20, derde lid van de Kwalificatierichtlijn, dat betrekking heeft op de *“Algemene bepalingen”* in hoofdstuk VII van deze richtlijn, getiteld *“Kenmerken van de internationale bescherming”*, als volgt luidt: *“3. Bij de toepassing van dit hoofdstuk houden de lidstaten rekening met de specifieke situatie van kwetsbare personen zoals minderjarigen, niet-begeleide minderjarigen, personen met een handicap, ouderen, zwangere vrouwen, alleenstaande ouders met minderjarige kinderen, slachtoffers van mensenhandel, personen die lijden aan een geestesziekte en personen die foltering hebben ondergaan, zijn verkracht of aan andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld blootgesteld zijn”*.

De Raad benadrukt dat bovengenoemde opsomming wordt voorafgegaan door het woord *“zoals”* en dus niet als exhaustief kan worden beschouwd. Bovendien acht de Raad het overeenkomstig het vierde lid van het bovengenoemde artikel 20, dat bepaalt dat *“(l)id 3 (...) uitsluitend van toepassing (is) op personen die volgens een individuele beoordeling van hun situatie bijzondere behoeften hebben”*, passend om rekening te houden met alle elementen die verzoeker met betrekking tot zijn persoonlijke situatie heeft aangebracht. Op dit punt acht de Raad de algemene situatie in de lidstaat die een internationale beschermingsstatus heeft verleend een belangrijk onderdeel van de persoonlijke situatie van de verzoeker om internationale bescherming die deze bescherming in die lidstaat reeds geniet. Hoe problematischer de situatie van begunstigen van internationale bescherming in de genoemde lidstaat na een analyse op basis van objectieve, betrouwbare, nauwkeurige en naar behoren bijgewerkte gegevens blijkt te zijn, des te minder zal van de verzoeker kunnen geëist dat hij specifieke elementen aanbrengt die in zijn hoofde een *“bijzondere kwetsbaarheid”* aantonen in de zin van de rechtspraak van het Hof van Justitie.

Verzoeker verklaarde tijdens het persoonlijk onderhoud dat hij één keer per maand naar een psycholoog gaat en last heeft van teveel nadenken, niet genoeg kan slapen en slechte dromen heeft (NPO, p. 3). Verzoeker legde bij het CGVS een *“Synthèse Rapport psychologique de I.N.”* van 29 april 2024 voor waarin wordt bevestigd, op basis van 5 consultaties tussen 5 maart 2024 en 29 april 2024, door een klinisch (neuro)psychologe dat verzoeker een PCL-5 (*Post-traumatic Stress Disorder Checklist*) heeft afgelegd met een score van 68 volgens de criteria van DSM-5 en dat deze hoge score indicatief is voor de aanwezigheid van symptomen die worden geassocieerd met posttraumatische stress zoals gedefinieerd door de DSM-5. Er wordt geattesteerd dat verzoeker symptomen vertoont zoals reminiscenties en herbeleving, motorische hyperactiviteit en nervositeit die wordt geassocieerd met traumatische gebeurtenissen. Verzoeker heeft volgens het attest slaapproblemen en geheugen- en aandachtsproblemen. Er wordt besloten dat de waarschijnlijke diagnose voor verzoeker een posttraumatische stress is met een angst symptomatologie. Er wordt verder geadviseerd voor verzoeker een aangepast therapeutische benadering te voorzien om zijn

symptomen te behandelen en een psychologische behandeling. Een tweede attest van 28 augustus 2024 van klinisch psychologe A.P., verbonden aan het E.(...) S.(...) F.(...), vermeldt dat na meerdere verkennende consultaties verzoeker een significatieve psychologische nood vertoont die hij verbindt met stresserende gebeurtenissen die hij meemaakte in Palestina en tijdens zijn migratietraject. Deze nood wordt verergerd door de precare situatie van zijn familie in Gaza en in het bijzonder in de context van de huidige oorlog. Verder wordt gesteld dat verzoeker een score van 34 heeft op de *Beck Depression Inventory-II* wat een ernstige depressie suggereert en een score van 68 op de PCL-5 wat een staat van posttraumatische stress suggereert. Er is sprake van slaapmoeilijkheden, tristesse, pessimisme, vermoeidheid alsook irritatie en agitatie.

In de bestreden beslissing wordt erkend dat er voor verzoeker *“mogelijke indicaties van een verhoogde kwetsbaarheid zijn omwille van uw psychologische problemen”* maar dat dit niet voldoende is om aannemelijk te maken dat een terugkeer naar Griekenland niet mogelijk is voor hem omdat niet kan worden aangenomen dat *“uw mentale problemen danig zwaarwichtig zijn dat deze een complexe, regelmatige en gespecialiseerde opvolging vereisen”*. De verwerende partij verduidelijkt evenwel niet wat wordt bedoeld met een complexe, regelmatige en gespecialiseerde opvolging en evenmin waarop zij zich baseert om dit criterium te hanteren en waarom enkel psychologische problemen die dergelijke (vaag gedefinieerde) opvolging vereisen kunnen leiden tot het besluit dat bij verzoeker sprake is van een bijzondere kwetsbaarheid in de zin van de rechtspraak van het Hof van Justitie.

Voorts stelt de Raad vast dat in de bestreden beslissing geen enkele verwijzing wordt gemaakt naar de inhoud van de door verzoeker bij de verwerende partij neergelegde psychologische attesten van 29 april 2024 en 28 augustus 2024 en de daarin beschreven symptomen en aangehaalde methodes op grond waarvan op dat ogenblik de waarschijnlijke diagnose wordt gesteld van een posttraumatische stress met een angst symptomatologie. Er wordt enkel gesteld dat de voorgelegde attesten met betrekking tot zijn psychologische toestand niet bij machte zijn een ander licht te werpen op de voorgaande vaststellingen. De verwerende partij baseert zich in de bestreden beslissing duidelijk enkel op verzoekers antwoorden bij aanvang van het persoonlijk onderhoud op enkele algemene vragen over zijn psychologische problemen, zonder daarbij op enige kenbare wijze rekening te houden met de inhoud voorgelegde psychologische attesten. Daarbij dient te worden opgemerkt dat uit verzoekers verklaring *“ik voel me goed”* bij aanvang van het persoonlijk onderhoud geen nuttige conclusies kunnen worden getrokken over de (actuele) zwaarwichtigheid van zijn psychologische problemen aangezien dit het antwoord is op de vraag *“hoe voelt u zich nu op dit ogenblik”* (NPO, p. 3), waarmee duidelijk enkel werd gepeild naar verzoekers toestand op het ogenblik van het persoonlijk onderhoud en met het oog op het verdere verloop van dit onderhoud.

Verzoeker legt een *“rapport psychologique”* van 1 juli 2025 neer opgesteld door klinisch (neuro)psychologe A.P., waarin wordt uiteengezet dat verzoeker tussen juni en november 2024 sessies heeft gehad met deze psychologe en dat deze werden hernomen in april 2025, met verdere afspraken op 11 en 24 juli 2025. Ook hierin wordt gesteld dat verzoeker een significatieve psychologische nood vertoont, dat hij een score heeft van 34 op de *Beck Depression Inventory-II* wat een ernstige depressie suggereert en een score van 68 op de PCL-5 wat een staat van posttraumatische stress suggereert. Verder wordt gesteld dat de EMDR therapie werd gestart, dat deze nog steeds gaande is, dat er lichte tekenen van verbetering zijn maar dat grote voorzichtigheid vereist is aangezien verzoeker bijzonder kwetsbaar blijft. Het wordt noodzakelijk geacht de therapie verder te zetten.

Verder ligt ook een attest voor van dezelfde klinisch (neuro)psychologe A.P., waarin wordt bevestigd dat verzoeker bij haar op consultatie is gekomen op 11 en 24 juli 2025, 5 en 17 september 2025 en dat er ook afspraken zijn op 2 en 17 oktober 2025. Ter terechtzitting verklaart verzoeker dat hij gedurende een periode niet naar de psycholoog is gegaan omdat hij een huidprobleem had en om medische redenen geïsoleerd werd. Hij stelt medicatie te nemen maar hiervan liggen geen recente stukken neer. Verder verklaart verzoeker dat hij in België deeltijds heeft gewerkt maar momenteel niet meer. Het meest recente attest van 28 december 2025 dat door verzoeker werd bijgebracht bevestigt dat verzoeker nog steeds psychologisch wordt opgevolgd en regelmatig consultaties heeft bij klinisch (neuro)psychologe A.P. Verzoeker verduidelijkt ter terechtzitting dat hij twee maal per maand op consultatie gaat bij deze psycholoog en dat de volgende afspraak gepland is op 16 januari 2026. Er wordt verder in voormeld attest gesteld dat de depressieve en post-traumatische symptomen blijven voortduren en dat het verderzetten van de psychologische opvolging essentieel is.

Uit de recente attesten die door verzoeker worden voorgelegd blijkt dat hij actueel nog steeds met psychologische problemen kampt, dat daarbij sprake is van een mogelijke posttraumatische stress en een ernstige depressie, dat hij verder psychologische behandeling krijgt van een klinisch neuropsychologe en dat deze psychologe een voortzetting van de therapie noodzakelijk acht.

In de huidige stand van zaken en gelet op het voorgaande kan niet zonder verder onderzoek bevestigd worden dat bij verzoeker geen sprake is van een bijzondere kwetsbaarheid die hem verhindert zijn rechten als statushouder te doen gelden.

Dat verzoeker voor zijn komst naar België in Griekenland voldoende zelfredzaam was, wat onder meer blijkt uit het feit dat hij steeds zelfstandig onderdak vond en lange periodes werkte, betekent niet dat hij actueel nog steeds over voldoende zelfredzaamheid beschikt om de hoger uiteengezette moeilijkheden, waarmee hij als terugkerende statushouder, wiens ADET verstreken is, wiens AMKA gedeactiveerd is en wiens AFM geactualiseerd dient te worden, kan geconfronteerd worden, het hoofd te bieden zonder daarbij in een situatie van zeer verregaande materiële deprivatie terecht te komen.

Uit het voorgaande is reeds gebleken dat het voor statushouders wiens ADET is verstreken actueel nog complexer is geworden om toegang te krijgen tot essentiële sociaaleconomische rechten en voordelen verbonden aan hun beschermingsstatus die hen toelaten in hun elementaire levensbehoeften te voorzien, in het bijzonder de arbeidsmarkt, huisvesting en reguliere gezondheidszorg. Zoals reeds aangehaald, kan volgens de meest recente cijfers de behandelingstermijn voor aanvragen van de verlenging of hernieuwing van de ADET meer dan zes maanden bedragen, hebben recente wetwijzigingen nieuwe complexiteit gecreëerd door de vereiste van activering van de AMKA, de automatische de-activering van de AMKA bij het verstrijken van de ADET of het niet langer daadwerkelijk verblijven op het Griekse grondgebied en de actualisering van de AFM waarvoor een afspraak moet gemaakt worden met het bevoegde belastingkantoor, wat niet mogelijk is indien de ADET is verstreken.

Hierboven is reeds uiteengezet dat ook het (her)activeren van de AMKA en actualisering van de AFM lange tijd kan aanslepen en dat statushouders tijdens deze periode geen toegang hebben tot de rechten en voordelen die aan hun internationale beschermingsstatus verbonden zijn en dus aangewezen zijn op ofwel eigen middelen of een netwerk om deze periode te overbruggen. Bovendien verklaarde verzoeker zijn ADET en Griekse reisdocument te hebben verloren, zodat hij eerst de procedure zal moeten doorlopen om een vervangkaart te verkrijgen, wat minstens vier maanden in beslag neemt en waarbij eerst aangifte bij de Griekse politie van het verlies van de ADET moet worden gedaan (Zie Refugee.Info.Greece, *How replace lost, damaged or expired documents*; RSA/PRO ASYL, p. 17). De loutere omstandigheid dat verzoeker over de nodige (digitale) vaardigheden lijkt te beschikken om de relevante administratieve procedures op te starten en op te volgen, doet geen afbreuk aan het gegeven dat deze procedures lang kunnen aanslepen en dat verzoeker gedurende deze periode als statushouder zonder geldige ADET de mogelijkheid wordt ontzegd om legale arbeid te verrichten en evenmin over de nodige documenten beschikt om aanspraak te maken op het gegarandeerd minimuminkomen zoals hierboven toegelicht.

Verzoeker werd tijdens het persoonlijk onderhoud verder niets gevraagd over de aanwezigheid van familieleden in België of andere landen buiten Gaza waarop hij eventueel zou kunnen terugvallen om deze periode te overbruggen, noch over de steun die hij mogelijk zelf verleent of heeft verleend aan zijn familie in Gaza. Verder blijkt verzoeker weliswaar in het verleden te hebben gewerkt in België maar verklaart hij ter terechtzitting dat hij momenteel niet meer werkt. Het is in de huidige stand van zaken onduidelijk of de reden daarvan verband houdt met zijn psychologische problemen zoals die blijken uit de door hem neergelegde documenten.

De Raad benadrukt opnieuw het belang van een persoonlijk onderhoud over de ontvankelijkheid van een verzoek om internationale bescherming om de verzoeker in staat te stellen alle elementen, zeker deze van persoonlijke aard, aan te brengen die het bestaan van een risico op een met artikel 4 van het Handvest strijdige behandeling in geval van terugkeer naar de lidstaat waar hij reeds internationale bescherming geniet kunnen bevestigen (HvJ 16 juli 2020, C-517/17, *Milkiyas Addis / Bundesrepublik Deutschland*, punten 52-54).

De verwerende partij heeft in de bestreden beslissing geen afweging gemaakt van de mogelijkheden van verzoeker om zich bij terugkeer naar Griekenland tijdens de wachttermijn te kunnen handhaven en te voorzien in zijn basisbehoeften, hoewel ze ter terechtzitting aangeeft dat de nadruk ligt op het profiel en de situatie van verzoeker. De verwerende partij heeft zich beperkt tot de vaststelling dat verzoeker geen stappen heeft ondernomen om de verlenging van zijn verblijfsvergunning te verkrijgen.

In de huidige stand van zaken kan evenmin afdoende worden vastgesteld dat verzoeker over dergelijke middelen, netwerk of andere ondersteuning beschikt.

Gelet op het geheel van de voorliggende elementen, - met name (i) de actuele en nieuwe landeninformatie die bevestigt dat de situatie van statushouders in Griekenland op dit ogenblik nog steeds bijzonder moeilijk is, mede omwille van een evolutie naar toenemende bureaucratistische complexiteit in het verkrijgen van de juiste documenten die statushouders toegang geven tot de rechten en voordelen die zijn verbonden aan hun internationale beschermingsstatus in Griekenland en met name de bureaucratistische moeilijkheden waarmee terugkerende statushouders kunnen worden geconfronteerd om een ADET, waarvan de geldigheidsduur is verstreken, te verlengen, hun AFM te actualiseren en hun AMKA te (her)activeren en te reactiveren, rekening houdend met de nieuwe AMKA-verordening, (ii) het gegeven dat de Griekse verblijfsvergunning van

verzoeker is verstreken; (iii) het gegeven dat recente psychologische attesten voor verzoeker verwijzen naar posttraumatische stressstoornis en ernstige depressie; (iv) de administratieve obstakels waarmee hij kan worden geconfronteerd, zoals de lange wachttijden bij het verlengen van zijn Griekse verblijfsdocument en het gebrek aan toegang tot gezondheidszorg, de arbeidsmarkt en sociale voorzieningen zonder een geldig verblijfsdocument; (v) het feit dat in de huidige stand van zaken niet afdoende kan worden vastgesteld dat verzoeker over middelen, een netwerk of andere ondersteuning beschikt die hem in staat kunnen stellen om, in geval van terugkeer naar Griekenland, de mogelijk lange periode voor de verlenging van zijn verblijfsvergunning te overbruggen en afdoende het hoofd te bieden aan de moeilijkheden bij terugkeer wat betreft toegang tot de arbeidsmarkt, huisvesting en gezondheidszorg in de periode nodig om de vereiste documenten daartoe te bekomen en zijn ADET te verlengen, dringt zich een verder en gedegen onderzoek op naar de door verzoeker aangevoerde elementen die hem desgevallend zouden (kunnen) verhinderen om zijn rechten afdoende te doen gelden, verbonden aan zijn vluchtelingenstatus toegekend in Griekenland, en/of waardoor hij zou kunnen worden blootgesteld aan een risico op een behandeling die strijdig is met artikel 4 van het Handvest.

Op basis van het voorgaande kan in deze stand van zaken immers niet worden uitgesloten dat verzoeker, buiten zijn wil en persoonlijke keuzes om, kan terechtkomen in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie die hem niet in staat stelt om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften, zoals eten, zich wassen en beschikken over woonruimte, en negatieve gevolgen zou hebben voor zijn fysieke of mentale gezondheid of hem in een toestand van achterstelling zou brengen die onverenigbaar is met de menselijke waardigheid in het licht van artikel 4 van het Handvest.

Er dringt zich een verder en gedegen onderzoek op naar de door verzoeker aangevoerde elementen die hem desgevallend zouden (kunnen) verhinderen om zijn rechten afdoend te doen gelden, verbonden aan zijn vluchtelingenstatus toegekend in Griekenland, en/of waardoor hij zou kunnen worden blootgesteld aan een risico op een behandeling die strijdig is met artikel 4 van het Handvest.

De specifieke situatie van verzoeker in geval van terugkeer naar Griekenland moet bijgevolg nader en naar behoren worden geanalyseerd.

6.9. Gelet op bovenstaande vaststellingen oordeelt de Raad dat in de huidige stand van zaken niet kan worden besloten dat de voorwaarden voor de toepassing van artikel 57/6, § 3, eerste lid, 3^o lid van de Vreemdelingenwet zijn vervuld.

6.10. Gelet op wat voorafgaat, met inachtneming van de grenzen van een ondervraging ter terechtzitting en gelet op het ontbreken van verdere onderzoeksbevoegdheid, ontbreekt het de Raad aldus aan essentiële elementen om te komen tot de in artikel 39/2, § 1, tweede lid, 1^o, van de Vreemdelingenwet bedoelde bevestiging of hervorming zonder aanvullende onderzoeksmaatregelen te moeten bevelen. Bijgevolg moet de bestreden beslissing worden vernietigd overeenkomstig artikel 39/2, § 1, tweede lid, 2^o van de Vreemdelingenwet. Voorgaande vaststellingen volstaan om de overige in het verzoekschrift aangevoerde middelen en grieven niet verder te onderzoeken.

OM DIE REDENEN BESLUITEN DE VERENIGDE KAMERS VAN DE RAAD VOOR VREEMDELINGENBETWISTINGEN:

Artikel 1

De beslissing, genomen door de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen op 16 april 2025, wordt vernietigd.

Artikel 2

De zaak wordt teruggezonden naar de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting van de verenigde kamers op twintig februari tweeduizend zesentwintig door:

G. DE GUCHTENEERE,
M. MAES TORRES LOREDO,
A. DE SMET,
C. ANTOINE,
F. VAN ROOTEN,
K. POLLET,
K. VERKIMPEN,

kamervoorzitter,
kamervoorzitter,
rechter in vreemdelingenzaken,
rechter in vreemdelingenzaken,
rechter in vreemdelingenzaken,
rechter in vreemdelingenzaken,
griffier.

De griffier,

De voorzitter,

K. VERKIMPEN

G. DE GUCHTENEERE